

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

8. YILIN KAFASI

12 SAYI BİR ARADA

Mehmet Ali & Akşamsöfesi

KAFA

Ücretsiz PDF Kütüphane: <http://rafat.org>

bi dünya...

8. YILIN KAFAASI

2014 Eylül ayında yayın hayatına başlayan KAFA Dergisi'nin 8. yılında sınırlı sayıda basılan 12 sayılı özel cildir. Bu cildin içinde derginin 2021-2022 yılları arasında yayınlanan Eylül, Ekim, Kasım, Aralık, Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos sayıları ön ve arka kapak dahil olmak üzere bulunur.

dünya...

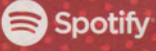
is Batur • Nermin Yıldırım • Sunay Akın • Kemal Sayar • Mahir Ünsal Eris • Umay Umay • Nilay Örnek • Yekta Kopan • Levent Erden • Coşkun Aral
slı Alpar • Başar Başaran • Cem Duvran • Murat Uzyaşar • Beula Güzelce • Nilhat Sıralı • Xaan Koc • Leil Nafisekan • Zeki Kayahan • Can Yılmaz
Eylül Görmüş • Ali Murat Nainarat • Zeynep Miraz • İsmail Saymaz • Marcus Graf • Meral Işık • Dilan Bozyel • Gökhan Dağıstanlı • Cem Güventürk

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

Mehmet Ali Aksoyserası

İşin Özü Dijitalleşme Podcast'i

M. Serdar Kuzuloğlu'ndan değişen ve dijitalleşen iş dünyası.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Birlikte mümkün

vodafone
business

RÜYA

Kirpiklerinizin gözuçlarında da diğerleri kadar uzun olması...
sanıyordum ki gözbitimine kadar kısalarak dağılır kirpikler.

**İlk defa korkmadan bakabiliyorum belki size,
bu beni sevmenizin verdiği bir cesaret.**

Bana ortadan ayrılmış papatyaları düşündürüyor
kirpiklerinizdeki düzgünlük,
süzülüş, hafif bir alçalmayla tekrar yükseliş.

Ah! içimde sanki o kavis!

(Sanki benzerlerini karayollarında çocukken yaşadım.

Kısa bir an, belki otobüs bir boşluğa geldiğinde,
içime bir boşluğun akması, içimin tuhaf cıması.)

Tekrar özlediğim bu duyguyu işte
kirpiklerinize baktığım zaman buluyorum.
Sizin yanınızda özlediğim huzura kavuşuyorum.

Ve içime bir sessizlik veriyorsunuz.

İçime sessizlik olarak giriyorsunuz.

Kalın uçlu kurşunkalemle
(Nasıl tutuyorsunuz kalemi bilemiyorum,
ben ne kadar uğraştımsa beceremedim) incecik çizgilerle,
küçük harflerle yazıyorsunuz yanımda.

Sanki parlak minik mineler.

Bu sizin benden daha güzel duygularla
dolu olmanızın bir yansıması.

Ben bu kadar uzun rüya görmedim biliyor musunuz?

Samir Baydar

KAYIP EŞYA BÜROSU

BU KENDİ HİKAYE KİTAPINDI...

...HER ŞEY NASIL BAŞA ŞIKTIĞINI
YAZMIŞTIN AMA ZATEN KİMSE
OKUMAYACAKTI...

BUNLAR DURDUK YERE
OLDUĞUNU SANDIĞIN ŞEYLER...

HALBUKİ HEPSİ KENDİ
BAŞINA AÇTIĞIN DERTLER...

BU SÜPÜRGEN,

...ZAMANLA SENDEN DÜŞEN
PARÇALARI ETRAFTAN
TEMİZLEYEBİL MEN İŞİNDİ...

BU KENDİNE
BİRAKTIĞIN NOT,

YILLARDIR BURADA BURUŞUK
HALDE BEKLİYOR...

BU GEÇMİŞ YILLARDAKİ SEN,

EYVALLAH BÜYÜKÜN SERPİLDİN,
AMA HAYALLER GERÇEKLEŞTİ Mİ,
ORASI TARTIŞILIR...

BU YAKINLAŞIYLA SNIŞTAN ZAMAN,

..BU ZATEN KAYIP VE BURADA
BİLE DEĞİL...

BU, UNUTMAK İSTEDİĞİN
ŞEYLERİN ÜZERİNİ KAPATTIĞIN
SİYAH BOYA...

BU DÜNYA,

...VE BU SEN...

UZUN SÜRE DİR KAYIP, AMA
BOŞVER, ZAMANLA...
JATEN...

Diğer Adıyla: Kayıp
Eşya Bürosu...

KAYBETTİĞİN TÜM HİSLERİ
ARAMAYA GELEN.

Başar Başaran

mevsimler

Bir daha tekrar olmayacak bir zamanın kıymetini bilmekten söz ediyorum. Mevsimin de şehrimin de gençliğimin de farkında olmaktan. Nedense kalmadı şimdi böyle hisler.

Eski bir evi vardı. Yeşilköy'de bir sarküteri hatırlıyorum; geceleri camkânında hüzünlü bir aydınlık olurdu. Onun sokağından gidersin, en sona telefoncunun üstünde. Balkonundan uçaklar görünürdü. Sanki bir daha mı Avrupa'yık o zaman, bir umut sesi olurdu gökte. Gitmeyi düşündük hep, bugünkünden farklı olarak dönmeyi de. Yemek hazırlarken içinde ısıllık bir şeyler mırıldandırı. Ben kitaplığında bakardım. Elime tutuşturulmuş bir kadeş sarıp, üstümde yazar ceketim olurdu. Fırlılı kadife, böyle dirsekleri yamak. Kış koş gibi hatırlıyorum. Son zamanlarda fark ediyorum mevsimlen ayrı hissetmediğimi. Ne demek yani yaz gelince terlenmez mi insan, öyle değil sanki bir kesintisiz bulut geldi zamanın üstünü kapladı. Güneşle bağı kesildi saatlerin. Kış geldi de takside caddede idim, kağıtlımlı göğsümden pekedim, yakalanımı kaldırdım, bir mahalle meyhanesinin yolunu tuttum yahut yaz geldi de bir ince havlu serdim çakılı plaja güneşin altına uzandım. Sonra denizden çıkmış, tepemde dikilmiş, saçlarını sıkıp suları üzerine damlatmış. Böyle huveltili değil artık mevsimler. Hayat tek bir zamanda yaşanıyor gibi. Sarmal hâlinde gittikçe genişleyen bir anın içinde. Bilmiyorum; belki de aç karnına bir cin beni böyle yapıtı.

Kıtalarına bakarken içinden sesi gelirdi: Kışın ne aranı? Ne sonunum olabilir benim kışın? Golyardın derlerdi. Girmeli. Ben küçükken her şeye koyarlardı. Bana babam, tuzla sıcak denizleri bir de limanda üstünde mum tıyeyen beyaz örtülü masaları hatırlar. Çor konusur, ışıltı yemek yer ve merak ederim. Dünya kasılanacak bir tatlı gibi görünürdü bana. Dev bir dondurma belki. Erimez sanıyordum. Bileklerinden aktı. Atlasa da bakmıyordum ne zamandır. Kyoto da bir çayevinde sakuralar altında oturmak hayali de kurmıyordum Broadway'de bir oyundan başım dönerek çıkmak da. Galiba mevsimleri kapatan aynı kesil bulutun işi bu da. Zamanları da mekânları da ayılastırdı anlaşılan. **Bir ışıklı caddede uzansın özümden, de ki Cumartesi'dir, yaklaşan gece her ihtimale gebe, yürüme başladığımdan bilirim ki o anda o caddede bir kez için ilk ve son defa geçmektedir.** Biricikliğini damarlarımda hissedirim. Bir daha tekrar olmayacak bir zamanın kıymetini bilmekten söz ediyorum. Mevsimin de şehrimin de gençliğimin de farkında olmaktan. Nedense kalmadı şimdi böyle hisler.

Kunguruk'ta işe gidenken sabah vapur geçse kalbim çarpardı. Şu eski Yeşilköy evinin penceresinden görünen uçakların iniş kalkış vakitlerini gösteren panolar vardır ya, bani ne zaman havaalanına birini karışılmalıyorsa gitsen onun özünde çakılır kalırdım. Karaç'den gelen bir yokuşa da sonra aktarmaya Roma'ya gitmekle. Bunu düşünmek bana dünyayı kağıdının hissini verir, kalbim keşmekeş. Doğru'da korna sesleriyle uyanmadığım bir günü İspanyol Merdivenleri'nde sarhoş bitirmemiş olmamın yoksulluğuya dolardı. Nereden çıktı bu kendimle meşguliyet diye mırıldandım. Eskiden dünyayı uğradım. Onu arzular, ona koşardım. Hepsi bir araktım bana donduru. İnsan kendisi kadar sıkıcı bir şey olamaz. Bir deney faresi gibi gözüm kendi üstümde. Ben kitaplığa bakmış bunları düşünürken köpeği gelip karşımda dururdu. Adı ne bunun, kırk kere sordum unuttuyorum. Hubbell derdi. Ben izlemiydim o filmi. Bir gün seyredelim diye teslemler. Anında gözlen vakti, battaniye ve yağmur hışırtısı.

uyur, karnımız kazınca uyanırdık. Akşam olmuş fark etmedim. Ne yiyeceğiz?

Bıçak tahtaya vurur, sarabım mantarı çıkar, mutfaktan bir şarkı sesi daha gelirdi. Pencerenin önüne yaklaşıp, camdaki yansımama bakardım. Saçlarım böyle iyi oldu derdim. Duvarda tablolar, avize, kristallerinde kırılan ışık, bir de az ötede duran kendi yaptığım ahşap gazetelik. Bu kadının elinin değdiği her yeri medeniyet diye hatırlıyorum. Bir sanatçının kaba gözlerden kaçtığı erotizmi içine sakladığı ayakkabıları, gece bir saatlerden sonra sıklıkla yanan kırmızı Dupont çakmağı, bileğinden dirseğine kadar gıydiği on sekiz yaş kolukları vardı. Tabakları, bardakları, mektup açacağı, köpeğin yatdığı, bir de hiç görmediğim kırmızıllıkta rujları. Bir kadın kırmızı ruj dememiş ona göre. Bence bir sürü şey daha demekti ama o zamanlar tam bilmiyord ya da böyle anlatamıyacağım için susuyordum olmalıym. Belki de hâlâ öğrenemedim şimdi söylemeye utanıyordum.

İçeriden salata kasesiyle gelirdi. Yaklaşıp ayak seslerini duyunca beni gördüğü anda nasıl olmanın gerektiğine bir türlü karar veremedim üstümü başımı düzeltirdim. Bir kütüphane ilgilie bakar gibi bir poz alırdı, hah geldim ni derdim. Gülmüsyerek sorardı: ne okuyorsun? Efendim! Bakmamışım bile... İyik ki böyle anlamaya çalışır, Edgar Allan Poe falan diye saçmalardım. Bence bu ufak tefek şapallıkları tatlı bulurdum. Bense kendimden soyuyarak masaya otururdum. Ceketini (yıkır istersen. Böyle iyi derdim. Birazdan belki. Fırlılı yazar ceket bana kendimi önemi hissettirmiyor diyemedim). Afyet olsun diye bağladığı yemek yemeye, ilk onda görüldüm. Utanmasak yemek duası yapardık. Aslında özendim filmimde o ritüele. "Dear Lord, bu nimetleri bize bahşettiğin için..." falan demek bana iyi gelirdi. Keşke yabancısı bir sevgilin olsaydı. Onun ailesiyle oturur şimdi böyle dualar ederdim. Ruhum başka biriyim gibi hissetmekle ferahlardı.

Buzlar sonunda cime teslim oldular. Erimsi karları gibi Yeşilköy'ün artık bana düşündüklerinde yapıyorlar. Uzun yemeler, bitmeyen sohbetler, pencerelerde su ızleri ve kanat lambaları uçaklarını. Uyanıken yan dönmek kulaklarımdan mısıralar akardı. Onunla sevmekte eksik hissettigim bir şeyler vardı. Sanki aklıma onu anırlayacak daha iyi bir yol gelmemesinin mahcupiyetini duyardım. Sevmek herkesle olurdu, onunla başka bir şey yapmak gerekirdi. Bulamadım. Ne o günde ne de bugünde bulabildim. Oysa o uyuduğunda yataktaki tavana bakar, nefesini dinlerken bunu düşünürdü. Yine bütün gece tek bir aklıla laf etmedim diye üzülür, beni neden beğendiğini anlayamamamış iş sıkıntısıyla beni terk etmesinden korkardım. İnsan insana teğec geçer demisti bana. Göz cıslarını iyi bilemem kaç ışıklı yıl süren bir an için yaklaşıp ve uzaklaşıp. Biz de bir gün gideceğiz kendi yollarımıza derdi. Başkasının başından geçmiş gibi hatırlıyacağız bu geceleri. İyik iyik, ışık dedikçin sabaha doğru perdeni havalandıran rüzgârla sönecek bir soka aile olduğuna bilemedim.

Şimdi o sarküteri kapanmış dediler. Sanıram. Sarküteriler oburluktur, onlara bir şey olmaz. Ama Yeşilköy'de uçaklar yok artık. Mevsimlerle beraber pencereler silindirdi. Eski ev dünyorsa da içinde yitik benim için çalınıyor. Hubbell ölmemiş daha. O hatırlıyor mu acaba bunları ya da o başkası kimdi hani bunların başından geçtiğini bildiğim ama kaybettigim, mu hâlâ...

3D SINIFINDAN

YASEMİN

yenı başlayanlar için özlemek

Başını otobüsün serin camına yaslamış, karanlıkta parlayan yol ışıklarına bakarken otobüsteki diğer yolcuları düşünüyör Yasemin. Onların kimi veya neyi özlemiş olabileceğini?

Sene 1990, mevsim sonbahar. Eylül, teninde güneş yanığı, çok koşturmuş, çok yorulmuş, çok aramış, çok bulmuş, mutlu bir çocuk gi bi gelip kaldırımın köşesine oturmuş. Sayfiye yerleri boşalmış, yazlık balkonlarındaki okey sıkırtıları kesilmiş; yaz boyu azıcık ferahlayan kentler, tiknefes balonlar gi bi gerisin geri çıışmış.

İzmir-İstanbul otobüsünün 37 numarasında, başını cama yaslayıp uzaklara dalmış şu küçük kızın adı Yasemin. Adını babası, eski bir şarkıdan alıp koymuş.

Yasemin, hazıranda 2D sınıfından elinde karneyle çıkarken minik bir virgüle dondurdğu okul hayatına, bu ay 3D'de devam etmeye hazırlanıyor. Otobüs geceyi yırtan ışıkları yara yara ilerlerken, yaz boyu ayrı kaldıklarına kavuşmayı hayal ediyor. Babasına, arkadaşlarına, mahallesine, okuluna... Bu yaz geceleri yatağında iç çekeceğe ağlamayı alışkanlık hâline getiren annesiyle misafir oldukları teyzesinin Dikili'deki yazlığının önünde kumdan kaleler yaparken, 2D ile 3D arasında bir yerde, önemli, çok önemli bir hissi keşfetti: Özlem...

Sözlükler özlem kelimesini "bir kimseyi, bir yeri ya da bir şeyi görme arzusu, ona kavuşma isteğı" diye tarif ediyor. Yasemin'e sorulsa, "Bir şeyin yokluğuna üzülürken, varlığına sevine bilmek" diyebilir, çünkü özlemekten bunu anlıyor. Tabii bu tanıma ulaşması kolay olmadı. **İlkin doluya koydu, almadı, sonra başka koydu, dolmadı. Böyle böyle özlemek nedir, onunla nasıl baş edilir gibi ölümcül soruları baştan, hep en baştan cevaplamaya çalıştı.**

Ba basından, okulundan, arkadaşlarından, mahallesinden uzakta geçirdiğı yaz boyu, burnununundireğı sızladıkça özleminin alışmakla ilgili olduğunu fark etti evvela. Bilmediğı, gönlünde yer vermediğı şeyin yokluğunu da sezemeyeceğini anladı.

Yoksa mesela her sabah okula giderken yürüdüğü akasyalı yolu niye özlesindi? Niye gelsindi en olmayacak anda baygın akasya-

kokuları burnuna? O yolu düşününce niye içinde bir yer dolup dolup taşımış gi biolsundu ve niye genzi susuz kalmış gi biyanarak korusundu?

Sonra mesela niyedurdukyere hatırlasındı o yolun uzandıklarını? Sınıfta hemen arkasındauturan Ercüment'in kahkahasını veya öğretmenin sıraların arasında yürürken birden bire durupelini omzuna koymasını... Fidan'ın beslenme çantasındaki her şeyi ikiye bölüp

Çizim: Murat Bayal

büyük parçayı karşındakine vererek paylaşmasını, Zeynep'in 23 Nisan'da evlerinde kalankıza yazdığı mektupların etrafına renklikenar süsleri yaparak duduğunun kenarını ısırmasını... Yaşarken pek de önemsemediği bu minicik ayrıntıların, onlardan uzak kalınca böyle birden bire kendilerinden büyük anımlar kazanması başka türlünasıl açıklanırdı?

O detayları düşündükçe içinde bir yerin ince ince sızladığını fark etmişti Yasemin. Susuz kalmış gibiyutkunmuştu. Garip bir yarımlik çökmüştü omuzlarına. Akli da pek ermemiştir aslında, bir akasayalı yol durduk yere nasıl çıkardı ta buralara? Bir de ta bii, niye yapardı bütün bunlarızavallı bir insana?

Özlemenin ağırlığına aynılınca, Yasemin bir şeylere ya da birilerine ebaşından hiç alışmanın, böylece onları özleme yükünden kurtulmanın iyiy bir fikir olabileceğini düşündü evvela. Tabii ya, dedi kendi kendine. Alışmazsan yoksunluk da çekmezsin. Sevmesen ayrılınca üzülmeyiz. Ama sonra biraz daha düşününce vazgeçti. Akasayalı yolu özlememek, akasaya kokusunu hiç bilmemek demekse, kokuyu duymayı, sonra da gerekirse özleme cezalandırılmayı tercih ederdi. Bir şeyin varlığını kabullenmek, yokluğuyula sınanmış anlamına geleceksse, peki o zaman, buyursun gelsindi. O yaşımda bu cümleleri tamı tamına böyle kuramadı Yasemin, ama içinden, dünyanın tozuyla kirlenip paslanmamış tertemiz kalbinden bu cümlelere aitt tüm duru ve berrak anımları bir bir geçirdi. Sadece çocuklara has bir gönüllüğüyle hepsini gördü, anladı ve içinden bir yerden bütün kalbiyle bildi.

Ama bir şeyi bilemedi Yasemin: Geleceği...

Şimdilik bilmesse de yıllar sonra pek çok çocukluk kararından olduğu gibi bundan da cayacak. Büyüdüğü canı tatlılaşacak ve acıdan kaçmayı mutluluğa yeğlemeye başlayacak. Çok üzülmemek uğruna gerekirse çok sevinmemeye de katlanacak.

Ama şimdilik bütün bunları bilmiyor. Yazılmamış boş bir sayfa gibi geniş gönlü, ortalık yerde açık duruyor. Gönlünü hâlâ akasya oğacıyla yollarla çekimden paylaşılabiliyor. Dünya hâlâ canından daha tatlı geliyor ona. Daha büyük ve ihtişamlı geliyor. Yasemin canın da dünya gibi bir sonu olduğunu henüz bilmiyor.

Başını otobüsün serincamına yaslamış, karanlıkta parlayan yol ışıklarına bakarken otobüsteki diğer yolcuları düşünüyordu Yasemin. Onların kimi veya neyi özlemiş olabileceğini? Yanında oturan annesi, sonra şu ilerdeki yaşlı teyze, onun yanındaki kıvrık saçlı abla... Bütün bu insanlara da özlemeyi biliyor mu acaba? Annesinin de öledığı akasya ağacı bir yol var mı? Peki ya yaşlı teyzenin? Yaşlandııkça özlerecek şeyler artıyor mu, azalıyor mu yoksa?

Sorular böyle iç içe geçtiğinde ne zaman aklındakiileri dillendirecek olsa annesi "neden çıkıyor bu laflar" diye sorar Yasemin'e. Fazla düşündüğünü, minik aklını gereğinden çok karıştırdığını söyler. Boyundan büyük meselelere merak salmamasını salık verir. Yasemin o zaman kısır sesini, düşünmekten vazgeçmez ama düşündüklerini kendine saklamaya karar verir.

Baş otobüs camında, düşündüklerini kendine saklıyoryine Yasemin. Babasını düşünüyor. Özlemenin neye benzediğini bildiğinden emin olduğu babasını. Hani kendi adını "Bir demet Yasemin, aşkının tek hatırası" diye başlayan o şarkıyı çok sevdiği için Yasemin koyan babasını. O şarkı ne zaman çalsa gözlerini uzaklara diken ve belli ki orada, bulundukları odada olmayan birini düşünen, düşleyen, bakışlarındaki susuzluktan anlaşıldığı kadariyla özlüyor babasını... Annesine hiç bir vakit o gözlerle bakmayan, özsesusuz kalmayan babasını. O otobüs camında babasının bir zamanlar Yasemin adlı bir genç kıza aşık olduğunu düşünüyordu Yasemin. Ya da annesi olmayan genç bir kıza bir demet yasemin verdiğini... Sonra hemen yanındaki koltukta uyuklayan annesine bakıp üzülüyor. Ama bunu da kendine saklıyor. Burnuna akasya kokuları geliyor. Pek yakında akasayalı yola kavuşacağına, o yıldıan geçecek öledikleriyle buluşacağına, artık büyüdüğüne, 3D sınıfının kapısından kocaman bir kız gibigireceğine seviniyor. Bütün çocuklar gibiy, büyümenin hayalini kolaylaştıracağına inanıyor. Büyüyünce hep özlemeye değer şeylerle karşılaşmayı diyerek hafifçe gözlerini yumuyor. Sabah öledığı yerlerde uyanacağını bilmiyor. Her şeyi biliyor. Dünya kadar.

Murat Özyaşar

kissa

hikâyenin ortası

"Bana bir hikâye anlatır mısın baba?"

"Anlatırım tabii ki kızım."

"Ama uzun olsun, olur mu?"

"Olur ta bii, sana dünyanın en uzun hikâyesini anlatacağım."

"Gerçekten mi?"

"Gerçekten, ama bu uzun hikâye tek kelimeden oluşuyor."

"Nasıl yani, hem uzun hem de tek kelime mi?"

"Evet, bir de bu hikâyenin ne başı var ne de sonu."

"Haydi merakettim, söyler misin?"

"Yoksulluk."

teşhis ve tedavi

Kız sonra doktor oldu. Dünya Sağlık Örgütünü toplantısında, yoksul halkı için dünyayaşöyle seslendi ve tip tarihine geçecek şu sözleri etti, "Biz artıkverem değiliz, kanser olmak istiyoruz."

kız-

"Baba bana bak,

"ba ba, ba ba!

"Ba, ba bayüzmemi izle!

"Bırak kitapokumayı baba, ba ba bak güneş gitti,

"baba, ba..ba..ba.. kumdankale yapalım.

"Ba ba.. ba ba denize gir sen de.

"Bana bak ba ba, ba ba, baba gelsene, niye konuşmuyorsun ba ba, ba ba?"

"Bu oyun ne zaman bitecek kızım?"

"Ba ba, bana cevap sorma!"

ceza ortaklığı

"Ba ba, ba ba... Benim çişim var."

"Denizde yap kızım."

"Oyun oynamıyormuş gibiy mi yapayım yani?"

"Evet."

"Hah, şöyle, çok güzel oynuyorsun kızım."

Sonra da beraber denizde yüzüp su yuttular.

aslı ve sûreti

"Ba ba resim yapalım mı?"

"Yapalım kızım."

"Neyin resmini yapalım peki?"

"Denize bakıp denizin resmini yapalım; dalgaları, köpükleri, ıslak kumu, maviği..."

Kâğıt kalemleri hazır ettik, iki dakika bile sürmedi resmini tamamlamam.

"Bak, denize benzedi mi benim resmim?" dedim.

"Evet," dedi.

Sonra da onun kâğıdına eğildim.

"Ama sen daha başlamamışsın bile," dedim.

"Benimki uzun sürer, belki bitmez baba," dedi.

"Neden?" dedim.

"Benim resmime bakanlar, deniz bu resme ne kadar çok beniyor

ÜLKER

HANIMELLER

SANKİ EVE GİTMİŞ GİBİ

Anne eli
değirmiş
gibi

ÜLKER

HANIMELLER

Alacati Kurabiyesi

Anne eli
değirmiş
gibi

Yekta Kopan

yedi güzel bir yaştır, kutlu olsun!

Her ay, dergiye yazımı yollarken Doğan Kardeş'e şir yollayan çocuğun heyecanını yaşıyorum. Yazmayı en çok bana bu heyecanı yaşattığı için seviyorum.

KAFA dergisi bu sayısıyla yedinci yaşını kutluyor.

Buncazaman dergiye emekveren ekip, yazanlara çizeriyle, editörlüyle matbaa çalışmaları yedinciyaşı. Ama pastadaki mumları üflemeye, en büyük dilemleri alma hakkı her zaman okurun olacaktır.

Yedinci doğum günümde ne yaptığımı hatırlamıyorum. Ama o yıllardan çok anı var aklımda, özellikle de seslendirmeye ve okuma-yazma heyecanına dair anılar. Seslendirme anılarını şimdilik rafa kaldırayım, anılar denizinde rotayı kitapların dünyasına çevirelim.

Biraz geriden başlayacağım. Önce beş yaşına gitemez gerekiyordu. Yani yazıyla tanıştığım yaşa.

Yıl 1973. Ankara'da, Küçükesat semtinde, Balıbaşa Sokak'ta 101 numaralı apartmanda oturuyorduk. Hemen yanındaki bütün oyunlarımızın merkezi olan boş arsasıyla, arka bahçesindeki gizemli kömürlükleriyle üç katlı bir apartman. Sabahları annem ve ba bannem a blama benden önce kalkmış oluyordu. Soba çoktan yakılmış. Üstündeki çaydanlıktaki su kaynamış, ılık sesleri duyuluyordu. Kızaran ekmeğin kokusu iştah kabartıcı. Bu kışilemiş "soba başındaki mutlu aile" tablosu ne sıklıkla yaşanır dı bilmiyorum ama **annemle babamın salondaki divana kurulmuş gazete okurkenki görüntüleri zihnimde hâlâ taze.**

Belki de yazıyla tutulmamın nedeni bu kadar sıradan bir görüntüyle açıklanabilir. Büyükleğin dünyasında beni şaşırtan ve gizini öğrenmek için yarıp tutuşuma neden olantek şey, gazeteledeki kitaplardaki şekillerle baktıklarında benim çizemediğim bir şifreyi çözüyor olmalarıydı. Henüz okula gitmiyordum ama kesin kararımı vermiştim: Hayatımı "yazı" denilen o büyüyle geçirecektim. Evdekiler ve özellikle de benden yediyaş büyükelan a blam

Yeşim Kopan, bende ki bu takıntıyı kısa sürede fark etti. Okuma-yazma öğrenmekten başka amacım yoktu ve oldukça da inatçıydım. Önce a blama düştü. Üstelik okuma-yazma öğrenme sürecine girmem onun da işine geliyordu. Böylece beni bir masanın başındazapt edecek, evde durmadan soru sorarak dolaşan bir çocuk tankurtulmuş olacaktı. Bana defter-kalem tedarik edildi (annem ile ba bannem, evdeki saman kâğıtlardan defterler dikmişlerdi), a blamın eski çantalardan biri bana verildi ve bunlar yetmezmiş gibi bir de annem bana siyah önlük dikti, beyazyaşaa aldı. Artık hazır dı. Soba ıvazın salonundaki orta sehpa dı sırım olmuştuk, a blama da öğretmenim. Hem de sert bir öğretmenim. Onun verdiği ödevleri başka hiç bir öğretmend görmeydim. Şimdilerde gülerek anıız: Arada bir kendi derslerine zaman ayıyabilmek ve biraz olsun baskımdan uzaklaşıp rahat edebilmek için Mezopotamya ya da telekomünikasyon gibi zorlu kelimeleri iki sayfa boyuncayazma ödevleri veriyordu. Ama dedim ya inatçıydım, ödev ne olursa olsun altından kalkıyordum. Sadece yazmak değil, okumak da hızla girdi hayatıma. Önceleri satırları parmağımla takip ederek, sık sık takılarken, zamanla yarış atı gibi koşarak okumaya başladım. Okuduklarımdı evdekilere, akra ba toplantılarında büyükelre anlatıyordum. Bu da yetmezmiş gibi bir elime geçirdiğim "Keşifler ve İcatlar Ansiklopedisi"nden sınavlar yapıyordum. (Bu küçük kitapçığı yıllar sonra sahifalarda bulupaldım, o da başka bir yazının konusu olsun.) Durmadan okuyan, okudukları çenesine vuran, ukalaca sorular soran biroriolup çıkmıştım. Anlayacağınız "gıcık" bir çocuktum.

Ertesi yıl ilkokula başladım. Ankara Teğmen Kalmaz ilkokulu. Şimdi

sevdiği olan bir öğretmenin, Sa bahat Yılmaz'ın öğrencisi oldum. (Her gün son derste bir öğrenciyitahtaya kaldırır ve bir kitaptan bir bölüm okuturdum. Aziz Nesin'den "Şimdiki Çocuk klar Harika" yı okurken altmış kişilik sınıfın attığı kahkahalar hâlâ kulaklarımdadır.) Üstelik hayatım boyunca birlikte yürüyeceğim sıra arkadaşım Levent Gönenç'le de okulun ilk günü tanıştım. (Onunla maceramızı da **Sarmaşık** adlı çizgi romanımızın son sözünde uzuna anlattım)

İlkokula başlamak tam anlamıyla büyük mutluluktur. Yıllar geçtikçesadece harflerin değil, rakamların, notaların, formüllerin, görüntülerin oluşturdğu dil ortaklığına tanık olmaya ve her seferinde yeniden büyülenmeye başladım. Elime geçen her şeyi okuyordum. O dönemde Gezi Kütüphane bana çok şey kazandırdı. Aldığım kıta bi belli bir sürede geri vermek zorunda olmam bir okuma disiplini edinmemne neden oldu kanımca. Bir de haftalık çocuk dergilerine a bone olmuştum. O dergileri alabilmek için harçlığımı nasıl kullanmam gerektiğini yani bir anlamda ekonomiyi de yineyazı dünyası sayesinde öğrendim.

Böylece yedi yaşına geldim. O yıl yazdığım bir şili **Doğan Kardeş** dergisine yolladım. "Ne güzeldir şu dersler, bize bilgi verirler / Türkiye en önemlidir, öğretir dilimizi" diye ilerleyen hele ölçüsüyle yazılmış bir şirdi. Şiir der gide yamlandı ve ben yazdığımı basılı görme duygusulu tanıştım. Köseninadını tam hatırlamıyorum ama "Okurlardan Gelenler" gibi bir şeydi. Tek bir vesikalığı vardı, ilkokula başlarken çekilmiş, onu da başmıslar şiriinyanında. Bu başarı Kopan ailesinde de mutlulukla karşılandı ve ba bannem İstanbul'a, Doğan Kardeş dergisine götürmeye karar verdi. O yolculuk hayatımı değiştiren yolculuklardan biridir. **Ankara'dan trene bindik. İstanbul'a geldik. Haydarpaşa'da indik. Vapurla karşıya geçtik. Ver elimi Çağaloğlu.** Sonra Doğan Kardeş'in cıkanlığı yere gitti. Ba bannem da bir beyefendiyile konuştu. Kimdir o beyefendi bilmiyordum ama topluca, beyaz saçları biraz dökük, babacan birirvar gözümün önünde. Yanıma geldi "Aferin," deyip başımı okşadı. Sonra döndü, o anda odada çalışan iki ü kişiye "Arkadaşlar, Ankara'dan yazar arkadaşımız gelmiş," dedi. Sonra matbaaya indirdi bizi. Derginin daha piyasaya verilmişesayısı vardı bana. O noktada "Tamam, benim hayatım bu" dediğimi hatırlıyorum. Bana ilk kez "yazar" diyen ve beni o gözle gören kişi bu gınadıni bile bilmediğim o beyefendiydi.

O İstanbul yolculuğundan sonra kendimi iyiye okumaya ve yazmaya verdim. Dergiler, çocuk kitapları ve arada sırada evdeki "büyüklerin kütüphanesi"nden aldığım kitaplarla mutlu oldum. Dokuz yaşımdayken ilk romanımı yazmaya koyuldum; okuduğum macera dolu çocuk kitaplarının etkisinde yazmaya başladığım ve birinci bölümünden öteye geçemediğim bu romandan sonra çok sayıda başılsızlığım da oldu, kendimce başarı diyebileceğim yazıları da... Çocuk dergilerinden yetişkin dergilerine, oradan da kitaplara uzanan bir yolculuk işte.

KAFA'nın yedinci yaşını kutlarken, kendi yolculuğuma bakmaktistedim. Beni bu derginin sayfalarına getiren yolculuğu başka nasıl anlayabilirim ki? Her ay, dergiye yazımı yollarken Doğan Kardeş'e şir yollayan çocuğun heyecanını yaşıyorum. Yazmayı en çok bana bu heyecanı yaşattığı için seviyorum. Bu heyecanları her bebaer yaşamamızı sağlayan KAFA'ya nice yaşlar diliyorum. Kutlu olsun!

Bana ilk kez "yazar" diyen ve beni o gözle gören kişi bugün adını bile bilmediğim o beyefendidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

mutfak bahsi

Tokluk yalnızca fiziksel bir tatmin arayışının sonucu değildir, duygusaldır da. Yemek yemek, insanın yerleşik hayata geçtiği günden beri artık yalnız bir ihtiyaç değil, bir eğlence, bir keyiftir aynı zamanda.

İnsanın, tarımı bir tesadüfesi keşfettiğini varsayanlar var. On binlerce yıl önce peşinde oradan oraya göç ederek sürüklenen insan toplulukları edebittesade etile besleniyorlardı. Geçtikleri ve konakladıkları yerlerde buldıkları, kendiğinden yetiştirdiği (eskiler *hudojinabot* derler) bitki ve tohumları da topluyor, tüketiyorlardı. Bu nedenle, sevindikleri ürünlerden daha fazlasını depolamak amacıyla sakladıkları çukurlardan çıkan filizlerin tarım fikrine öncülük ettiği düşünülüyor. Ve elbette, geçen bir grup insanın bulduklarıyla karını doyurması ile hazırladıkları malzemelerle yemek hazırlanması arasında büyük bir fark var. İşte o farkta *mutfak* diyoruz. Çünkü *mutfak* yalnızca evlerimiz içinde bulunan bir odanın değil, bir kültür grubunun tüm yeme, saklama ve pişirme alışkanlıklarının da addıdır. Bunu da coğrafya, iklim, din ve siyaset gibi birçok şey belirler.

Arapçada "pişirme" işlemini "tobahot" denir. Bu dildeki, köklerden kimi zaman mekân adlarını yarmaya (da) yarayan *maf'al* veznine sokularak türetilmiş "motbah" sözcüğü de haliyle "yemek pişirilen yer" anlamına gelir. Bu motbah, yıllar içerisinde şöyle söyle "mutfak" a dönüşmüş. İlginç olanı, Harf Devrimi'nden hemen önceki yıllarda basılmış kitaplarda bile "matbah" diye yazılmış ama hep mutfak olarak okunmuş. Biz Türkçede hem bir topluluğun yeme içme alışkanlıklarını hem de evin yemek pişirilen odasını bu sözcükle anıyoruz ama bazı dillerde bu ikisi farklı sözcüklerle karsılıyor. Örneğin; İngilizcede oda olanına *kitchen*, kültür alanına *cuisine* deniyor. Ki

o da Fransızca *mutfak* demek. Yani basbayağı aş pişirme odası olan. Bu ve birçok Avrupa dilinde "mutfak" anlamına gelen diğer birçok sözcük hep aynı kökten geliyor: **Coquere**. Latince'deki "pişirmek" fiili. Bu fiilin Yunancada "kızdırmak" anlamına gelen *kokkini/kokkina* sözcüğünden türetilmiş dair bir yazı okumuştum bir zamanlar. Aslı var midir bilmem ama varsa ilginç. Çünkü düpedüz, "kızdırmak, kızaltırmak, ısıtırmak" demek oluyor bu hâlde. Zaten aynı fiil meyvenin olgunlaşması, kızarması anlamında da kullanılıyor Latince'de. Bizim için ilginç olan diğer tarafıya dilimizde bu kökten gelen başka bir kelimenin bulunması. Genellikle yaşlı ve süslü/bakımlı/boyalı kadınlar için arğoda kullanılan "kokona" sözcüğü. (Muhtemelen yüzlerine ve saçlarına sürdükleri al/kızıl boyadan) Dil çok ilginç bir şey, mutfak da öyle. Biz mutfağa bakalım.

"Ne yersen onun" diye yaygın bir kışe var. Ama bunu doğrulamak biraz güç. Çünkü beslenme alışkanlıklarının belirlenmesinde en önemli iki etken, o topluluğun yaşama koşulları yüzüne göre elbette büyük değişiklik gösteriyor; coğra ve iklim. Yani, **dünyada bir tek tür insan var ama gezegenin her köşesi birbirinden çeşitli başka başka ürünler sunar tüketmek için**. Yani, yediğiniz şey olursanız bir Korelinin suz olma ihtimali yok. Çünkü Kore'nin iklimi muzun yetiştirmesi için biraz fazla soğuk kaçıyor. Bu nedenle (günümüzde muzlu süz aşırı popüler olsa da) Kore Mutfağı'nda muzlu yemekler bulunmaz. (İnanmayan (Abi'ye sorsun) Oysa Meksika ya da Hint Mutfağı'nda çok sayıda muzlu yemek (tatlılara girmiyorum bile) vardır. Yediğimiz gibi iklim kadar önemli bir değişken daha var. O da coğrafya. Buna en iyi örnek, Türkiye'deki balıkların (tatlı suya yetişenler dışında) hemen hiçbirinin arın Türkiye kökenli olmaması sayılabilir. İstavrit, sardalye, palamut, küfer, levrek, barbun, kefal ve daha birçokyu Yunanca, hamsi Arapçadır örneğin. Çünkü bizim geldiğimiz yerlerde bu balıklar yoktu ve denizle (denizden) tanışmamız gerekiyordu.

bu balıkların hepsi vardığımız yörenin halkı (Helenler) tarafından bu adlarla anılıyorlardı. Oysa tatlı su balıklarının geldiği coğrafyanın heybeti göl ve ırmaklarından biliyoruz. Bu nedenle de adları çoğunlukla Türkçedir; alabalık, sazangibi.

Yemek yemek tipki diğer tüm fizyolojik ihtiyaçlarımız gibi hayatı ve kaçınılmazdır. Ancak mutfak âdetleri genellikle beslenmek, hayatını sürdürülecek enerji miktarını temin etmek gayesinin çok ötesinde bir çaba ve coşkuyu yansıtır. Örneğin; herhangi bir insan, birkaç saatlik bir doğa yürüyüşüyle bile karını doyurabilecek birçok şey bulabilecekken; su ve öğütülmüş tahıldan yoğunlaşarak hazırlanmış boğcaların içine avlanmış (ya da bu amaçla yetiştirilmiş) bir canlı varlığını etini, soğan ve baharatla karıştırarak yerleşirip pişirmek (mantı, mandu, wonton, dumpling, gnocchi, nasıl adlandırırız) asil niyetinsade doymak değil, bu işten alınacak keyfin peşinden girmek olduğunu gösterir. Çünkü yemekte besleyicilik kadar lezzet, kıvam, miktar, estetik ve yaratıcılık da göz önünde bulundurulur. Bir masanın üstüne yerleştirilmiş altı yedi çeşit yemeği

hepsinden birer kaşık alıp bir kavanoza doldurabilir, sonra da bu kavanozu ıyice çalkaladıkdan sonra kaşıklarak da o öğünden beklediğimiz besin değerini alabiliriz elbette. Ama mutfaktan bekleniriz, bunun çok ötesindedir. Çünkü tokluk yalnızca fiziksel bir tatmin arayışının sonucu değildir, duygusaldır da. Yemek yemek, insanın yerleşik hayata geçtiği günden beri artıyalnız bir ihtiyaç değil, bir eğlence, bir keyiftir aynı zamanda.

Türk Mutfağı dediğimiz şey aslında Anadolu'da mevcudu bulunan çeşitli mutfakların ustaca bir karışımından ibarettir. Yani Türk Mutfağı aslında Anadolu Mutfağı'dır. Bunu sofralarımızda at etine (genellikle) rastlamıyor oluşumuzdan anlayabiliriz. Geride, Asya'da bıraktığımız bazı akrabalarımız hâlâıyor oysaki. Çünkü mutfak dediğimiz şey aslında bir kültürel kimlik ayırıcıdır. Bunu sadece milletler bazında da düşünmemiz lazım. Örneğin, bir insanın et ürünleri ile et ürünlerinin bir arada bulunduğu masaya oturmak istemeyişinden onun Musevi olduğunutahmin edebilirsiniz. Zira bu inanca göre et ve süt ürünleri aynı masada bulunmaz, aynı kaplar kullanılarak pişirilmez, birlikte yenmez. Bu mutfak alışkanlıklarının bütününe "koşerut" denir. Tipki İslam'daki "helal" kavramı gibi, dinin yasasıyla belirlenmiş bir beslenme reimidir. Öte yandan, vegan olabilirsiniz, vegan ya da vejetaryen yakınlarınız olabilir. Bu türden beslenme alışkanlıklarının arkasında da sadece "onu değil de şunu yemek" gibi basit bir formül değil bir duruş, bir dünya görüşü olduğunu görmüşünüz. Çünkü mutfak, kültürel ve bu yanıyla politiktır. Bütün dinler, felsefi yollar, siyasi görüşler, iktidarlar, coğrafi ve kültürel ayrıyetler taşıyıcılarına bir beslenme rejimi duyarabilir. Bu rejimler nasıl beslendikleri kadar sizin hangi gruba ait olduğunuzu da belirtmeye yarar. Mutfak kimliktir.

Yemek kültürü ve mutfaka ilgili meraklıysanız, benim gibi, takip etmeniz için Anna Maria Beyliniği'nün internet sitesi www.mutfaktakademiyeven.com'u ve tabii ki sosyal medya hesaplarını <https://rante.org>

Bedia Ceylan Güzelce

sır'lı hikâye

Tarihi anlamak için ondan şüphe duymak gerekir. Şüphelenmeyi bıraktığında başkasının aklıyla yaşamaya başlarsın, seni imkânsıza inandırmak kolaylaşır.

"Bizim de kalbimizi kırmıdılar yerinden,
Topragadız vuruşu doğ gibi bir zeybeğin."
Faruk Nafiz Çamlı bel

Ben öldükten sonra bile görülmeyecek bir eski fotoğrafıyım, beni kimseler böyle bilmeyecek. Ne kahkaha attığını ne dikene battığımı, neyi çok sevip, neden kora, küle dönüp nihayet sona erdiğimi. Ne zamandır buradayız, bilen yok. Ne kadar daha kalırız, bazı fikirler var buna dair. Ah, ne çok gizlisi saklısı oluyor insanın bir ömür boyu. Sırlarına hapsoluyor, evden çıkamaz hâle geliyor ama sonra zamanla bırak dünyayı, bırak ülkeni, kendi mahallende bile ne kadar önemsiz, kendi apartmanında, ailede bile bir "hiç" oluşunu anlayınca, sırlarının da bir önemi kalmıyor. **İster birlikte gömül ister haykır pencerenden, apartman bile kentle birlikte döndüyör, senin sırların aynı kalıyor, varsa yoksa mazi, arada bir de nostalji.**

Sadece ben değil, aynı fotoğrafta belki dokuz kişi var yanımda belki sekiz, onlar da önemsiz. Neşeliyiz, gecedeyiz, Cihançir'deyiz, çoğumuz kahve, birimiz bira ve birimiz bitki çayı içiyor, "Vay bunlar da bir zamanlar böyle beraber imiş bir masa etrafında," diyorum, kendimi de başka biri kabul ederek. İtekleyle itekleye getirdiğim çöpe bırakılmış bir sandık gibiyim, içimden ne çıkacağına çoğu zaman kendim de bilmiyorum. Ne çok şey saklamak zorunda kalyorinsan bir yaşamda, attığın mesaj, tuttuğun duyuya denk değil, senin sırrın bir başkasının sonu hiç değil. Sen kendine bir tarih yazdığını zannederken, ısırtım diye fırınma koyduğun ve orada unuttuğun bir şey dönmüşü hayatın, ayp da değil.

O çok eski fotoğrafta, arkadaşlarımla birlikte bir kafenin kapanış saatini biraz olsun ötemeye çalışırken, şimdi olsaolsa tarihe işık tutabilecek bir belge niteliğine geçiyor fotoğrafın basıldığı kâğıt parçası. Üstelik fotoğraftaki herkesin başka hatırladığı, başka anlatacağı ve kendi geçmişine nasıl yaklaştığına göre başka yerden didiklececeği bir belge. Bir sır olarak kaldığında hiçbir şeyken, görünür olduğunda hepimizde" geç

Baker'in yorumladığı gibi, geç kaldığımız bir şeydir tarih, onu önce yazar çizer şekillendirir, sonra da ona talip oluruz.

Kabul etmek de etmesek de her şeyge geç kalırız ve yakalamak umuduyla hikâyeler anlatırız, buna da tarih deriz. Yakın

arkadaşı Marquise du Châtelet, doğanın bilgisiyle karşılaştırdığında, tarihin ne denli geçtiğini ileri sürdükten sonra Voltaire, tarihi sosyal bir bilim çerçevesine oturtmak ister ve tarih felsefesi üzerine kafa yorar. Bu iki yakın dostun vardığı yer, "şüphe duymak"tır. Tarihi anlamak için ondan şüphe duymak gerekir. Şüphelenmeyi bıraktığında başkasının aklıyla yaşamaya başlarsın, seni imkânsıza inandırmak kolaylaşır. Yani bir kuşun geçmişini olmaz, bir ineğin üzerine destanlar yazacağı bir mazi yoktur bir başka inekle, bir çınar ağacının nostalji fırtınasına kapılıp geçtiğini göremeyiz. Nedeni doğanın anda ve orada oluşudur. Her ne yaşıyorsa bir iz tutar

kendinde, ne zaman gidip baksan o iz görürsün. İneklirin diyorum, geçtiğimiz kişinin ne kadar serit geçtiğini tartıştığımızı göremeyiz, geçtiğimiz kişi orada olmuştur, yaşımıştır, direnmiştir ve şimdi yeniden kırlarda otuyordur. Hepsi bu. Bizse, kendi geçmişimize sırlar, bize anlatılan uzak geçmişlere, hiç tanımadığımız insanlara destanlar, epik hikâyeler yazar, söyler. Söğüdüme üşmedimiz bir kıştan bir roman çıkarırız. Fiziksel olarak bulunduğumuz yer yeri o an yaşamak yerine, ballandıra ballandıra anlatmayı tercih eder, "onu öpünce albatros sürüleri havalandı içimden" falan gı bi, "arkadaşlarla bir akşam Cihançir'de oturduk, böyle içtik, böyle güldük" gibi söyler de söyleriz. Baker'in yorumladığı gı bi, geç kaldığımız bir şeydir tarih, onu önce yazarçizer şekillendirir, sonra da ona talip oluruz.

Doğa, sanatını çoktan başlatmıştır, biz geç kalırız. Doğa, yaşar ve geçip gider, biz tarih diye bir şey kurarız ve ona da geç kalırız. Bizden başka hiçbir canlı geçmekten bu denli korkmaz, geç kalmanın sorumluluğunu bu denli taşımaz ve elbette bizden başka hiç bir canlı hiç bir yere geç kalmaz. Özyere, anımsayarak, içimiz titreyerek ve hayıflanarak geçip gidiyor hayat. Bizi ayrıcalıklı kılan tek şey "aşk." Aşkta başka bir oluş hâli yok bizim için. En gerçek duygumuz aşk, o an bizi orada tutar. Ötesi yok. Şüphede bizi buluşturan, bitti desek de asla bitmeyen tek şey "aşk"tır, aşk. Gizlisi olanın bir hayatıta, o da aşk.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Umay Umay

uyuşmuş gibi

O benim masama gelip otursaydı ona ilk -baban seni sevmedi tamam- derdim. Bunun tersini duymaya ne kadar muhtaçtı. O omuzları ezbere biliyorum ben. O gülümsemeyi, o görmek istememeyi, o kendine içten acımasız ama dıştan nazik davranmayı.

Çok az rastladığım insanlardan bu. Her zaman her yerde karışma çıkmaz. Birkaç yılda bir desem abartmamış olurum. Onları hemen fark ederim ve tüm dikkatimi toplarım. Hiç belli etmeden. Hiç ilgilenmiyormuş gibi yaparak. İlgilenildiklerini anladıkları anda ya çok sinirli olurlar ya da kendi hallerinin mutluluğunu yaşayamazlar. Mekândan, Meraklı gözden kaçarlardı. Ya da, ya da... olumsuzlaşır durum. **Kadın. Onu hangi ülkede götürsen birilerinden değildirdi ve azlı çoklu dikkat çeker. Hangi ortama sokarsan sok. Ancak vasat olduğunu hıncahınç, kan ter içinde kabul etmeyenler ondan hem ürker hem tiksirir.**

Bir aileden gelmiş olduğuna inanmazsınız. Bir ulustan, bir kültürden, bir mezhepten, bir evden... sanki herhangi bir dağdan yuvarlana yuvarlana karaya inmış gibi. Deniz kocaman ama sessiz bir dalgayla kıyıya çarpmadan nazikçe bırakmış gibi. Bir ışığın arkasından yürüyerek ışığın önüne geçmiş gibi. Ağaç kovuğundan çıkmış da olabilir. Her şey olabilir ama bir tanıımı yok işte. Ben tanımlayamam. Hangi biri aman ne olacak, şöyle şöyle söyle, şurada buradan gibi tahminde bulunabilir. Ben yapamam. Başka biri der dururum. Heyecanlanırım. Kafamın içi fırıldak gibi dönmeye başlar.

Ona rastlayınca hayatımda olan biten her şeyi unutaçağımı biliyordum. Buna bir kaç gerildim. Yangınları, cinayetleri, parasızlığı, toprağın kansere dönüştüğünü, umutsuzluğu, devleşen korkuları, elektrikli süpür gemin bozulmasını... nerdeyse her şeyi. Üstünde beyaz kısa kollu V yaka tişörtü, altında hırpalanmış kısa kot şortu, ayağında bordo botuyla kafeden içeri girdi. Bir an girişti sağındaki duvarı salladı sandım. Oyle tuhaf güçte bir enerji. Sallanmış bile olabilir. İlerisine ve sola bakıyordum ama baktığını hiç sanmıyorum. Sağı komple duvar. Bence netleştirmeden göz atıyordum. Herkesi flu gördüğümü hissettim. Yüzü gülmiyordu ama dudak kenarları kedi modeli gibi, dudakları kendiliğinden gülmüyordu gibi. Saçları irili inceli bukleli ve kısa. Masaların arasında ortalarında bir tane boş yuvarlak masa vardı, iki kişilik, üç kişi de sığabilir, ona oturdu. Tişörtü ceket gibi duruyordu üstünde. Oyle taşıyordu bedeni. Dudaklarının kenarındaki hat belirgin ama yumuşaktı. Bacak bacak üstüne atarak elleriyle önce kısa şortunu çektiirdi sonra saçlarını. Sağ bacağı üstteydi, bacağına işaret parmağıyla aşağı yukarı okşamaya başladı. Sonra gerçekten gülümseyerek garsondan bir küçük şişe kırmızı şarap istedi. Garsonu da flu gördüğünden emirim.

Şarabı bira içir gibi şişeyi kasesine taşıladı. Oturdu. Bir

Fotoğraf: Umay Umay

Bu kadar yalnız ve dik olmak, gözlerini insanlara karatarak bakıp bir de üstüne gülümsemek çok zor.

yudum içiyor masaya koyuyor. Ne cep telefonu çıkarıp kaydirdi ne de etrafına bağ kurdu. Sağ taraftaki duvara ve bacaklarına bakıyordu. Arada eliniyağına götürüp bir şey siler gibi yana ve yukarı doğrulttu durdu. Beklediği biri olmadığı belliydi aslında. Olsun ben birinin gelmesini çok istedim. Çünkü tüm güzelliğine, tuhaf ve büyük enerjisine rağmen çok yalnız olduğunu anladım. Hatta gidip yanına oturup buna ona söylemek istedim. Niye? Çünkü bu kadar yalnız ve dik olmak, gözlerini insanlara karatarak bakıp bir de üstüne gülümsemek çok zor, kıskanılmalı, hayıflanılmalı bir şeydi benim için. Zaten içimden geçirdiğim karşısına oturmak fikri saniyede bitti. Kalkacağım kalkmadım bir kahve daha istedim. Kalkmazdım, onu öyle güzelokuyordumki. Birkitap gibi, sesiparazitli bir şarkıgibi. Cep telefonumun not yerine 2021, ağustos, çok sıcak yazıp kapadım. Omzumun çekmek

istedim, bacaklarını, botlarını ve tekrar tekrar omuzlarını. Ceket giymiş gibi duran, eğilmez gibi görünen omuzlarını. Her masa zaman zaman ve sık sık dönüpona bakıp fısıldadılar tabii. Bunu hiçbirine bakmadan biliyordum. Okuyordum, anlıyordum, hem geliyorlar hem rahatlıyordum. O benim masama gelip otursaydı ona ilk -baban seni sevmedi tamam- derdim.

Bunun tersini duymaya ne kadar muhtaçtı. O omuzları ezbere biliyordum ben. O gülümsemeyi, o görmek istememeyi, o kendine içten acımasız ama dıştan nazik davranmayı.

Şortunun arka ceplerinin birinden bir kutu kibrit, diğerinden para cüzdanı çıkardı. Garsondan küllük istedi, küllük yerine ona fırınca tabakları verildi. Beyaz, parlak, porselen. Bir kibrit yaktı ve alevi izledim. Tam eli yanacakken söndürdü, tabağakoydu. Küçük şişeden bir küçük yudum daha aldı. Dudaklarının kenarındaki yerleşik gülücük beni sinir etmeye başladı. İkinci kibrit, üçüncü kibrit, kutu bitene kadar yaktı, üfleyerek söndürdü, yudumladı, tek parmağıyla bacağına okşadı, yüzünü siler gibi yaptı ve hesabı şifasını yanına koyup arkasına yaslandı. Onun yerine ben pühlanım ağzımla. Onun kollarına, göğsüne, botlarının içine rüzgâr girsin çıksın istedim. **Kibritleri yakıp söndürüp atmasından rahatsız olan, şaşırın, dalgâ geçen suratları kalkıp tekmelemek istedim. Onu da ensesinden çekip dışarı atmak. Bir de şu istediklerimi yapabilsem.**

Kalktı, bir cebine cüzdanını soktu, kibrit kutusunu brnağıyla hafif ileri itti, sağ bacağı düzeltir gibi yaptı (uyuşmuş gibi), kapyıa bir kez baktı, adımlarına baka baka çıktı gitti. Duvar ne sallandı, ne... onu biliyorum, sonra anlatacağım. Yarı yarıncı. Saatlerdir gözlerimi kısıyorum etrafa,

Kemal Sayar

ahlâkın hayal gücü

Batı'nın yüzlerce yıllık ırk ve sömürge politikalarına son yüzyılda eklenen mülteci sorunu, müreffeh ve uygar Avrupalıların da yaldızının dökülerek çürümüşlüğü ve pası gözler önüne seriyor. Artık en popüler öteki, mülteci.

"Bilenlerin konuşmadığı, bilmeyenlerin soru sormadığı, soranların cevap alamadığı" bir toplum, gönlüli cehaletinde kalır. Gözlerini yumar, ağzını kapar, kulaklarını tıkıyave böylece kapısının önünde işlenen suçtan bir haberininolmadığına inanır.

Primo Levi

ötekileştirme

Öteki meselesi modern dünyanın çok can yakıcı meselelerinden bir tanesi, bizden başka olan bir varlıkla nasılbağ kuracağımız; ona tahakküm mü edeceğiz, boyneğdiripkendimize tabi mi kılacağız yoksa onunla konuşmanın bir yolunu mu bulacağız? Bir aradabırış içinde birbirimizin hak ve hukukuna riayet ederek adaleti bir varoluş kipi içinde mi yaşayacağız? Gerek Türkiye toplumunda gerek dünyada başkalarını ötekileştirme eğiliminin yeniden yükselise geçtiğini görüyoruz.

Şu günlerde toplumumuzda bazı kesimlerde düzensiz göçün yarattığı hoşnutsuzluk gözlemleniyor. **Siyasete duyulan kızgınlığı anlayabiliyorum ama bu kızgınlığın ve kımileğin nefretini yurtsuz ve korumasız kalmış en güçsüzze yönelmesini aklım almıyor.** Kendimizden kabul etmediğimiz, dışarıklı olarak gördüğümüz kişiyi kolaylıkla tehdit olarak algılayabiliyoruz. Bu, insanzhinin kendi kendine kurduğu büyük tuzaklardan birisi. Büyük savaşlar ve çok kabı ideolojik cepheleşmeler buradan türüyor; insanın insanazalimliğinin, ırkçılığın, yabancu düşmanlığının tohumlarını hep bu köntül başkışta bulabiliyoruz. Uzun zamandır kodlanmış bu tehdit algısı, ötekiyle birliktelyaşama pratiği, çok disiplinli olarak ele alınması gereken, sadece psikolojiye ve sosyolojiye bırakılmayacak kadar mühim ve temel bir mesele! "Şekli şemali bana benzemeyen, kafasının içi bana benzemeyen, benim gibi giyinmeyen kişi her an gelip benim elimdeki rahatı alabilir, kendisi hostadırbeni hasta edebilir, kendisi yaraladı beni yaralayabilir, benimgüvenliğimi tehditdebilir" diye sağlıksız bir kaygıya kapılıyor insanlar. Çok enteresanveriler var ötekinin tehdit olarak algılanmasına dair. Örneğin; insanlara video oyunu oynatıyorlar ve oyundaki açteşme skorlarına bakıyorlar; oyunda beşaylar sıyahları daha çok vuruyor çünkü onların kafasındaki sıyahı insandaha kriminal ve suçlu. Tuhaf olanı ise sıyahlar da sıyahlarıdaha çok vuruyor! İştebu stereotip, baskakalıp düşünceninsonucu.

ırkçılık ve ötekileştirme

Ötekileştirme, bir insana bir yandan "benim gibi ol" derken, öte yandan "ne yaparsan yap benim gibi olamazsın, asla bizden biri olamayacaksın" mesajınıverir.

İrkçılık ise ötekileştirmenin en uç boyutu. Ötekileştirme, ayrımcılık ve ırkçılığın ayrı kategorisi içerisinde ele alınması gerekiyor. Bunları nhepsi bizden farklıolanitehdit olarak algılamakta kaynaklanan patolojikdurumlar. Dolayısıyla temel problemimiz, bizden farklı olanla nasıl beraberelyaşayacağımız sorunu. Onu tehdit olarak mı algılayacağız, boyneğdirilmesi gereken nesne olarak mı ele alacağız yoksaonunla özne-özne ilişkisi mi kuracağız?

Sabahattin Ali, *İkinciyeşt Şeytan* romanında "Yünlük demek kimseye kötülüğü dokunmamak değil,kötülüğü yapacak çevreyi çizmek demek" diyor. Grupsikolojisinin dinamikleri gözönüne alarak insanların içindeki kötülüğü ıstıdamı ortayaçıkarmak gerekir. Bosna Savaşı'na baktığımızda daha dün kadar birbirleriyle çok iyi dost olan insanlar birdenbire sabahların kasaba dönüştü ve Boşnak kırsarlarını öldürdü. Bosna'yı ziyaret eden insanlar ötekileştirme ve ötekileştirmeyle ilgili gördükçe tükleri ürpererekgezer. Bir kütü nistisi yaraladı, bir duşmanlık ruhu

peydalandı ve sıradan insanlar karşı tarafı kendi varlığına bir tehdit olarak algılamaya başladı. İştebu psikoloji üzerinden katliamlar harekete geçirdi. Sokakları süpürmek ile yabancılara, ötekilere, vatan hainlerini damgalamak, dışlamak ve giderek ortadan kaldırmak arasında, düzenin korunması, çevrenin aşına ve rahat kılınması güdüsü ortak motivasyondur. Eğer zihinize düzene dair ideal bir fikir eklemişse, onu ihlal etmekte olan lekeler gözünüzde takılmaya başlar ve bu histeriye karşı koymak gerçekten çok güçlü bir karakter ve erdem bilincine ihtiyaç duyar.

misafirperverlik hakkı

Yıllar evvel bir psikiyatri kongresinde bir bilim insanını dinlemiştim. Bir cümlesi kafama çakıldı kaldı: **Bir medeniyetin gelişmişliği, içindeki en zayıf üyelerine nasıldavrandığıyla ölçülür.** İçimizdeki en zayıfları nasıl tutuyoruz, dışlıyor muyuz, hakır mı görüyoruz,hakaret mi ediyoruz, ıtip kakıyor muyuz yoksa onları sarıp sarmalıyor muyuz? Onlara zayıflıklarını hissettirmeyecek mekanizmalar mı kuruyoruz? Engelli vatandaşlarımız var; onları o engelli oldukları hatırlatacak zorluklarla baş başa mı bırakıyoruz yoksa o engellileri unutturarak düzenlemeler mi yapıyoruz?

İnsanın ağır darbe aldığı yer, hiçe sayıldığı, yoka sayıldığı yerdır.

Varlık muhatap arar, varlık yankı arar. Öteki olmadan ben yokum. Hepimiz başkasının gözlerinde kendi yansımamızı görmek istiyoruz, ses ettiğimizde karşıdan bir ses gelmesini bekliyoruz.

Bizim, ötekile ilişkimizi düzenleyen misafirperverlik üstüne kurulu birkültürümüz var. Kant da "misafirperverlik hakkı" diye kavramlaştıyır bu âlemşümül duyarlılığı; bir yabancı senin ülkeneye geldiği zaman, o sanakötü davranmadığı sürece esirgenip kollanma ve barış içindeyaşama hakkı vardır. Sen onu ağırlamak istemeyebilirsin ama asla ona kötü davranamazsın. Her insanıyeryüzünün mukimidir.

İnsana sınırların, milliyetlerin, ırkların, etnisitelerinin gözölüğünden bakamayız. Ona baktığımız zaman biricik, yeri doldurulamaz, yükselme istidadı olan bir varlık görmemiz lazım. Belki dünyayı değıştirmek,güzelleştirmek bir imkân görmemiz lazım. İnsana filtreler arkasından baktığımız zaman kafamızdaki birtakım ön yargıları ortaya yansıtırız ve görmek istediğimizi görüyoruz. Onu kendi ıplak varoluşu ile görmek istemiyoruz. Belki bu ülkemizde çok yaygın bir problem değil ama dünyada öyle. Bizde de normalleştilmesinene engel olmak için, mütecellere kötü davrananları gördüğümüz yerde çok şiddetli bir şekildekinamaları, engel olmalı ve yetkililerin grada müdahale etmesini sağlamalıyız.

Jonathan Glover "Ahlaki hayal gücünün özü, insanı olarakneyn önemli olduğunu görmek" demişti. Ahlakı hayal gücümüzü aynı radikal bir empatiyi, daima omuzlarımızın üzerinde taşımalıyız. Bizi, insandışlaştırmayma, insan kardeşimizi görmeden görmeye karşı esir geyecek olan şey de budur.

Stalin ve Hitler, maiyetindekileri "öldürün" emrini verirken şu gerekçeyi söylesilerdi: Yirmi yıl sonra nasıl olsa kimse hatırlamayacak.

Ahlakı tahayyülü ve belemizi taşıyıcı bir canlandır, rahat durmaz, kumlıdır. Ahlakı tahayyülü ve belemizi taşıyıcı bir canlandır, rahat durmaz, kumlıdır.

İnsana sınırların, milliyetlerin, ırkların, etnisitelerinin gözölüğünden bakamayız.

aktivizm olarak sanat

Geleneksel cinsiyet rollerine veya tüm yabancıları aşağıı gören hasta erkekler tarafından ortaya atılmış ırk ideolojilerine inanmayan bir sanatçının güçlü eseri!

20. yüzyılın başında Avrupa'da modern sanatın tarihi, çeşitli öncü akımlar tarafından resim ve heykel kavramlarının yanı sıra sanatın ve estetiğin anlamına dair ontolojik sorularınısürekli sorulduğu, devrimsel fikirlerin havada uçuştugu bir dönemdi. Yenilik, deneyicilik ve deneyim yeni sanat biçimlerinin gelişiminde ana kavramlar hâline geldi. Ancak aynı zamanda modern sanat ortamı birçok anlamda oldukça muhafazakârdı.

İlk olarak, malzeme kullanımı geleneksel; yalnızca tuval üzerine yağlı boya/taş, mermer/bronzdan yapılmış heykeller üretiliyordu. Yani modern ressam ve heykeltıraşlar Rönesans'tan beri kullanılan malzemeleri kullanıyordu. Güncel sanatın çoğulcu ve multi-disipliner karakteri yalnızca 1950'lerin ortalarından itibaren yavaş yavaş gelişmeye başladı.

İkinci olarak, sanat dünyası hâlâ erkeklerin egemenliği altındaydı. Kadın sanatçılar Rönesans'tan beri vardı tabii ancak toplumun ve sanat ortamının erkek-egemen yapısı sebebiyle sayıları oldukça azdı. Modern sanat bile bu durumu değiştirmedil.

Üçüncü olarak, modern sanatçıların ilgilendiği konular çoğunlukla Batı ülkelerindeki hayatları ve Avrupa sanatını ilgilendirmekteydi. Tabii 18. yüzyılda Oryantalizm, 19. yüzyılda Japonizm ve 20. yüzyılın başından itibaren Primitivizm'in, Batı sanatı üzerinde çok büyük etkileri oldu. Buna rağmen Avrupalı sanatçılar yabancı eserlerle çoğunlukla biçimci bir bakımdan ilgileneceklerdi. İngres gibi Neo-klasikçi ressamlar Doğu'da yaşamla hiçbir zaman ilgileneceklerdi. Lautrec gibi Ard-Izenimciler Japon hayatının sosyal âdet ve karakteristikleriyle yüz yüze gelmekle. Picasso gibi Kübistler şamanlığı hiçbir zaman ilgi duymadı. Yabancı yöreler bu sanatçıların estetik yenilik arayışlarında kendilerini ilham sağlayacak egzotik kaynaklar olarak görülmekteydi. Yabancı sanat geleneklerinin tamamıyla süs amaçlı ve biçimci şekilde Avrupa piyasasına taşınması Batı'nın sanat dünyasındaki kültürel emperyalizminin bir sonucu olarak görülebilir.

Modern sanatın tarihine bu açıdan bakarak yukarıda bahsettiğim muhafazakârlığı da göz önünde bulundurduğumuzda Harrison ve Wood'un *Theorie Sanat 1900-2000 (Art in Theory 1900-2000)* başlıklı kitaplarında ana akım sanat tarihinin tipik modern sanatçısının Beyaz, Hristiyan ve Avrupalı olduğu (ve bu kişilerin sanatının da kendilerinden çok farklı olmadığı) gerçeğini nasıl aklayabildikleri açığa çıkar. Birçok postmodern feminist aktivite ve postkolonyal araştırmacıların, modernizmin bu dar dünya görüşünü eleştirirdi. Bugün, kendilerinin eleştirdiği çalışmalar ve politik aktivizmleri sayesinde modern dünyası 1980'lerden beri çok daha heterojen ve çoğulcu hâle gelmeyi başardı. Ancak eşitliğe hâlâ ulaşmış değiliz.

Bu aynı Sanat Kafası nda 20. yüzyılın başından itibaren feminist eleştiri ve postkolonyalist fikirler ortaya koyan fotomontajlar üretmek modern sanatın muhafazakârlığına karşı koymuş bir sanatçıyı okuyacağınız. **Hannah Höch (1889-1978) modern sanat tarihini şekillendirmede rol oynamış aç sayıda kadın sanatçıdan biri. Üstüne üstlük modern sanattan güncel sanata geçiş için de oldukça önemli bir figür oldu.** Bu sebeple işleri asla kötü yaşıland ve çağ dışı hâle gelmedi. Hatta birazdan göreceğiniz gibi bunun tam tersi oldu. Ancak *İsimciliz (Kadın Başı Üzerinde Büyük El) / Untitled (Large Hand Over Woman's Head)*, 1930 isimli eseri incelemeyen önce sanatçının hayatına kısa bir göz atalım.

1889 yılında Almanya'nın Hünfeld'te doğan Höch

kasabasında doğan Hannah Höch, 1912 yılında Berlin'deki Uygulamalı Sanatlar Okulunda, ardından 1915'te Milli Dekoratif Sanatlar Müzesi Enstitüsünde (*dos Kunstgewerbemuseum Berlin*) grafik tasarım eğitimi aldı. Aynı yıl Höch, Berlin DADA'nın önemli figürlerinden olan ve Fotomontaj sanatının öncülerinden sayılan Raoul Hausmann'la yakın bir ilişkiye başladı. Fotomontaj hakkı fotoğraflardan veya basın ve diğer basılı yayınlardan toplanmış fotoğrafik röprodüksiyonlardan oluşan bir kolaj türüdür.

Höch'ün DADA'yla sanatsal bağlantısı 1917 yılında başladı. Gruptaki tek kadın olması ve bağımsız "Yeni Kadın"ı ele alan feminist temalar ve cinsiyet konularıyla ilgili çalışmaları sebebiyle eşsiz bir pozisyona sahipti. Sanatçı, fotomontajlarında modern hayatın birey üzerindeki feci etkileriyle yüzleşerek Weimar dönemi toplumunu ve endüstrileşme ve kapitalizmin yıkıcıları ortaya koyarak, kadının ataerkilli toplumdaki rolünü eleştiriyordu. Sonrasında ırkçılığa da karşı çıkmış ve Nazi ideolojisinin Ari ırka kondurduğu güzelliği ve üstünlüğü reddetmişti.

Nazi Almanyası'nın faşist rejimi sırasında Höch DADA'nın Berlin'deki son üyesi olarak kaldı. Eserleri "dejenere" olarak görüldü ve Nazi partisi tarafından sansüre maruz kaldı. Çalışmalarının Nazi ideolojisine oldukça ters düşmesi sebebiyle fotomontajlarını II. Dünya Savaşı'nın bitişinde çek halıca açığı şekilde sergileyemedi. Ancak savaşın sona çalışmaları uluslararası şekilde sergilenmesi sayesinde eserleriyle daha geniş bir kitleye ulaşabildi.

İsimciliz (Kadın Başı Üzerinde Büyük El) eseri on yıllık bir süre boyunca fotomontaj üretmiş olmasıyla gelen algınlığa kanıt niteliğindedir! Esere Höch'ün gazete ve dergilerden aldığı görselleri alışımların dışında ve teknişiz şekillerde ustaca kullanışını ve böylece gerçekliği dışı alternatif yapılar yoluyla topluma yönelik yeni içgörüler sağladığını gözler önüne serer.

Üzerinde modern bir elbise olan genç ve güzel bir kadının siyah beyaz bir fotoğrafı görülmektedir. Arka plan beyazdır ve kadının konumuna yönelik ipucu verebilecek herhangi bir doku veya cisim olmaksızın nöbdür. Eserde zaman veya mekân verilmemiştir. İkinci ana öğe kadının başı üzerinde asılı duran devasa erkek eldir. Hafif sanı bir tona sahip olan el soluk kadın figürüyle kuvvetli bir karşıtlık oluşturmaktadır. Ancak elin sahibinin ne bileği ne de başka bir parçası görünür. Elin sahibi belirsizdir.

Arka plan sade ve basit. Monokromluğunu yalnızca beyaz alanda bulunan çapraz bir kesik bozar. Neredeyse kadının alannına bir elin izinsiz girişine izin verdiği için kaçkıştan bir parça yitirilmiş kopanmışçasına bir görüntü mevcuttur. Eserin bütünü figür ve el arasındaki gerilim tarafından nitelenmektedir. Elin büyüklüğü ona ezici bir görsel güç sağlar. Ana karakterin başının üzerindeki konumu el korkutucu kılarak, kadını her an kapıp çekebilecek gibi görünür.

İsimciliz (Kadın Başı Üzerinde Büyük El) isimli eserde el, baskıcı erkeğin a gresif bir sembolü hâline gelmiştir. Bu eserle Hannah Höch, Batı toplumlarında kadının üzerinde oluşturulmuş erkek hâkimiyeti üzerine net bir feminist eleştiri ortaya koymaktadır. Kadın ana karakter modern ve güzeldir ancak hemen üzerinde duran ve kendisine boyunduruğu dayatan erkekten çok daha ufaktır. Erkek ve kadın arasındaki güç dengesini sorgulayan fotomontaj esere teknişiz bir gerilim hâkimdir. Eser kadının modern toplumda karşılaştığı aktüel sorunları resim vasıtasıyla eleştirel bir feminist eleştirilerden

Hannah Höch,
Untitled
(Large Hand Over
Woman's Head) /
İsimless (Kadın Baş
Üzerinde Büyük El),
1930.
Fotomontaj, 25.7x
20.7cm
Vancouver
Sanat Galerisi,
Kanada, Modern
Kültürün Doğuşu
Koleksiyonu

birini teşkil eder.

Aynı zamanda İsimless (Kadın Baş Üzerinde Büyük El), beyaz ana karakterin üzerine Afrikalı bir kadından parçalar ilave ederek kimlik, ırk ve güzellik konularını da irdeler. Burnu, dudakları, yanakların bazı kısımları ve çene, siyahı bir kadının fotoğrafından alınmıştır. Höch'ün eserlerinde milliyet ve kültürleri birbirleriyle karışmakta ve böylece dışı güzelliğin başlan gıc noktası sorgu altına sokulmaktadır. Aynı anda Höch Almanya'da beyaz kadını baskın rol modeli hâlinde dayatan faşist idealizme de karşı çıkar. Eser, Nazi Almanya'sının Ari ırka ait kadınları dünyadaki tüm diğer kadınlara üstün gören ırksal ideolojisini ret niteliğindedir. Bu sebeple İsimless (Kadın Baş Üzerinde Büyük El) kadını

yönelik her türlü erkek baskısına karşı bir beyandır. Geleneksel cinsiyet rollerine veya tüm yabancıları aşağı gören hasta erkekler tarafından ortaya atılmış ırk ideolojilerine inanmayan bir sanatçının güçlü eseri!

Hannah Höch 1978'de Berlin'de öldüğünde yaratıcı fotomontajlarıyla biçimsel sanat kavramını genişletmiş, kadınların hem sanat dünyasında hem de toplumda pasif ve ufak rollere indirgendiği bir dönemde feminist konulara değinmiş, beyaz üstünlüğü olduğu ırkçı fikirlerine karşı koymak amacıyla güzellik ve kimliğe dair geleneksel Avrupalı fikirlerin ötesine gitmiş eşsiz bir modern sanatçı olarak görülmektedir. Höch'ün değindiği sorunlar hâlâ günümüzde devam etmekte ve bu nedenle kadınlar için kadarcı ve kadıncı olmak kadar güncel ve önemli.

HAYATIN İPUÇLARI MURAT ÜLKER ZOR KONULARIN YALIN ANLATIMI

"İsteddiğiniz kadar paranız olsun, bayatı günde 24 saatten 1 salise fazla yaşamak, daha fazla zaman kazanmak mümkün değil. Bu nedenle zamanı yönetmek, yapılacakları önceliklendirmek ve planlamak zaman içinde kazandığım bir alışkanlık. Hem kişisel hem aile hem de iş hayatımı mümkün olduğunca önceden planlıyorum ve ona göre yaşıyorum."

Okuduğu makale ve kitaplardan ya da katıldığı konferanslardan yola çıkarak kendi gözlem, tecrübe ve fikirleriyle zenginleştirdiği yazılarında Murat Ülker, hem başarılı olmasını sağlayan ilke ve prensiplerin ipucunu veriyor hem de geleceğe dair pek çok öngöründe bulunuyor. Covid-19 sürecinde yazılan bu metinlerde, salgının çalışma hayatında yarattığı radikal değişimlerle birlikte şirketlerin yapması gereken dijital ve çevreci dönüşümlerin olanakları sorgulanıyor. Yöneticilere, çalışanlara ve gençlere iş ve özel hayatın sırları veriliyor.

Gökhan Dağıstanlı

ferahfeza

**Başını omzuma koyunca
mevsim çiçeklerini
andırıyor. Bu şehrin en
aşikâr sokaklarında
tutulacaksa onun elleri
tutulmalıdır. Her sabah
yüzüme dökülecekse
onun saçları dökülmelidir.**

Karanlık bir bulut geziyor üzerimizde. Sanki sırlarımızı alıp gitmişler. Çınlıplak kalıyoruz belirlenmişler. Tanrı nasıl da uzun soluklu ve zevkle çarpıyor insanı hatalarından. O da belli ki dinlerle küçültmekten mutsuz. Gece olunca yaralarını sarıyor misal palyaçolar. Atılmış kahkahalardan vurulmuşlar. Sarayların bodrum katında soytanlar aynaları kırıyor. Aşk dediğin karnı, zevk dediğin ruhu doyuruyor. Yanlışlarımızın üstüne basa basa aralamışız doğrunun kapısını ya da bizeyle geliyor. Ömür, olan bitenin bir bakış açısına keşfi için fazla kısa. Ölü yıkayıcısı hayatı kim bilir ne sarıyor? Türlü türlü insanların hâli. Kimi gerçeği bildiği için mutsuz, kimi cehaletin altına saklanıyor. Kimi arsızlıkta sınırsız, kimi suskunlukta. Bir yanı sönerken, öte yanı alevler içinde memleketin. Kış üstümüze geliyorlar bu ara. Çünkü ne yoksunluğa alışıyoruz ne huzursuzluğa. İçimizde büyüdükçe büyüyor isyan. İki ses, iki kadeh, iki bakış; care arıyoruz her gece mutsuzluğumuza. Yavuz hırsız ev sahibini durmadan tartaklıyor. Çalınan istikbalimizin üstüne ustaca yerleştiriliyor parmak izimiz. Yine de dokunamıyoruz suçsuzluğumuza. Artık susmamak lazım diyor içimiz. Cesaretimi çoktan yitirmişim. Bir yerden başlamalı doğrulanı söylemeye:

- Kulüp rakısının üstündeki resim

Atatürk değil!

Ondan öncesi diye bir şey var, ondan sonrası diye bir şey olduğu gibi. Bu talan düzeninin ortasında incelikli ve kınalıgında ben. Bütün suskunlukları denemişim. Bir kanat sesi duymayayım yüzüm hemen önüme düşüyordu.

Heyecanını yitirmiş her insan gibi duvarlarla alçak sesle konuşuyordum. Kolay değil onca mutsuzluk, onca hayal kırıklığı. Olanca hiddetle duy gusuzluk kolay değil. Tavanlar dilsiz ama binlerce insan sesi var yalnızlıkta. Yaşamaktan ümit kesiliyor bir yerde. Pusulasız bir tekneye dönüşüyor zihin, okyanustan bir ömrün ortasında kara parçası ararken. Kolayca brakılmıyor yaşamak, insanlık var serde. Hayli kendimden geçkin, hayliyıkık, biraz da kirgindim. Çölde

diken çiğnemen deve gibi kendi kanımı zevkle yudumluyordum. Bu inceden bir intihar

biçimiydi. Henüz haberimiz yoktu birbirimizden. Tannı onu besbelli ümidimi tam olarak kesmeni

bekleyerek arkasına saklıyordum. O da bilmeden

benimle karşılaşmamayı abartmıştı. Ben

hüznümü yaldızlamak için yaralarımı aşk

süsü vermiştim. Kim

biliyorinde hangi

özlemleri kabartmıştı. Çekinererek yaslanıp

yaşarmıyca, uzaklan

**Anladım ki
sınırı yoktur
aşkın,
cesaretini
üstüne
geçirince.**

beklemişim. Gözlerim hafiften bozulmuş, sakallarım dehşetli beyazlamıştı.

- Ateşin ortasında kalınca akrep kendini sokmuyor.

Talihsizdim önceleri ben, aşktan yana doyasıya gülmemişiydim. Kimin için bir çiçek koparsam kalbimden, çok geçmeden olmuştu. Zaten kimsenin incelikli düşünmeye vakti yoktu. O yüzden unumu elemiş, eleğimi asmışım. Müstehzi bir gülümsemeyle kayıyordu gözüm şifirlere. Bu aşka inanmadığımdan değil. Ama iri bir

kadın çantası gibi karışıkta insanın kafası. Cinselliğin çağı kuşatması da cabası. Böyle böyle yitirmiştim inancımı.

Derken bir gün çıkageldi. Bir bakışta tanıdım onu, üstüne kuşlar yağıyordu. Gözleriyle

ödedi bütün günahların kefareti. Yere hiç dokunmadan yürüdü ve ters yüz etti geceyi.

Tutup masanın öte ucuna oturdu ve yolunu çiçek gibi kesti. Sıcaklığıyla linç etti kış. Güzel günlere

ikna bir rüz gâr esti. Bakışlarıyla ovuşturdu gözlerimi, günlerdir beslediğim uykusuzluğumu söküpdaldı. Elleri

vardı önce, söylediği her şarkıyla uyumlu. Estetik bir cennetin sanat eki gibi saatlerce kollarının ucunda dans

etti. Toz gibi sildi üstümden mutsuzluğumu. Saçları vardı sonra, güneş gibi gülümseyen yüzünün etrafını çiziyordu. Yüzü vardı,

yüzlerce penceresi olan ve denize nazır. Bakmaya doyulmuyordu. Gözleri sevecen, gözleri şefkatli, gözleri ırsız bucaksız. Sabaha yaklaşırken

sevmedendurulmuyordu. Zamanla inatlaşır gibi yıktı bütün güzelliğlerini bir gecede üstüme. Kapıdan çıkıp giderken, bir kaderi kendi elleriyle

yazdığından habersizdi. Geleceği eliyle yerleştirip geçmişti silipattı kafamdan. Bunu gayriihtiyari yaptım. Aylar girdi sonra aramıza. Öylece

bekledim bir adım ötesinde, yanıma hazır biçimde. Bir gün açiverdi kapısını, sevinçler dallandı içimde.

- Kelebeklerin ömrü bir gün değil.

İki şeyi sevebiliyorsa insan ve birisi yaşamaksa eğer, diğeri odur. Hürriyetin en önemli parçası uzaklardan bile yüreğime sokuluyor.

Koynu varmak istediğim yerlerin çok ötesi. Ülkemin başkentini, sessizce

dururken canıma dokunuyor. Nefes aldıkça ortalığı tazeliyor akarsuların

kokusunu. Manzaralar geçiyor gözümün önünden ki her biri milyonları

seçimdir. Ona bakmak öyle mi? Bu bir ibadet biçimidir. Yazın güzelliği

onand, denizlerin ferahlığı onand. Yüreğindeki yükü nota nota dökükçe,

gözlerimden akan coşuklu yaş onand. Güldü mü tabiatı kandırıyor. Sevinci

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://laney.org>

Meclis Ali & Akşamsefası

Sevgilim, aylardır sadece iletişim kuruyoruz.
Söyle bi oturup konuşalım,
diyorum.

Sunay Akın

iki deniz feneri bir ressam

Saim Öğretmen atölyesinden içeri girdiği yaşlı bir hocaya öğrencisini takdim ederek, kendinden emin bir ses tonuyla şunu söyler: Okulunuzun gelecekteki öğrencisi!

Mahallenin sütcüsü elindeki bakraçla atı arabaşından uzaklaştığında, Mustafa gizlendiği yerden usulca atın yanına gelir ve kuşruğundan bir kıl kopararak koşar adım uzaklaşır. Kuşdili Deresi'ndeki tahta köprüünün yanından görürüz Mustafa'yı; olta yaptığı sütcü bey girinin kıyıda balık tutmaktadır.

Neele avuca sığmaktadır Mustafa ne de eve avluyla. Altı yaşında olmasına rağmen, okula giderse sakinleşir, yaramazlıkları sona erer diye düşünen ailesi tarafından bin bir ricayla, araya tanıdıklar konularak Yeldeğirmeni'ndeki Atatürk İlkokuluna yazdırılır.

İlkokul öğretmeni Vehbiye Hanım, bir bahar günündepikniğe götürür sınıfını. Çocuklar çuval yarısı yapıp eğlenirken ileride yere oturmuş, arkadaşlarına katılmayan bir öğrencisini görür. Yanına yaklaştığında çocuğun cebinden çıkardığı sarı kâğıda resim yaptığını görür. Vehbiye Öğretmen boynuna astığı düdüğü çalarak, çok beğendiği resmi gösterir, etrafında toplanan öğrencilerine, Mustafa'dır, arkadaşları oyun oynarken resim yapan çocuk. **Kâğıtta bir deniz feneri vardır; öğretmen ve arkadaşları resme hayranlıkla bakarken, Mustafa'nın karışında oturarak çizdiği Fenerbahçe'deki deniz feneri tam yıllarında durmaktadır!**

Adını aldığı dedesi Mustafa'yı görmek için yaz yılannı sabırsızlıkla bekler. Kastamonu ilğazda oturmaktadır dedesi. Mustafa Bey, şişlerle rengârenk çoraplar örerek, torunudizlerinin dibinde hayranlıkla seyretecekti kendisini. Torunuyla arasında rengârenk ünı sepeti ve yerindenciğardığıtahta bacığı vardır. İstiklal Harbi gazisidir Mustafa Bey, bir bacığını cepheye bırakmıştır.

Teneffüs zillâlar çalmaz arkadaşları oynamak için bahçeye koşarken, Mustafa okulun koridorlarına asılı ta blokların karşısına dikilir. Her bin usta ressamların imzasını taşıyan reproduksiyonları, çorap ören dedesini seyreder gi buzuun uzun inceler, beynine kazır. Aralarında en çok sevdiği de bir Bursa manzarasıdır. En uzun onun karşısında zaman geçirmekte, büyülenmişine hiç kılmıdandan durmaktadır. Yıllar sonra küçük Mustafa, hayran olduğu Bursa resmini yapının Hale Asaf olduğunu öğrenecektir.

Okuma ve yazmayı öğrendiğindeKadıköy Halkevinde çıkmaz olur. Kütüphanede kitaplar okumakta, tiyatro yapmakta, basketbol, voleybol, güreş ve boks sporlarında ter akıtmaktadır. Elbette en çok Halkevininresim programlarıyla ilgilenir Mustafa, gözü kapıdan içeri girip çıkan ressamların üstündedir. O yıllarda Kuşdili Deresi' ressamları için bir açık hava atölyesidir. Manzara resmi yapmak isteyen ressamların paletleri, sövaleri, fırçaları, bereleri arasında dolaşımdan öylesine mutludur ki bir gün aralarından biri şişesini uzatıp "Bana su alabilir misin evladım?" dediğinde Süreyya Sineması'nın arka sokağındakievlerine heyecanlımadırlarla koşarak giderve şişeyi doldurarak geri gelir. Nefes nefese su dolu şişeyi uzatırken, neden çektiğini soranressamaeve gittiğini söyler. Ressam Hasan Vecih Bereketoğlu gülümseyerek parmağıyla az ilerideki çeşmeyi gösterir:Evladım, hınsana suradan

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://trantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Küçük Mustafa annesi Hikmet Hanım ve babası Mehmet Emin Bey'in arasında...

KadıköyOrtaokulu resim öğretmeni Saim Türe ilk kez derse girdiği sınıfta, masanın üstüne bir limon, bir havlu ve bir de şişe koyaraköğrencilerden gördükleri kompozisyonun resmini yapmalarını ister. Mustafa yerinden kalkarak kompozisyonu daha iyi göreceği ön sıralardan birine geçer. Dakikalar ilerledikçe öğrencilerin kâğıtlarındakinatürmort da kendini göstermeye başlar. Sıralar arasında dolaşan Saim Öğretmen, Mustafa'yı tahtanın önüne çıkarır ve "En güzeli bu!" diyerek yaptığı resmi sınıfa gösterir. Dersler bir birini kovalarken, resimöğretmeninin gözü hep yetenekli öğrencisiniyaptığı resimlerdedir... Ve bir gün kararı verir: Mustafa, yann öğleden sonra senirle bir yere gideceğiz.

Saim Türe, öğrencisi Mustafa'yla birlikte tramvayla Üsküdar'ın yolunu tutar, oradan yandan çarklı bir vapurla verelini Beşiktaş. Dolma bahçe Saray'ının dev duvarlarını yanından Güzel Sanatlar Akademisine varırlar. Saim Öğretmen atölyesinden içeri girdiği yaşlı bir hocaya öğrencisini takdim ederek, kendinden emin bir ses tonuylaşunu söyler: Okulunuzun gelecekteki öğrencisi!

O gün, Mustafa'nın takdim ettiğiakademi hocası İbrahim Çallıdır. Usta ressamın elini öpen Mustafa akademibinasından çıkarak öğretmeniyile birlikte Resim ve Heykel Müzesine gider. Müzenin duvarlarınaaşıllı resim sanatının usta ressamlarının eserlerini anlatır Saim Türe öğrencisine. Bir resim öğretmeninini öğrencisinin kalbine resim sevgisini işlediği o gün, sanat dünyamıza usta bir ressamın adım atışı olarak tarihe yazılacaktır.

1957 yılında Tat biki Güzel Sanatlar Yüksekokulunu kazanan ilk öğrencilerden biridir Mustafa. Unutamadığı hocalarından biri de Sabahattin Eyüboğlu olacaktır. Sanat Tarihi dersine girenusta yuzar, tüm öğrencileri gi bi Mustafa'nın kalbine de Anadolu uygarlıklarına duyulan sevgiyi ve humanizmayı aşılar. Sa bahattin Eyüboğlu'nun kardeşi Bedri Rahmi Eyüboğlu'yla usta-çırak olarak başlayan ilişkisi, mavi yolculuklara uzanan bir dostluğa dönüşecektir. Öyle ki 1970: 25 Mayıs tarihli "Bedri Rahimiden Mistik Resim" başlıklı şiirinde, ünlü ressamın seslendiği reis Mustafa'dan başkasıdeğildir:

Tan iki atuz
Yıl yetmiş
Yaş altmış
Dol karabakır
Eskiden yeterdim kendime
Artardım bile
Artanlaşık çalardım
Kaplumbağaları boyadımınaviye

Japonya yolunda görürüz Mustafa'yı, 1975 yılında... Ressam arkadaşları Orhan Peker'in eskizlerinden yola çıkarak iki pano ve bir vitray çalışmasını tasarlamak ve yeni yapılan bir müzeye kazandırmak için gitmiştir onca yolu...

Panolardan birinin adı "Banş Güvercinleri", ötekiniin adıyla "Hikit Güneş Kursu'dur. Müze, okyanusaçıkan ilk gemimiz olan ve 16 Eylül 1890 tarihinde Japonya'nın Oşima Adası açıklarında yakalandığı fırtınadan kurtulamayarak batanErtuğrul Firkateyni'nin anısına açılacaktır.

Ertuğrul, dev dalgalar arasında Kaşnozakı Feneri'nin ışığına doğru yol alsda den fer önündeki kayıklarla çarparak beş yüzyı aşkın denizcimizle birlikte paramparça olacaktır...

Kaşnozakı Feneri'nin yanındakimüzede sergilenen eserler, Ertuğrul'dakidenizcilerin yüzlerinde hayatlarıboyunca İstanbul'a varmış plmanın sevincini aydınlatan Fenerbahçe Burnu'ndaki deniz fenerinin resmini tamamlamıştır.

Nihat Sırdar

İYİ, KÖTÜ, ÇİRKİN

Sponsorumuzu bulduk. Programı yayınlayacak kanala maliyetimiz sıfır. Fakat şöyle bir sıkıntımız var ki programı yayınlayacak kanal bulamıyoruz.

Yı 1998.

Radyoculuğabaşlayalı dört yıl olmuş. Her genç radyocunun yaptığı hatayı yapıp televizyon peşinde koşmaya başladığımız zamanlar. Ama benim çıkıp şov programı yapmak gibi bir niyetim yok. O konuda asıl derdim; sahneye çıkıp insanları güldürmek ve ileride bunu yapmaya başlayıp 21 yıl kesintisiz sahneye çıkıp meddahlık yapacağım da habirim yok.

Derdim hem televizyon programı çekmek hem de Türkiye'yi gezmek. Gitmediğim, görmediğim çok yer var çünkü. Radyo işi o zamanlar bu kadar mobil değil. Stüdyoya mahkûm bir durum var.

Sonunda İyi, Kötü, Çirkin diye bir format uydurdum. Her bölümde bir şehir gidilecek, iki sunucu olacak, biri şehrin güzel yanlarını anlatacak diğeri de sorunlarını, kötü taraflarını ve çirkinliklerini gösterecek. Müzmin muhaliflik durumundan ötürü elbette kötü ve çirkin tarafı bana kaldı. Pek iyiymiş kim anlatacak? İyiymiş anlatacak tipin de iyi olmasını iyi yüzlü düşünürük, hani "salon beyefendisi" deniriyse, öyle biri olması lazım. Durum böyle olunca zaten lakabı bile nizamıye konuz takıntısından dolayı "ütlü" olan Gülcü Mete'ye ihtiyaç veyolaçtık. Sponsorumuz bulduk. Programı yayınlayacak kanalamaliyetimizsıfır. Fakat şöyle bir sıkıntımız var ki programı yayınlayacak kanal bulamıyoruz. O zaman gayet tepkiliyiz bu duruma elbette. Ama iki tıfıl arklarına Türkiye'nin en büyük otomobil markalarından birini sponsorlamasına, bu markaya bin proje sunup satmaya başaramayan televizyon kanalı yöneticilerini inandırmak çok zor. Bunun üzerine sponsor markanın temsilcisi de alıp en azından yayınlama ihtimali daha çok olan Kanal D'nin o zaman Medideyok'deki binasına gittik. Reklam ve sponsorluk işlerine bakan yönetici bizzatmarkanın yöneticisi bize sponsor olduklarını, bu programın bir sosyal sorumluluk işi de olduğunu gayet nazik bir dille anlatmaya çalıştı. Fakat karşı taraftaki hanımefendi Kanal D'nin dünyanı oluşumunda çok büyük bir yeri olduğunu düşündüğünden olsa gerek, gayet ukala bir şekilde, "Siz niye bu insanlara sponsor oluyorsunuz anlamıyorum. Gelin biz size bir programı yapalım ona sponsor olun. İlla bu program dersiniz o zaman bu bunu gece yarınsından sonra yayınlayabiliriz," dedi. Karşındakinin Türkiye'nin en büyük reklam verenlerinden birinin temsilcisi olduğunu unutarak yaptığı bu konuşma elbette ciddi bir tansiyon artışı, kıpırmızı suratlar ve Kanal D'ye reklam kesintisi olarak geri döndü. En nihayetinde hem bu durumu kurultarmak hem de patronlardan gelen istek sonrası (çünkü patronlar da benim dinleyicimdi) pazar geceleri yayın planına İyi, Kötü, Çirkin konuldu ve ikisi de gayet kısa süren televizyon serüvenimin birinci bölümü başlamış oldu.

Gideceğimiz şehrin iyi tarafını Gülcü Mete anlatacağı için ona lüks bir cip, bana ise bir panelvan minibus hazırladı. İlk çekimlerimizSiirt'te yapmaya karar verdik. Tam da o sırada radyodan başlatmış bir oyuncak kampanyasıyla topladığımız oyuncakları götürmek için TCDD'yle anlaşmıştık. (O zamanlar onlarla görüşebilir, anlaşabiliriz) diye düşünüyorduk. Böylece gidiyoruz, arabaları da bir vagonaydığımızı düşünmüştük. Böylece

Haydarpaşa'dan kalkan Güney Ekspresi'yle 56 saat sürecektir İstanbul-Kurtalan yolculuğumuz başladı. İlk bölüm, heyecan, acemilikler, kamera önünde ne yapacağını bilememek gibi tecrübeksizliklerimizi yapıcımız Mehveş Erdem (sonradan hayatımın yapıcısı oldu), kameramanlarımız rahmetli Fath Bitişilmaz ve Cem Cengislar sağolsunlar büyük destek vererek hallettiler. Tek tek Siirt'tin köylerini gezmeye başladık. Baykan ilçesinin bir köyünde tanıştığımız sekiz yaşındaki hidrosefali hastası Mehmet Ali'yi dönüştür radyodan anlattım. Engin Özsayın önyak oldu, doktordinleyicilerimiz ameliyatını yaptı ve sağlığına kavuşturduk. **Gittimiz her şehirde bir köy okulumu boyadık Gülcü'yle birlikte. Hiç kimseye faydamız dokunmasa bile 13 köy okulumu boyamış olduk.**

Siirt çekimleri sırasında bir akşam bizim için valilik tarafından bir yemek düzenleneceğini, yemekle bizimle tanışmak isteyen bir albay olduğunı söyledi vali yardımcısı. Ernek Alay Komutanı Kurmay Albay Yurdaer Olcanla tanışmamız böyle oldu. Ertesi gün onun daveti üzerine helikopterleEruh'a gittik. Brüksel'den sonra bu görevi atanmışYurdaerkomutanının halk tarafından nasıl sevildiğiyenerinde şahit olduk. Emrindeki askerlerin sil sil hayatta kaldığı işleriöğrenip orada faydası dokunacak ne varsa yaptırıştı.

Halı sahadan tutun kadın kuaförüne kadar birçok tesis, onun sayesinde hayata geçmişti. Hatta TRT'nin eski vericilerinden birini alıp, sivilde elektronik işi yapan askerele tami ettimmiş, yine sivilde radyoculuk yapan askerele tamir kurmuşmuş, Eruh ve çevresine yayın bile yapıyorlardı. Hem gördüklerimizden çok etkilenmiş olarak hem de Yurdaer Komutan'a hayran bir şekilde çekimleri bitirip İstanbul'a döndük.

Yaklaşık bir senesonra Yurdaer Komutan terfi aldı ve tuğgeneral rütbesiyle İstanbul Hâdımköy 1. Zirhli Tugay Komutanlığı görevine atandı. 16 Ağustos 1999 akşamı görevi devralıp ertesi gün meydana gelen 17 Ağustos depremini yaşadık ve **görevdeki ikinci gününde Avclar'daki enkazların başına askerleriyle arama kurtarma çalışmalarına katıldı.** Habirlersanz en organize kurtarmaçalışmaları Avclar'da yapılmış, birgokinsan enkaz altında kurtarılmıştı. O denizasyonda payı çok büyüktür. Daha sonra Yüksekova'da kurulaneniyen bir tümen de dahilolmak üzere korgeneral rütbesine ulaşana kadarbirçok yerde görevyaptı Yurdaer Abi. Abi diyoruz çünkü tüm bu süreç içerisinde artık dost olmuşuk. Ailemden biri gibi sevdimiz, yaptıklarıyla gurur duyduğum bir abiydi benim için kendisi.

Hayatımda tanıdığım en çalışkan, en dürüst, en zeki, en yetenekli ve en yurtsever insanlardan biriydi Yurdaer Abi. Ve tüm bu yaptıklarımla karşılığ olarakBalıyozderen kampusuna içine katılıp dörtüyl hapiste tutuldu.Türkü eziyetler yapıldı. O davaların hepsinin kumpasolduğuyı ortaya çıktı. Çıktı da ne oldu peki? Kocaman bir hiç. O kumpası kurularak ellerini kollarını sallayarak yurt dışına kaçtılar. Onlarla ortak olanlar hiçbir şey olmamış gibi yollarına devam ettiler. Olan daha çocukken üzerine uniformayı giymiş, hayatını bu memleket için harcamış, gerçekten yurdunu seven insanlardan oldu.

Peki biz tıfıl televizyoncular ne oldu dersiniz? Kanal D'de 13 bölüm yayınlanan İyi, Kötü, Çirkin hiçbir zaman duyurulduğı saatte yayına giremedi. Pazar geceleri bazen 01.00'de, 01.40'ta hatta bazen 02.00'de bile yayınlandığı oldu. Sonuçta marka bu saatlerdeyayınlanacak bir programa sponsor olamayacağıın bildirdi, bu durum Kanal D'nin hiç umurunda olmadı ve program sona erdi. Hem iyiymiş hem kötüymiş hem de çirkin sadece coğrafya olarak değil, hayatı da medisi olarak gördüğümüz müthiş bir tecrübe oldu hepimiz için.

Kanal D'de 13 bölüm yayınlanan İyi, Kötü, Çirkin hiçbir zaman duyurulduğı saatte yayına giremedi.

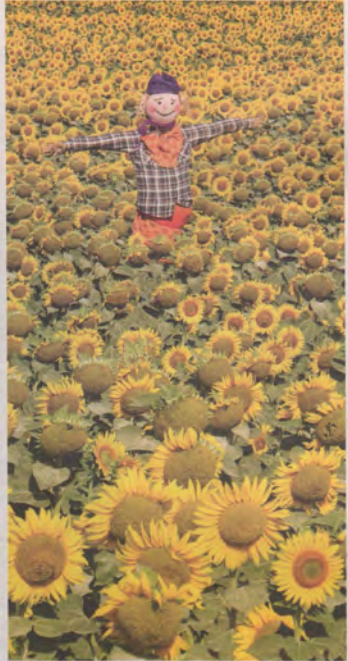
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranthey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Coşkun Aral

insanoğlu mu doğadan korkmalı, doğa mı insanoğlundan?

Bu soru geçen günlerde yaşadığımız orman yangınları ve ardından gelen sellerle insanın gezegen üzerindeki etkisini hatırlattı. Cosmos belgeselinde Neil deGrasse Tyson'ın Büyük Patlama'dan bugüne geçen zamanı bir yıla indirgeyip, insanın ne kadersüredir gezegende var olduğunu anlattığı bölüm aklıma geliyor.

1 Ocak'ta Büyük Patlama gerçekleştiyse, insan ancak kozmos takviminin son ayının son gününün son saatinde gezegende yerini alıyor, **70-80 yıllık hayatlarımızda kendimizi gezegenin tek sahibiymiş gibi hissediyoruz.** Oysa gezegenin yaşıyla kıyaslandığında, insan çok kısa süredir burada. Buna rağmen yaptığı gözlemlerle çığır açmayı başardı ama aynı zamanda doğanın kurallarını görmezden gelip, onu vahşice çiğneyen bir tür olarak

adeta bir Hollywood filminde yaşıyoruz. Kısa süre misafir kalacağımız bu gezegende korkuyla ecelimize karşı direneduralım, hayatta sevdiğimiz işi yapmak için yeterince zamanımız olduğunu düşünüyoruz.

Genelde haber değeri taşıyan fotoğraflar çektiğimden, arada bu işi adeta hobimmiş gibi yapmayı da seviyorum. Fotoğrafçı arkadaşlarla buluşup, keşif yapmak, zamanı döndürmek beni muhtemelen ediyor.

Ağustos başında bir grup fotoğrafçı arkadaşımınla beraber Kırklareli'nin Kuştepeköyünde Gülşen Gürses'in yapmış olduğu korkulukları görüntülemeye gittik. Ayçiçeği tarlalarında adeta çiçek gibi açan korkuluklar, kuşları ayçiçeklerinden uzak tutmak için dikiliyor. Ne var ki bu korkuluklar öylesine dikiliyor ki, insan onları da sevir.

**Bu korkuluklar
öylesine şirinler ki
kuşlar ayçiçekleri
kadar onları da
seviyor.**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranney.org>

DANS HEP VAR

Akbank Sanat
Dans Atölyesi
performansları,
Eylül ayında
Akbank Sanat
Youtube kanalında.

AKBANK
SANAT

Ayça Derin Karabulut

kurtlarla koşan kadınlar veya bizim kızlar

Bizim kızlar bana baskıları yok saymam gerektiğini, utanacak hiçbir şey olmadığını, yaşadığını, bu dünyada ve bu ülkede var olduğumu hatırlatıyor. Uzun ya da kısa saçlı, sivilceli ya da pürüzsüz, kalın ya da ince, kısa boylu ya da uzun boylu...

"Sağlıklı kurtlar ve sağlıklı kadınlar belirli ruhsal karakteristikleri paylaşırlar: Keskin bir duyarlılık, ayguncu bir ruh ve yoğun bir kendini adanma kapasitesi. Kurtlar ve kadınlar, doğaları, araştırıcılıkları, büyük bir dayanıklılık ve güce sahip olmaları bakımından yakın akrabadırlar. Sürekli değişen koşullara uyum sağlamakta deneyimlidirler; tuttuklarını koparmalarının yanında çok da cesurdurlar."

Clarissa Pinkola Estes ülkemizde Ayırntı Yayınlarından çıkan, şu anda 56. baskısıyla raflarda bulunan kitabı *Kurtlarla Koşan Kadınlar*'da kadınları ve kurtları böyle benzetiyor birbirine. Kurtlarla Koşan Kadınlar, feminist okumalar arasında okunacak en önemli rehberlerden biridir. Kadınların içgüdüsel doğası üzerine yazılmış muhteşem bir metin, goodreads'teki yorumlardan birinde şunu gördüm: Tek kelimeliyle henüz bir kitap okudum ve hayatım değişecek gibi hissediyorum. Bence bir kitap okuyunca hayatınız değişmez ama bir kurt gibi cesur, hırslı ve güçlü olursanız hayatınız değişir.

Meryem, Hande, Eda, Ebrar, Simge, Naz... son zamanlarda bu isimlerden herhangi birini duyduğum her an aklıma bu kitap geldi. Belki adından, belki hikâyelerinden, belki sadece girişte yazdığı üç dört cümlelik benzetmeden. Ama kurtlarla koşan kadınların bu kadınlar olduğuna yemin edebiliriz. Evet doğru, ispatlayamam... neyse ki onlar ispatlıyor.

Size yüzyıllardır süregelen ataeril düzenden, üzerimizdeki baskıdan, toplumdaki, aileden, kadın olmanın bahsetmeyeceğim. Bugün bizden bahsedeceğim; evde, sokakta, yürüyüşte nasıl gerçek bir takım olabildiğimizden...

"Ancak ikisi de sürekli anlaşılmış, taciz edilmiş ve yanlış bir şekilde obur, sapkın, son derece soldırgan ve hasımlarından daha az değerli olarak tanınmıştır. Hem vahşetliğin hem de ruhun vahşi yanlarını yok eden, içgüdüsel olanın soyunu kuran ve arkada hiç iz bile bırakmayanlar için, ikisi de birer hedef hâline gelmiştir. Kurtların ve kadınların kendilerini yanlış anlaşılanlar tarafından yok edilmesi çarpıcı bir benzerlik taşır."

Ortaokul ve lise yıllarımda büyük bir istihale voleybolcu olmak istiyordum. Bir şekilde doğru yönlendirilemedim, belli ki yeterince hırsı da değildim ki olamadım. Lise takımında içkiler aras turluvalarda bu duygumu tatmin etmeye çalıştım. **İlk defa soyunma odasında bir kadın arkadaşımı etrafı düşünmeden ve çekinmeden soyunurken görmüştüm. Ben her zaman utançgözü biri olduğum için duvar kenarlarına saklanarak soyunur, giyinirdim.** Sadece soyunmaktan utanmak gibi görünen bu duygunun ilerleyen yaşlarımda "çekindiğim şeyler" listeme ilk sıradan gireceğini biliyordum. Çünkü sonrasında: kalabalık bir yere en son giren kişi olmanın, dekolte şeyler giymekten, çok iyi bildiğim bir şeyi çok iyi biliyormuş gibi birine anlatmaktan, brinden hoşlandığımı söylemekten ve onunla öpüşme isteğinden,

**Kurtlarla koşmak
insana güç,
bu koşuda yalnız
olmadığını bilmek
ise yaşama
hevesi veriyor.**

kendi isteklerimi söylemekten, bulunmak istemediğim bir yerden gitmek istemekten, tek başıma bir bara gidip içmekten, olduğum gibi görünmekten, gece ıssız bir yolda yürümekten, tek başıma bir evde yaşamaktan hep çekindim. Ama ben size bunlardan bahsetmeyeceğim. Bu yazı, zamanla o utançgüçümü aşımaya yardım edenlere bir teşekkür. Çünkü dedim ya, gerçek bir takım olmak takım arkadaşlarının yanında utanmamayı da öğretir, ben de öğrendim. O taşıyıcıydımda, didiği takımda, saçımı atkısıruğu yapıp soyunma odasından sahaya çıktığımda -hiçbir şey yapmasam da- kendimi ne kadar güçlü hissettiğimi hâlâ hatırlıyorum. Ben ve arkadaşlarım; sadece biz varız. Salonda **bizim sesimiz** yankılanıyor! Bizim sesimizi bu kadar kuvvetli duyduğum ilk yer o parklerde. Voleybolcu olmadım. Pişman değilim çünkü senelerdir her gün heyecanlı gittiğim, yapmaktan çok keyif aldığım bir işim var. Şu an onun sayfalarına bakıyorsunuz.

Ben olamadım ama 12 yaşından beri voleybol oynayan Ebrar Karakurt'u, Zehra Güneş'i, Eda Erdem'i yıllardır izlerken voleybolcu olamamam dışında başka bir dürtü vardı beni harekete geçiren. Düşündüm durdum; bu takımı neden bu kadar seviorum diye. Kendimi şunu mırıldanırken buldum: "**bizim kızlar**" bana o soyunma odasını hatırlatıyor. Yalnız olmadığımı, güçlü olduğumu, utanmamam gerektiğini, yan yana olduğumuzu, duvarların arkasına saklanmamam gerektiğini söylüyor. Her kadın bile; o soyunma odası bizim hayatımız. Her kadın bilin: o soyunma odasında kalmaya da oradan çıkmaya da ihtiyacımız var.

"Yürek özü temsil eder. Yürek insan ve hayvanların yaşamak için sahip olmaları gereken birkaç temel organdan biridir. Bir bütünlüğü alır, insan yaşar. İlaetten iki bacağına, mesanesine, bir akciğerine, bir koluna ve damlarına alır; insan yaşar, belki buna yaşamak denmez ama yine de hayatını devam ettirebilir. Bazi beyin işlevlerini yok edin, insan yine yaşar. Yüreğini çıkarın tamamen ölür."

Bizim kızlar bana baskıları yok saymam gerektiğini, utanacak hiçbir şey olmadığını, yaşadığını, bu dünyada ve bu ülkede var olduğumu hatırlatıyor. Uzun ya da kısa saçlı, sivilceli ya da pürüzsüz, kalın ya da ince, kısa boylu ya da uzun boylu, kilolu ya da zayıf, huysuz ya da sakin, iyi ya da kötü, yalnız ya da kalabalık... her kimsede ve neyse, her kimi seviyoruz ve kim tarafından sevilirsek; o kişi olabildiğimiz için ne kadar şanslı ve biricik olduğumuzu hatırlatıyor.

Kurtlarla koşmak insana güç, bu koşuda yalnız olmadığımı bilmek ise yaşama hevesi veriyor. Yedi yıldır yan yana olduğumuz siz okuyucularımıza ve "**bizim kızlar**" öselinde sevginin, aşkın, dayanışmanın, birliğin, hırsın, gücün, cesaretin yarattığı o gerçek takıma, bütün kadınlarla çok teşekkürler.

Ali Murat Hamarat

tek takım, çok renk, mi filenin harika

Türkiye'de böylesi sürdürülebilir bir başarı öyküsüne tanıklık ettin eden, birçoklarına örnek olup, binlerce kız çocuğuna ilham ver

Onların başarılarını erkekler futbola yapsalar, yergök haberleriyle dolardı. Sürdürülebilir başarılarına ticari hayattabir şirketimiz imza atsa, dünya liderleri arasında gösterilirdi. Hemcinslerinin bu kadar iltidığı, cinayetlere kurban gittiği, yer yer ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüğü topraklarda, tarih, kadın voleybolcularımızın isimlerini alıtan harflerle yazacak. Neden mi? Kimileri tarafından kıyafetleriyle, görüşleriyle, tavırlarıyla, yaşam biçimleriyle yarden yer evrulsalardaki filenin harika kadınları, bu eleştirilere gereken cevabı sahada veriyor da ondan. Asırlar öncesinde kalması gereken tartışmaları bloklamakla kalmıyor, sanki vurdıkları her smaça bu zihniyeti olmasa gereken yer çiviliyorlar. Yangınlar, ekonomik sıkıntılar... Kanağılayan milyonların yüzünü bir parça da olsa onlariğdürüyorlar.

Ülkemizde yaşanan bu sportif devrim en son Olimpiyat Oyunları'nda şahitlik ettik. Daha önce bizim için hayal olan birçok branşa sporcularımız finaldeydi; gelen madalyalar rüya gibiydi. Tüm bunlarıyaşanırken, özellikle kadınlardaki sıçırma daha net bir şekilde görünüyordu. Daha önce 1908-2016 arasında kadın sporcuları sadece beş olimpiyat madalyası alabilen Türkiye, Tokyo'da aynı rakama tek Olimpiyat'ta ulaştı. Bolksta altın kapana Busenaz Şürmenli ve gümüşte kalan BuseNaz Çakıroğlu, güreşte Yasemin Adar, tekvandoda Halice Kübralgün ve karatede Merve Çoban'ın bronz madalyaları... Kız çocuklarının binbir zorlukla spor yaptıkları, yer yer bunu ailelerinden bile sakladıkları bir dünyada elde edilen başarılar manidarolsa gerek. Onların açtıkları kapıdan daha binlerce kız çocuğu geçecek, tıpkı "Filenin Sultanları"nın çokuzun süredir yüzlerce genç kadını spora yöneltmesi gibi.

İkinci defa sahne aldığı olimpiyat arenasında ilk kez çeyrek final oynayan Kadın Voleybol Milli Takımımız isebeşinci oldu. Güney Kore'ye beşset sonunda çeyrek finaldeboyun eğen ay-yıldızlılar, maçtan sonra ağlıyordu.

Sadece onlar mı? Kazanan rakipleri de gözyaşlarına boğulmuş, huzursuz, titizlikli, poyu kalkan gençler.

O takımın iki oyuncusu var ki sanki diğerlerinden bir parça ayrılmıyorlar: Ede Erdem Dündar ve Ebrar Karakurt. Ede Erdem Dündar; öz güveniyle, açıklamalarıyla sonraki kuşaklara bir kaptanın nasıl olması gerektiğini gösteriyor. İkoniğeşen fotoğrafında iletirni işaret eden parmağı ve kadınlara gücünü yansıtan vücut dili bize çok şey anlatıyor. Artık kariyerinin sonuna gelen yıldızın, gerek ulusal gerek uluslararası alanda yapacağı daha çok şey var. Birgün ülkemizi Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nde temsil etse, sizce de çok yakışmaz mı?

Bu sene İtalya'ya transferolan pembe saçlı Ebrar Karakurt'a gelince... O, 21 yaşında olmasına rağmen şimdiden fenomen. Aslında ülkemizde düzenlenen ve ikinci sıradayey aldığımız 2019 Avrupa Şampiyonası'ndanberi durum böyle. 2000'de doğan Ebrar, Z Kuşağı'nın bir üyesi. Düşünün ki o zaman üç yaşında olan bu küçük kız çocuğu, milli takımımızın miladı, ikinci sıradabitirdiğimiz 2003 Avrupa Şampiyonası'nı hatırlamayacak kadar genç. Filenin harikakadınları 2012 Olimpiyat Oyunları'nda ilk kez boy gösterdiğinde ise henüz bir ortaokul öğrencisi -tesadüf bu ya, Londra'da ülkemizi temsil edenlerden kaptan Ede ve Naz'la dokuz yıl sonra Japonya'da takım arkadaşası oldu. Balkesirli o genç 15'inde VakıfBank'a transfer olduğunda kaderi de değişti. Ele avuca sığmayan smaçdün antrenör Giovanni Guidetti'yle iş birliğışöhret basamaklarını hızla tırmanmasını sağlayacaktı.

Sahada onu izleyen seyircilerin üzerine aynı bir şekilde tırdığı Ebrar Karakurt, gençlerde sosyal medyadaki bir paylaşımla bir anda eleştirii onların hedefi oldu. Neyse ki özel hayatıyla birlikte Milli

Onların açtıkları kapıdan daha binlerce kız çocuğu geçecek, tıpkı "Filenin Sultanları"nın çok uzun süredir yüzlerce genç kadını spora yöneltmesi gibi.

Takım'da bağıta arkı destek, on çok daha milyonları izleyebilecek ren

dikkat! kupa'n da 2012 den serisi, Güi

Kulüpler kazananı teminatı kulüplere bu yaban

eş ve çoc verme son sadece ba

Enk, milyonlarca yürek: Farklı kadınları

İne tanıklık ettiniz mi? Bu başarının dayandığı sistemi inşa
cuğuna ilham verenler ziyadesiyle alkışı hak ediyorlar.

Takım'daki yeri de tartışmaya başlanan voleybolcu, başta arkadaşlan olmak üzere milyonlardan yağan destek, onu hedef alan birkaç kişinin sesinin yanında çok daha güdü. Kendinden emin, sarsılmaz duruşuyla milyonları etkileyen Ebrar'ın önünde onudolu dolu izleyebileceğimiz daha uzun bir kariyer var. **Onun rengârenk kişiliği milyonlarca genç kadına ilham verip dünya basınına manşetlerini süslerken, son yıllarda kadın voleybolunun saha kalkışının mimarından da biraz bahsetmeli.**

2008'de Türkiye'ye ayakbasan Guidetti, hem VakıfBank hem milli takımda yaptıklarıyla çitayı daima yukarı çekti. Kulüp düzeyinde ilk kez 2011'de gelen Şampiyonlar Ligi şampiyonluğu, âdeta erkesi yıl yaşanan olimpiyat heyecanının habercisiydi. Guidetti önderliğinde VakıfBank, Devler Ligi'nin gediğisi olmuş, arka arkaya gelen zaferlerle dikkati çekmişti. 2013'te kulüp, kazanılabilecek beş kupayı da kaldıracak tarihe geçmişti. O ekibin 23 Ekim 2012'den 22 Ocak 2014'e kadar süren 73 maçlık galibiyet serisi, Guinness Rekorlar Kitabı'na bile girdi!

Altı lig, dört Şampiyonlar Ligi, üç Kulüpler Dünya Şampiyonası şampiyonluğu kazanan Guidetti'nin yaptıkları, yapacaklarının teminatı gibi... Antrenör öğütme fabrikası gibi çalışan kulüplere alışık olan topraklarda 12 senedir görev yapan bu yabancı, bazı açılardan çok daha bizden biri aslında...

"Türkiye bana müthiş bir kariyer, harika bir eş ve çocuk verdi. Benim de Türkiye'ye güzel şeyler vermesorumluğum var" diyen İtalyan antrenör sadece başarılarla yetinmiyor. Türkiye'nin İstanbul'dan

ibaret olmadığını vurgulayarak Doğuve Güneydoğu Anadolu'da gençleri araştırıyor, "Yarının yıldızlarından başta Ebrar ve 'mavi saç' Meryem olmak üzere takımın yarısının voleybolu İstanbul dışında başladığını biliyor muydunuz? Kim bilir ilerleyen yıllarda bu rakam belki daha da artacak...

Ekolden bahsetmenin mümkün olmadığı topraklarda aslında bunlar hiç şaşırtıcı değil. Ülke sporundaki başarılarını isimlere endekslili olduğu bu yarıda, tıkar tikri işleyen sistem, fabrika gibi oyuncu üretiyor. Biri gidiyor, yeri hemen dolduruyor. **1980'lerden beri atılan tohumlar uzun süredir meyve veriyor. Altıyılarırdaki yetenekler durmadan üst yapıya taşınıyor; dünyanın en büyük yıldızlarıyla harmanlanan kulüp takımları arka arkaya büyük başarıları imza atıyorlar.** Ve o ekiplerde düzenli forma giyme şansı bulan voleybolcular, müthiş bir orkestra şefinin dokunuşlarıyla milyonları ekran başına mıhıyor.

Kulüpler düzeyinde VakıfBank-Eczacıbaşı-Fenerbahçe'nin amansız rekabeti, yıllardır kadının voleybolunu zirvede tutuyor. Beki de dünyanın en zor ligi ülkemizde oynanıyor; şüphesiz sonuçları fileye yansıyor.

Avrupa Şampiyonası'nda iki ikincilik, iki üçüncülük alan Milliler, altı yaş kategorilerinde de Avrupa ve Dünya şampiyonlukları almıştı. Kulüp takımlarımızın bılancasına bakacak olursak, aslında hiç de alışık olduğumuz bir tablo karşımıza çıkıyor. Şampiyonlar Ligi'nde altı şampiyonluk, yedi ikincilik, altı üçüncülük; Kupa'2'de dört şampiyonluk, üç ikincilik, üç üçüncülük, Kupa 3'te üç şampiyonluk, altı ikincilik, altı üçüncülük hanemizde yazıyor. Ayrıca yeryüzünün en iyi takımlarını bir araya getiren Kulüpler Dünya Şampiyonası'nın da en başarılı ülkesiyiz. Şaka değil gerçek!

Türkiye'de böyle sürdürebilir bir başarıyökusüne tanıklık ettiniz mi? Bu başarının dayandığı sistemi inşa eden, birçoklarına örnek olup, binlerce kız çocuğuna ilham verenler ziyadesiyle alkış hak ediyorlar.

Sayelerinde kazanırken de ağıyoruz kaybederken de... Milyonlar "biz" olmayı sayelerinde habiriyor; tüm dertler bir süreliğine unutuluyor. Şüphesiz bu ülkenin en iyi takımı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ındar
yle,
asıl
ında
yansıtın

Onların açtıkları
kapıdan daha
binlerce kız çocuğu
geçecek, tıpkı "Filenin
Sultanları"nın çok
uzun süredir yüzlerce
genç kadını spora
yönelmesi gibi.

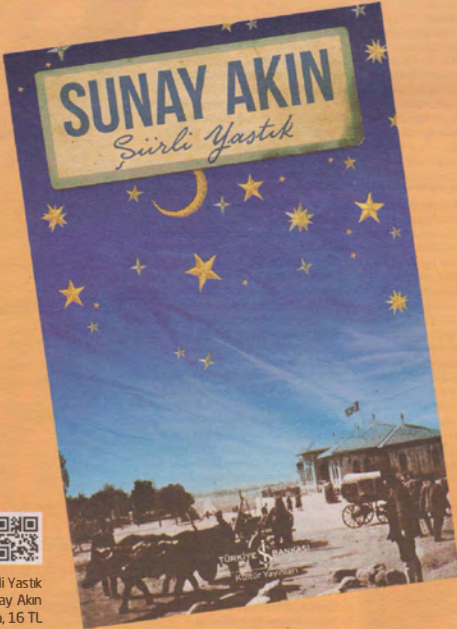
İS
nda ilk
encisi
erden
takım
nka
ağmayan
i şöret

aynı
nyal
nın

Sunay Akin'ın yeni kitabı *Şiirli Yastık* tüm kitapçılarda!

Şiirli yastık olur mu demeyin. Sivas Kongresi için kente gelen Mustafa Kemal Paşa'ya, Sivas Sultanisi'nin ikinci katındaki bir oda ayrılır. Yatağın üstünde, bir genç kızın çeyiz sandığından alınan, çiçek motifli ipek bir örtü vardır. Mustafa Kemal, yastıklara işlenmiş iki dizeyi okuyunca, Mazhar Müfit Bey'i yanına çağırır. Mazhar Müfit Bey telaşlı ve biraz da mahcup, yastıklardaki beyitlerin kendisi için yazılmadığını, asla böyle bir kasıtları olmadığını anlatmaya çalışırken, Mustafa Kemal açıklamanın gereksiz olduğunu ve şiirdeki uyarının herkes için doğru olduğunu söyler. Sivas Kongresi günlerinde, Mustafa Kemal'in başını koyduğu yastık kılıflarına yazılı şiirin ilk dizesi şöyledir: "Dünyanın makamıyla gururlanıp incitme insanı..."

Şiirli Yastık
Sunay Akin
192 sayfa, 16 TL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Karşınıza çıktığımızda İş Bankası Kültür Yayınları
yeni kitaplarla buluşmaya devam ediyor.

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Türkiye'nin Bankası

kendi kendine

İki tür insan gördüm bunca yılda; zamani
tükettikçe kalbi yumuşayanlar ya da
kalbi katılaştıranlar. Birinci tür artık her
koşulda kendini yeniden inşa edebilir
oysa ikincisinin kötülüğe koşan mitolojik
figürlerden farkı yoktur.

"Kendini yeniden inşa etmek diyorsun ya, ben onu tam olarak anlayamıyorum. Daha doğrusu çok inanamıyorum. 'Natura değişmez' der büyükler, bence doğru söylüyorlar, değişmez, değişmez."

Zor geliyor biliyorum, önce yıl geçmiş, her şeyi sil baştan toplamak, temizlemek ve belki de kendine yüzlemek. Oysa bu kadar trajik bir şey değil söylediğim. Oyle saf oyle arı bir insan hâlinde söz ediyorum ki her yaşta başarabilirsin hatta son gününde bile. Hayır abartmıyorum, son gününde bile yapabilirsin ama yine de o günü bekleme ve yap.

"Nasıl çöpe atacağım koskoca bir hikâyeyi, nasıl vazgeçeceğim bütün yaşadıklarından, kendimden, kazandıklarından, kaybettiklerimden? İntihardan farkı bu."

Tam tersi, yaşamak bu, hayata sımsıkı sarılmak bu. **Uçsuz bucaksız bir tarla insan, kendi dengesini her seferinde yeniden biçimlendirebilen sonsuz bir orman.** Yandın kül oldun varsay. Vandal dokunuşların kurbani oldun diye düşün ve ruhumun toprağında ilk yağmurla, ilk güneşle hayat nâla da yeniden başlıyor izle. Nefesini takip et, gönlünde filizlenen çocuksu melodileri dinle.

"Yeniden başlamak her seferinde kendini kendinden çıkarmak gibi bir şey. Yalan demek istemiyorum ama en azından masum bir kandirmaca, görmezden gelmek. Yokluğun, hiçliğin çaresi bu olmamalı. Kabul etmekten başka çare yoksa hatalarla dolu bir hikâyeyi kenar süsleriyle parlatmaya çalışmak niye? Yeni kimden saklıyoruz? Olmadı, bağaramadım, yapamadım, ruhumla kararlarımı bağıştıramadım ve eşitliğin sağında sıfırda da altında bir şeyler kaldı diyememek daha fazla can yakıyor. Ayrıca zorunda mıyım? Bu kadarım işte ne eksik ne fazla bu kadarım demek istiyorum. Sonra? Sonrasını biliyorum ama kendini yeniden inşa etmek masalına sığınmak bana göre değil."

Bunların hepsi, bütün bu acımasız cümleler modern çağ denilen ticaretin pazarladığı zehirlerin sonucu. Binlerce kişisel gelişim, ruhsal arınma zipçıklığının yan etkileri. Cevabı apaçık doğada vücut bulan soruların, karmaşık hâle gelenikmiş endüstriyel servisi yüzünden bu ikilemeler, bu çılgınlara masalı denemizeştirmeler. Torna tezgâhından çıkmış cümlelerle yaşam arazilerimizi betona çeviriyorlar, hiç farkı yok inan.

Evren inatçı değildir, intikamcı hiç değildir sadece kendinden emindir, sistemini sorgulamaz, kendi içirdeki uyumu koruyup kollar. Kusursuz bir döngünün, kusursuz bir başlangıç enerjisinin parçasıdır. Millyarlarca yıl hiç şaşmadı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteoy.com>

Mehmet Ali & Akşamcısası

biz her sabah yeniden başlayabilen varlıklarız. Kokumuz sadakati sorgulanamaz toprakta, sırf bu özelliğimiz bile canımız istediğinde kendimizi yeniden inşa etmemizi kolay kılar, asıl naturamızı bu. Değişmekten söz eden yok. Değişim hafif kalır zaten şu ince ayar sorgulamada. Taşın, kayanın arasından güneşle buluşan çiçek değişmiş değildir, tam tersi daha kuvvetli daha kuvvetle yaşamın mucizesine sarılmıştır. Ne olacağını sanıyorsun insan elyle yok edilen ormanlarda, kurutulmuş derelerde, göllerde; yeniden inşa edecek kendini hepsi. Tabii o sırada zamanın illüzyonuna kapılıp başka bir resim çizmeye kalktıysan çiçeğin, böceğin ana yurduna, elbette trajediyle cezalandırılacak seni doğa. İşte bu muhteşem sistemin kopmaz parçasıyız. "Natura değişmez" mi demişti büyükler? Doğru, değişmez ama o değişmeyen natura budur; ruhunu, bedenini sürekli yaşamaya, nefes almaya, her sabah yeniden başlamak sunmaktır.

İki tür insan gördüm bunca yılda; zamani tükettikçe kalbi yumuşayanlar ya da kalbi katılaştıranlar. Birinci tür artık her koşulda kendini yeniden inşa edebilir oysa ikincisinin kötülüğe koşan mitolojik figürlerden farkı yoktur. İşte asıl intihar budur, kendini yok etmek budur ve yine acısı bunun farkında değildir. Yine de evren onun da sofrasına hep yeni bir sabah koyar.

Kendini tamamlama dostum, her gün, her an tamamlı. Çocukluğunda oyun kurar gibi, iki küçük tahta parçasından uzay aracı yapar gibi tamamlı.

"Boyle hissetmemin karamsarlık olduğunu düşünme tam tersi farkında olduğumu anla. İşte bu umudumu kırıyor, farkında olmak, anlamak. Ne acayip değil mi? Metaforlara bogulmadan, iyice sadeleştiriyim diyorum hayati, daha da karmaşık hale geliyor her şey. Dedim ya; anlamak trajedi çağıyor oysa ben her yeni anlamda gülümsemek istiyorum. Bunun çaresi kendini yeniden inşa etmek olunca işin içinden çıkamıyorum."

Anlamaktan, fark etmekten daha ağır bir yükü yok insanın. Sadece sessizlikle taşınamaz bu ağırlik, bazen de çığlık atmak gerekir. Kendini fark etmek eksik kalyor çoğu zaman, hazinenin anahtarını burada saklı aslında.

Sabah erikten kalk ve çığlık at, yüzünü yıka, sokağa çık ve mucizeye teslim ol. Kalabalıklardan arasında kendini bul, tanış onlarla. Başaramazsan ertesi sabah yine dene, hayecanlı ara kendini. Göreceksin bir sabah o uyandıracak seni. Güzel bir kahvaltı ya da, çocukluğundan biraz ve birlikte umuda koydu

bu haber doğru mu?

Röportaj: Emrah Akbaş

Sosyal medyada gördüğünüz bir haberin doğruluğuna ne kadar inanıyorsunuz? Yapılan bir araştırmaya göre; Twitter'da yanlış bilgi, doğruya göre altı kat daha hızlı yayılıyor. 2016 yılında kurulan teyit.org ortaya çıkardığı doğru bilgilerle dikkat çekti. Ben de sitenin iletişim direktörü Can Semercioglu'yla teyit.org'u konuştum.

teyit.org hangi ihtiyaçtan doğdu?

Teyit, internette yaygın olan yanlış bilgi probleminin bir sonucu olarak çıktı. Buradaki yanlış bilgi sadece insanların bilgileneşine yol açmıyor aynı zamanda hayatı etkileyecek fiziki sorunlara da sebep oluyor. 2016'da bombalı saldırıların yaşandığı dönemde haksız bilgiyle mağdur edilen insanlar vardı. Masum insanların ya da belli grupların hedef alacak formlara dönüştüğünü görebiliyorduk. Teyit aslında buradaki bir soruna çözüm olarak ortaya çıktı.

Sitenin arkasındaki ekibin çalışma rutini nasıl? Haberler nasıl bir süreçten geçiyor?

Bir editöryal ekibimiz var. Sosyal medyada, haber sitelerinde yaygın olan haberleri, bilgileri takip ediyoruz. Aynı zamanda internet kullanıcıları "bu görüntü doğru mu, bilgilere doğru mu?" diye bize gönderiyor. İlkelerimiz; bağımsızlık, tarafsızlık ve şeffaflık... Bize gelen şüpheli bilgileri önem, aciliyet ve yaygınlık kriterine göre seçiyoruz. İddiaları incelerken iki önemli kriteri baktıyoruz. Birincisi; iki tane somut delilin olması, ikincisi; bu somut delillerin herkes tarafından ulaşılabiliyor olması. Akademik makale arşivleri, gazete arşivleri, Google MAPS gibi herkesin kullanabileceği, herkesin erişebileceği araçları ve yöntemleri kullanıyoruz. Uzmanlar ve bilim insanlarını da mümkün olduğu kadar çalışmalarımıza dahil ediyoruz.

Çok az insan bir haberin, fotoğrafın, videonun kaynağını veriyor ya da doğruluğunu araştırıyor. Sizce bunun nedeni nedir? Sorgulamayı, şüphe duymayı neden unuttunuz?

Eğitim faaliyetlerimizde yapmaya çalıştığımız şeylerden biri de bu. İnsanlara dijital okuryazarlık becerisi kazandırmak. Bizim hayalimiz çok büyük bir medya hâline gelmek değil, teyide ihtiyaç duyulmamacak bir dünyanın var olması. İnsanların önüne gelen her bilgiye inanmaması. Doğruları ve kaynaklarını araştırması için gerekli yöntemleri kullanması. Yanlış bilgiye yönelimimiz biraz da psikolojik yanırlarımızdan kaynaklanıyor. Önümüzde düşen bir bilginin doğruluğuna inanmak istiyoruz. Üstüne bir şeyin x yan etkisi olduğunu söylüyor.

bir araştırma var ama böyle bir yan etkisinin olmadığını söyleyen binlerce karşı araştırma var. Kişi, kötüyan etkisi olduğuna inanmak istediği için birtane kanıt koyuyor. Yanlış bilgi en çok kriz anlarında yayılıyor. Massachusetts Teknoloji Enstitüsünde yapılan bir araştırmaya, Twitter'da normal koşullar altında yanlış bilginin doğruya göre altıkat daha hızlı yayıldığını gösteriyor.

Teyit etme işlemi ortalama ne kadar zaman alıyor? Araştırma süreci zor geçiyor mu?

Hem açık kaynaklara hem de iki kanıtla dayanması bizi ve işi biraz yavaşlatıyor. Çıkardığımız yazı da iki paragraflık basit bir yazı olmaktan ziyade bütün detayları anlatan bir içerik olduğ için hâliyle uzun sürüyor. Tam anlamıyla bir saat veremem ama en az birkaç saat. Derinlemesine araştırma gerektiren içeriklerde ise haftaları, ayları bulabiliyor.

En fazla etkileşim alan haberiniz hangisi oldu bu zamana kadar?

Krizzamanları birçok daha uzun saatler çalışmaya başlıyoruz. Çok da fazla emek harcıyoruz. En son orman yangınları var mesela. Çok ciddi bir biçimde yanlış bilgi yayıldı vesanın birçok kanıtla yanlış bilgileri biz teyitlemiş olduk. İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili 2017 ya da 2018'de buharı paylaşmışıyapmışık. İstanbul Sözleşmesi, kaldırılma gündemolunca tekrar paylaştığımızda hakkında verilen doğrular ve yanlışlar üzerineydi. O zaman çok paylaşılmıştı.

Teyit edemediğiniz haberler oluyor mu? Böyle durumlarda ne yapıyorsunuz?

Kaynağına ulaşamadığımız haberler oluyor. Onların bir kısmını sitemizde yaymıyoruz. Bizim kategorilerimiz şöyle; doğru, yanlış, karma ve sonuçlandırılmadı şeklinde.

teyit.org nasıl ayakta kalıyor? Site nasıl para kazanıyor?

Teyit'in aslında birkaç gelir kaynağı var. Bunlardan biri Facebook'a olan üçüncü taraf doğrulama partnerliği. Biz burada haber doğrulama hizmetini Facebook'a satıyoruz. Aynı zamanda TikTok'ta da satıyoruz. Kendi yaptığımız eğitimler, projeler ve hizmetler var.

Burcu Karaaslan

ölümünün sıcaklığı

Hiçbir söz ayrı değildi aslında melodisinden

Biz göremedik uzayıp giden çizgileri

Kaçırdık zaman zaman derken anıları

Hiçbir aşık terk edilmedi

Kim demiş giden hiç ağlamadı

Ayrılık da yoktu aslında

İnsan insana uzaklaştıkça yaklaştı

Dökülürken hayat yaprak yaprak

Yürürken kendimize yalınayak

Bu sıcak bu soğuk

Yabancı değil bu hissettigin

Toprak

Hadi bir yaş seç

Sarıl en sevdiğin kendine

Hadi bir bak gözlerine

Ta içine

Ağlayıp bitir tüm kırgınlıkları

Bağır sustuklarını

Kaldır başını tek şahidin maviye

Süzülürken kalıntıları hüznün

Noktasız virgülsüz bir şiir bu okunan

Ruhuna ölümü fısıldayan

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Kaan Koç

TOPLUMSAL SÖZLEŞME 2.0

Biliyorum, boğazına kadar pislîğe batmış bir çağ bu. Biliyorum, hepimiz önce kendi sicilimizi temize çekmek istiyoruz. Biliyorum, hepimiz buranın mültecisiyiz.

On Yedinci Bölüm...

Birtakım videolar izleyip içineniz. Birtakım videolarla insanlar, ellerinde silahlarla başka insanları üzerine koşturuyor. Birtakım videolar görüyoruz, havalandırma olan bir uçağın önünü kesen yüzlerce kişi. Bir uçak, bir uçak ki hangi metalden yapılsa olursa olsun, gözümüzün önünde bütün ibarını yitirip fizik kurallarının çöküşünü resmediyor; çeliğin ve titanyumun eridiği bir çağ bu. Çeliğin ve titanyumun havalandırma üzere oluşubirtakım insanların tek umudu oluyor ve meyve sineklerinin çürümeye başlamış bir meyveye yapışması gibi,

nalı da havalandırı bir uçağa tutunuyorlar. Birkâkdakika içinde, vücutlarının parmağarcı olacağını bildiklerin hâlde. Güzel dostlarını, insan bôyledir işte: korku mutlak olunca, kişi korktuğu şeye ışık hızıyla koşmaya başlar. Efendimiz beyin,kölemiz manbâğı her zaman üstün gelir. Anlıyorum, kimi insanların zihninde, şu uğursuz cümle bir saniiyleğide olsa geçip anında defediliyor: "Keşkeburaya gelmek isteyenlerin hepsi, bir uçağın iniş takımlarından düşse de bizim aklımıza dolmasasalar!" Benim dürdüst dostlarını, eminim ki hepizin böyle bir akl okuma girişiminde bulunduğum için beni suçlayacaksınız. Suçlayın. Ben, sizin mültecinizim. **İnsanoğlunun aklından her türlü kötü düşünce geçebilir, korkayım. Zaten hiçbiriniz itiraz edemezsiniz şu gerçeğe: o cümleyi, bu topraklarda aklından geçiren, hiç değışle bir kişi bulnamabilir. O bir kişi yeter de artar bile hepimizi kirlitemeye.** İste bizim çöküşümüz hep o bir kişinin yüzünden oluyor. O bir kişinin günâhını üstlenemediğimiz için, o bir kişiyi üstüne baskı denediğimizi mi sayıyacek bir yodyuma çevirdiğimiz için, obir kişiyi sevgi göstermediğimiz için... Lautrêamont'un dediğine (kıyorbütün yollar: "Denizinbütün suyu, düşünsen bir kan lekelerini temizleyeye yetmez." Bana dilediğiniz gibi küfredebilirsiniz, yazdıklarıma aşakıyababilir. Aklıma alay edebilirsiniz. Ben sizin mültecinizim. Her şey kabulim, bir hariç: saf niyetli değilim. Hayır, bir Candide olmamaya ömrümüzü adadım beni!

Konforunuzun bozulmasından mı korkuyorsunuz? Huzurunuzu kaçıran için hesaplaşmalarınızdan doğan, toplum için yapılabileceklerinizin çok daha azını yapmış olmanın vicdan azabıyla kırıklenen, bir de tüm bunları üstüne karışızında erdemli bir toplum görmek isteyen açgözlülüğünüzün ve

başarılı bir dönüşüm gerçekleştirebilir? Şimdi söyleyelim bana, madem buranın yerlisi sizsiniz, limbik sisteminizde hiçbir şey algılarının yıkılması, fizyolojik olarak sindirilmemiş fakat tipikleri canılarının çoğalıya şeyi telaşa mı sürüklüyor? Çekimleniyor, söyleyin; hakiki bir şeyler yapmak için canavarın mağarasına girmek size zahmetli geliyor da yol üstündeki şeyleri mi düşünün belliyorsunuz? Yangın yerine fotoğraf çekmek için mi, fotoğraf olmak için mi gidiyorsunuz? Belliyorum, boğazına kadar pisliğe batmış bir çağ bu. Belliyorum, hepimiz önce kendi sicilizmi temize çekmek istiyoruz. Belliyorum, hepimiz buranın multitevisyü. Hepimiz, bir uçağın dışında kalmakla, bir uçağın dışında kalan topakların da dışında kalmakla sabitiz. Fakat limbik sisteminiz, en ilkel alarm sistemeyle, bizi yabanolu ve onların tehlikelerine karşı bir vahşi kalcan, yüzünüzün ruhunu öldürüyor. Arzulanan faşist gürhurla dönüşüyor.

Yaşamsal korkularla, kimi insan gührüllerini zihninde
edener edenlerle, yaşamsal korkularla, havalanan
bir uçağa yapışıp derim yerindeyse kendini idam
edenler arasında hiçbir fark yok. Af ganistan'dan havalanan o öğrenç amerikan uçağına yapışan insanlarız hepimiz. Bizli, hayatta korkutuyorlar. Ölüme değil. Eilimden düğünce ölüme hakkını almakla korkutuyorlar bizi. Ve sonra, başkalarının mahvını istiyoruz, huzurumuz kaçmasını diyor. Sonra bir yandan da birtakim videolara bakıp içleniyoruz.

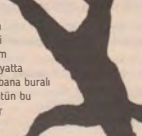
Rıyasız dostlarım benim, yoldaşlarım;
size hiçbir öneride bulunmuyorum. Size,
yeryüzünün bütün mazlumlarını evinize
doldurun demiyorum. Size, sınırlarınızı kapatabil-
demiyorum. Size, yersiz yurtsuz insanları, uluslararası
siyaset için bir silah gibi kullanılması doğrudur da
demiyorum elbet. İçinden kaçamadığını bir şeyler var;
uyuzlu bir et parçası gibi acıyla kaşınan yüreğime. Bizi,
etikle içgüdülerimiz arasında bırakırlar. Bizi, vebayla
kolera arasında bir tercihe zorluyorlar. Kafamız kaçırılmalı,
uykularımız kaçmalı; insanlardan değil, fikirlerden ötürü.
Sokağa çıkmaktan değil, "sokağa başlama bir iş gelir mi" korkusuyla evde
hapis kalmaktan korkmalıyız ölüme.

Siyaset aklıyla değil, asker
aklıyla değil, polis, doktor,
millet, ırk aklıyla
değil insan
aklıyla

**Bir şeyi
unutmayın;
çağımızda tanık
olduğumuz şeylerin
vicdan azabı,
hiçbirimizin
yakasını
bırakmayacak.**

**da tanık
uz şeylerin
azabı,
imizin
asını
ayacak.**

düşünmek
zorundayız.
Bunu beceremeyen
hangi kabile hangi
aşiret hangi toplum
hangi kalabalık hayatta
kalmıştır, söyleyin bana buralı
dostlarım? Ya da bütün bu
soruları boş verin, her
felaketin yayınına yapıp
sonucunda "felaketin
geleceğini görmüştüm"
demenin keyfini yaşayın. Ama bir
şey unutmayın; çağımızda tanık olduğumuz şeylerin vicdan azabı,
hiçbirimizin yakasını bırakmayacak. Biliriyorum, henüz hayatlarımızın
takisti daha bitmedi, asla bitmeyecek ama yeryüzünün bir yerlerinde,
göküzünün bir yerlerinde, insanlar bir amerikan uçağının üstünden
baygın karasinekler gibi toprağa düşüp patlayorsa... Sakinliği kaybetmek
berşes haklıdır. Herşey, hepimiz, artık sakınlığımızı ve sabırmızı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

TWITTER'DA SORDUK

KAFA Kafa @kafadergisi

Bugün 9 Ağustos Dünya Kitapseverler Günü! Kutlu olsun!
Haydi bu tweet'i alıntılar yaparak, en son okuduğunuz kitabı paylaşalım. ❤️

bu ay hangi kitabı okusak?

- Oruç Aruoba, ile, Metis Yayınları, 1999 (@ilyikiolumvar)
- Simone de Beauvoir, Veda Töreni, Alfa Yayıncılık, 2019 (@RahmiCn)
- Victor Hugo, Bir İdam Mahkûmunun Son Günü, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013 (@veysehocafen)
- Cahit Zarifoglu, Yaşamak, Beyan Yayınları, 2016 (@berildemirtas)
- Gabriel García Márquez, Kırmızı Pazartesi, Can Yayınları, 2000 (@Lavinia65498959)
- Oscar Wilde, Dorian Gray'ın Portresi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018 (@dilekeylul2)
- Tomris Uyar, Yaz Düşleri Düş Kışları, YKY, 2005 (@LaviniaPia_)
- Anne Frank, Anne Frank'ın Hatıra Defteri, Epsilon Yayınevi, 2019 (@enes_alper)
- Zülfü Livaneli, Balıkçı ve Oğlu, İnkilap Yayınevi, 2021 (@hiclikbazen)
- Muzafer İzgi, İt Adası, Bilgi Yayınevi, 1998 (@golgedeki)
- Nazan Bekiroğlu, Nar Ağacı, Timaş Yayınları, 2012 (@dikenli1)
- Lev Nikolayevič Tolstoy, Diriliş, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2016 (@_elifcelik01)
- Kinsun, Pes Etme MucizelerYolda, Destek Yayınları, 2020 (@denizyld_)
- Fakir Baykurt, Eşekli Kütüphaneci, Literatür Yayıncılık, 2008 (@ugurgumus88)
- Elena Ferrante, Yetişkinlerin Yalan Hayatı, Everest Yayınları, 2020 (@akay_ayfer)
- Malcolm Gladwell, Davut ve Golyat, Mediacat Yayıncılık, 2014 (@ferykirazcicegi)
- Martin E. P. Seligman, Öğrenilmiş İyimserlik, Eski Kitaplar Yayınevi, 2019 (@burcu_cinoglu)
- Kjersti Skomsvold, Hızlılıkta Azalıyorum, Jaguar Kitap, 2013 (@sirinsaldamli)
- Haruki Murakami, 1Q84, Doğan Kitap, 2015 (@Cansuyuuz)
- Haldun Taner, Fazilet Eczanesi, YKY, 2016 (@hasret1312)

7 sadece kelime

bir hayati
7 kelimeyle
anlatabilir misin?

Okurlarımıza, Instagram hesabımızdan derginizin 7. yilina özel 7 kelime hikayelerini sorduk... İşte gelen bazı cevaplar...

Sırtında hayalın
kamburuyla son kez
selamladı çiçekçiyi.
@iremmursagin

Babasının ölüm
haberini aldığında
saat gece yarıydı.
@santbasaram

Az daha sabır, bu işin
üstesinden geleceğiz!
@idil_gurel

Korkum boş bir yaşamı
gözlerini yummaktır.
Anlamadılar.
@cayirayla

BİZ BU DÜNYAYA NEDEN
GELDİĞİMİZİ UNUTTUK GALİBA.
@EMINECHANGIRLIZ

Daha kahve fincanını
sevirmeden belliydi
tüm geleceği.
@emrebeyhtrn

Görmek için sağlıklı gözler
yetmiyordu cesaret
gerekliyordu.
@nagihandermanci

Donmamak için son kibrityle
kendini ateşe verdi.
@ozgebarlas

Birden düşsem
dünyaya, bu kez
yaşamak için.
@duuile

Gülünce kısılan gözleri,
göğsümün sol yanını
kanatlandırdı.
@iknur_ist

Sol anahtarı kalpti,
ruhunu sevgi melodisi açtı.
@aylin.ulusoy

Gözlerini açık
unutmussun, bu gece
gökylüzi masmaıl.
@cgmellisezer

Aci çekmek elzemdi,
mutluluk arada
"Merhaba!" derdi.
@beyazno

KAFA Dergisinde yayımlanan
okuyucu hikâyelerinden ve
yazarlarımızın
özel olarak yazdığı
6 kelime hikâyelerden derlenen
"Altı Kelimelik Hikâye" kitabı
1998 yılında
Metis & YKY'de
yayımlandı.

Can Yılmaz

AMCAMA İÇİRDİK İKİ GÜNDE YÜRÜDÜ

Bir hastalığı araştırırken, eskiden kitaplarda araştırma yapmak zorundaydın, eğer o tür bir materyale ulaşacak durumun yoksa ki bir çoğumuzun yoktu, bir doktora danışmak, bilgiyi ve teşhisi doktorda aramak kaçınılmazdı.

COVID-19 salgınıyla birlikte hayatımıza dahil olan, aşı karşıtlığı ve doğal olarak normal kabul edilen "aşı olun" propagandalarıyla birlikte aklıma düşen, bu kavga'nın bizim gibi ilaçsever bir toplumda, 86 yaşındaki babaannemizin ilacında derman arayan 28 yaşındaki torunun, aynı hassasiyeti ilacı yutarken göstermemesi oldu. Evlerimizdeki buzdolabının veya eski usul ecza dolaplarının meraklıları, şimdi ellerindeki işi bırakıp bunları inceleyecek olsa, hakkın rahmetine kavuşmuş dayının yarım kalmış son ilacını, komşunun önerdiği romatizmaya iyi gelen ilacın "bir gün bana da lazım olur" diye bir kenarda beklediğini, amca oğlunun dizindeki yarasına derman olmuş kremin daha iki gün evvel kollara yedire yedire sürülmüş olduğunu görecektik. Peki bu kerameti kendinden menkul ev doktorlarının önerilerini cankulağıyla dinleyip, önerilerini iki etmezken, amca oğlunun hemoroid kremi dudaklara botoks niyetine sürmekten imtina etmezken, halanın dizlerine iyi gelen sütlüğü ağrıyan omurgana salarken bu hassasiyetimiz niye yok? Gelenek diyerek geçelim mi? Yoksa derin bir sosyolojik araştırma yapıp tek satır intihal yapılmamış tezimizi kurula sunup doçent mi olalım? Bence unutamam bu konuyu. **Kemikleşmiş bilgileri, gelenekleri, atadan kalmış yanlışları değiştirmek için bir ömür yetmez. Ama bir dokunuş yapalım yine de...**

Eskinin "al bu ilacı, babamın da tansiyonu vardı" kafasından evrile evrile internette hastalık hastası olmaya ve derman aramaya evrildik ki bu da sadece yakın çevremizin ilaçlarıyla haşır neşir olmamız değil, hiç yüzünü görmediğimiz, Kanada'da yaşayan "KınalıYapıncak76" adlı kardeşimizin annesine iyi gelmiş bir kolesterol ilacıyla da tanışmamızavesile oluyor.

"KınalıYapıncak76" dostumuzun, sizin sıkıntınızı dert edip kısa bir araştırmayla derdinizin dermanının annesinin evindeki "çırçır otu ve begençar tozu" olarak tespit etmesi ve size bu bilgiyi ulaştırması sanyelerini alıyor. Sonrasında tek yapman gereken o tılları bulmak, o tıllar melekette yoksa da bulunur bir çaresi, eleman annesinin Avustralya'da olduğunu söylemediği için, ara babam ara. O aramalar sırasında karşına çıkan süper bilgiler de cabası, neyse ki o tılları 59.90 Avustralya dolarına sana gönderecek bir site karşına çıkıyor da rahatlıyor huzur buluyorsun, 79.00 Avustralya doları da teslimat için alınıyor ya neyse, şifayı bulduk üçün beşin hesabını yapmayalım.

İnternet sayesinde edinebileceğimiz şeylerden biri hastalık hastası olmak,

hem de sandığınızdan daha kolay! İnternet ortamında sağlık bilgilerinin kolayca erişilebilir olması, sayısız insanın sağlığı ve tıbbi tedavileri hakkında "bilinçli" kararlar vermesine kesinlikle yardımcı oldu. Bunu kabul etmemek mümkün değil ancak endişe ve telaş içinde çare arayanlar için internet tam bir felaket. Bir hastalığı araştırırken, eskiden kitaplarda araştırma yapmak zorundaydın, eğer o tür bir materyale ulaşacak durumun yoksa ki bir çoğumuzun yoktu, bir doktora danışmak, bilgiyi ve teşhisi doktorda aramak kaçınılmazdı. Şimdi birkaç fare tıklamasıyla sonsuz bir bilgi evreni gözümüzün önüne geliyor.

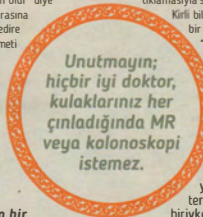
Kırlı bilgi olması muhtemel bilgilerle birlikte yan yana duran bir bilgi yumağı tam karşımızda. Niye doktora gideyim ki "FarukBaba8984" her şeyi açık açık yazmış işte, limon diyor, şalgam diyor, aspirin diyor, bir parça da biberiye demiş işte, daha ne desin!

Net bir araştırma ortaya koymuş ki özellikle "hastalık hastaları" için internet kesinlikle işleri daha da kötüye götürüyor. En az altyı süren ve önemli ölçüde sıkıntıya neden olan, hayali bir hastalıktan duyulan endişe, 20'li veya 30'lu yaşlarda gelişme eğiliminde, erkekleri ve kadınları eşit olarak etkiliyor. Zararsız gibi görünüyor ama şifayı doktor yerine internette aramaya başladığınızda işler tersine dönebiliyor, tedaviye ihtiyaç duymayan bırıyken, gerçekten hasta birine dönüşmek an meselesi. Ve internet doktorluğuyla yapılan gereksiz testler ile tedaviye harcanan para da cabası... Bu kişiler internette dert yandıkları sıkıntıyı gerçekten hissediyorları buna şüphe yok ama bu hislerinin tıbbi bir temeli yok. Doktorla danıştıklarında kolayca çözebilecekleri bir dertleri olduğu muhakkak ama çaresi, internetteki "benim de başıma gelmişti, komşunun oğlunda var ama onunki gece oluyor" tarzı insanlarda değil.

Sağlık bilgilerini nereden aldıklarına özellikle dikkat etmeyenler cenneti olan melekemletimizde, kuaförünüzün arkadaşının ninesinin üzücü bir sağlık hikâyesi ile evde ara sıra ağlayan çocuğunuzun hikâyesini kaynaştırmak bizim işimiz. Bilimsel hiçbir mantığı olmayan bu kaynaştırma lüzumsuz zaman israfı, para kaybı ve en önemlisi gerçek bir sağlık kaybıyla size dönebilen, buna en az aşı karşıtlığı kadar önem vermeliyiz ama pek umurumuzda değil. Alman'ın veya Çin'in aşısının vereceği zarar düşünülen, buzdolabı kapağında bekleyen

Aysel Teyye'nin tansiyon ilacını da sorgulamak gerekir. Unutmayın, hiçbir iyi doktor, kulaklarınız her çınladığında MR veya kolonoskopi istemez. İnternetteki "FırFır66" ister mi? Kesinlikle önerilebilir, dikkat et! MR neyse de kolonoskopi can sıkıcı olabilir. Peki ya endişe verici bir semptomu araştırmak için interneti kullanmayalım mı?

Seni üzcekse, yapma... Doktorla "FırFır66" seni üzer.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Taliban'dan kaçan Afgan mülteciler...
Temmuz 2021, Tatvan.

Dilan Bozyel

boksör büşra!

Gündemin gülümseten yüzünde ülkemizin genç sporcularınındünya çapındakibaşarılarını takip ettikçe bir yandan umut duyuyor bir yandan benden belki en az 15 yaşküçük gençlerehayranlık duyuyorum. 2002 doğumlu boksör Büşra İşildar'ı geçtiğimiz aylarda Dünya Şampiyonu olmasıylaayakından incelemeye başladım. Daha önce de birçokbüyük başarıları olan Büşra'yla buluştuğumda; gözlerindeki ışığı, saygılı tavrı, içtenliği ve merakla sorduğum sorularına kararlı cevapları karşısında âdeta büyüldüm.

Çok küçük yaşlarından beri sıkı bir disiplinle spor yapan genç boksör; sporun hayatı olduğunu dolayısıyla sporsuz bir hayatı asla düşünemediğini, günde altı yedi saat spor yaptığını öğrendim. Kardeşiyle birlikte zayıflamak için yazdıkları spor salonunda kendisi için en uygun spor dalının boks olabileceğine karar verdikten beri boks hayatının tümünü kaplamış. Üstelik bundan çok memnun!

Başarıları, ödülleri arttıkça isminin daha çok duyulmasının onu motive ettiği çok belliydi. Başarılı bir kadın boksör olduğu için gurur duyduğumuz süyledikten sonra ekledi: Hem Türk kadınıym hem başarılı bir boksörüm. Daha fazla gururlanamazdım.

Uzun zamandır gelecekte ilgili beklentimden ne denli yanıltıldığını, içinde bulduğumuz bugünde, yani dünyanın geleceğinde, dünyanın hâli bir hayli ilkel kaldığını görmenin sıkıntısını yaşıyor bir yandan hâlâ boks sporununun sadece spor olabileceğine dair fikirlerin olduğunu

inanmak istemiyordum ama varmış; Büşra bu durumu, hele ki kadınaşıddetin arttığı bir dönemde, bu branşa ilgilenenlerin kadınlara daha çok yakışacağını altını çiziyor.

Boksun bir savunma sporu oluşu hemen aklıma bu topraklardaki kadınların kendini ne kadar savunmasız hissettiğini ve hepimizin kendimizi sürekli koruma, savunma ihtiyacı duymamız hatırlıyor. Büşra bu konuda da çok kesin: Hem savunma amaçlı hem de feda

kalabilmek için her kadına boks branşını tavsiye ediyorum.

Çocukluğumda bu sporun savunma sağlayacağını fark etmemiştim fakat zaman içinde büyüdükçe dünyadaki tehlikeleri fark ettikçe, öz savunmanın gerekliliğinin önemini anlıyorum.

Hangi spor dalı olursa olsun ya da başka herhangi bir alandaki uğraş için "kadın yapamaz" lafını ortadan kaldırmamız gerektiğini düşünüyor. Bu fikrine katılmamak için delirmiş olmam gerekiyor! "**Biz kadınlar olarak kendimize güvenmeli ve inanmalıyız.**" Bir adımla başlanan gelişimde büyük olumlu değişime varacağımıza inanıyor Büşra.

Buluştuğumuz gün, spor salonundan ayrılırken genç ve disiplinli bir zihinden öğrenmem gereken bir şey daha olduğunu hatırlayıp, motivasyonunu verdiği başarıyı elde edemediğinden aslında yüksek tutabildiğini soruyorum; cevabına ikimiz de bir an için gülümlüyoruz. Boks bir zorluu

Ücretsiz PDF Kitap Arşiv - <https://raneyi.org>

Celil Nalçakan

eylül'e isyan gibi*

(Dinler misin?)*

Yok... İnan ki yok!
Ne daimi sevgi ne bitmeyen öfke.
Bu yazı, dün terk edilen kim varsa, hepsine merhem olsun.
Hani bir lahza önce yüz yüzeysen,
"Bitti" deyip,
Arkalarını dönüp gittiler ya,
Boş ver dertli yoldaşım.
O, unuttuysa da insana en uzak yerin kendi sırtı olduğunu,
Nihayetinde sen, dünyanın yuvarkak olduğunu biliyorsun.

Eğer bir gün -ki emin ol o gün gelecektir-, şu an seni sefil edeni affdersen,
Sana verdiğim bu beş emanetten birini bir daha oku.
Bil ki dertli yoldaşım, terk edilen kadar net kimse görmedi dibi.
Zira, düşer düşer kalkarız, HER EYLÜLE İSYAN GİBİ!

BİR

Bilmelisin ki;
Yokluğun en çok kahvaltıda zor.
Zira,
Çaydanlığı, demliğı elime alıp
Çayını bitirmeni bekleyememek,
Ekmeğini, "ne kuru ne diri" kıvamda kızartmak için
Veremediğim emek,
Kiminki önce kırılacak diye çarpıştıramıyorken,
Rafadan yumurta yemek,
Hülasa,
Evvelden, kahkahalarının çınlattığı koca bir boşluğa
Çepam alayacağımı bilerek "Afiyet olsun" demek...
Çok koyuyor.

İKİ

Biliyor musun ki
Artık baba ile kız aynı yaşta.
Yediyle çarpılıyormuş ömürlerinin bir senesi...
Ben sana çarpıldığımda O, bebekti daha.
Robin'im Mayıs'ta42'yı doldurdu.
Üveyannes...

ÜÇ

Bil ki
Dün,
Yüzüne değdiğim avuçlarımdan,
Bugün,
Hayatım kayıyor, tutamıyorum.
Öylesine söyledim tüm yalanlardan,
İnan ki öliesiye unatıyorum.

DÖRT

Ömür dedimmiş, bir "an" kadarmış da
İnsanlar yoksunmuş sevdalardan yana.
Koca bir kainat aşkaadammış da
Ben bir seni görmüşüm, yetmiş ruhuma.

BEŞ

"Gitmem" deyip gitmeyen bir kişi göster bana
Dün biten tüm sevdalar, bu aşkın ön sözüdür.
Bozmadan de girecek dışarı veriyim sana;
Mezarsız şairlerin, kefeni gokyüzüdür.

Nilay Örnek

bir başına orman kurmak

iyi şeyler
Kafası

Mardin'den Nevşehir'e, Sivas'tan Tunceli'ye Türkiye'nin farklı yerlerinden, yaşları 70'i aşmış insanlar; kimi emekli maaşını bu işe vakfetmiş kimi minibüsünü satmış; tek başlarına binlerce ağaç dikmiş, ormanlar kurmuşlar...

Selin perişan ettiği Sino'p'un Ayancık ilçesinden bir dostumuz Ergün Özcan. O bölgenin güzel ormanlarından her daim rehberimiz olan Ergün, Ayancık'ta doğmuş; biraz oralarda biraz Almanya'da büyümüş, doğa sevgisi, meraklı, candan, müthiş biri. Herhangi bir bikkı, çiçeği sor, Latinceyle, Almancayla, yerel dilyle anlatıyor.

Çangal Orman'ında çam ağaçlarıyla dolu alanlardan birindeyiz, "Ben daha çoktumdum," diye anlatıyor Ergün, "Orman Bölge Müdürlüğünden Menik Abi bizi buraya getirmişti. Töhumlar ektik buralara, fidanlar... Şimdi bu ağaçları böyle görmek çok güzel..."

Haziran ayının son günleri, pekçok büyükşehirden "çokcıkac" şikâyetleri gelirken o ormanda serin serin düşünüyorum, "Bir ormana vesile olmak, minik bir alanında bile katkın olması nasıl güzel bir şey olmalı."

TÜRKİYE'DE DE VAR MI?

Sebastião Salgado, Brezilyalı bir fotoğrafçı ve belgeselci; 77 yaşında, işlerini ve dünyaya bakışına hayranlık duyulacak bir sanatçı.

Yıllarca savaş vesoyukunm bölgelerinde insan vahşetini belgeleyen Salgado, Ruanda Soykırım'ın ardından ruhsal ve fiziksel yaralarını iyileştirmek için Brezilya'nın Minas Gerais bölgesindeki aile çiftliğine döner. Ancak bölge hatıralarındaki gibi ağaçlar, kuşlar ve akarsularla kaplı değildir artık, çapcanlı orman, kurak dev bir araziye dönüşmüştür. Eşil Elia Deluz Wanick Salgado'nun fikrile hareketle geçerler. 1994 yılında, Instituto Terra adlı bir işletme kurarak, bölgeye sadece oraya ait türlerin olduğu milyonlarca (dört milyona yakın deniyor) ağaç dikerler. Yirmibeş yıl yakın sürede o kurak bölge, içinde 172 kuş, 33 memeli, 293 bitti, 15 sürüngen, 15 yüzgezer çeşidinin barındığı gerçek bir ormana döner. Şahane değil mi?

İnsan hayran kalıyor; insan özeriyor...

Merakettim Türkiye'de de böyle insanları varmı?

"ÇOCUĞUM YOK AĞAÇLARIM VAR"

Mardin'de Şeyhmus Erginoğlu, bu konuda bölgesinde pek şöretli biri. Google'a ismini yazdığınızda arında beşyıldızlı bir bölge çıkıyor: Şeyhmus Erginoğlu Ormanı!

Şeyhmus Erginoğlu
Fotoğraf: Mehmet Bozarslan

Bu ormanın özelliği Şeyhmus Bey'in 26 yılda bu ormanı bir başına elleriyle var etmesi; üstelik bir çöplük alanı ormanadönüştürmesi.

1970'ten 1995'e 25 yıl, zor şartlarda kamyon şoförlüğü yapmış Şeyhmus Bey, Türkiye'nin dört bir yanını gezmiş, Arabistan'dan Irak'a, Kuveyt'ten Suriye'ye pek çok bölgede taşınarak yapmış. Emekli olduktan sonra, Artuklu'daki bir çöplük alanı temizlemeye başlamış.

Önce aylarca çöp temizlemiş; kamyonlarla plastik madde, moloz ve naylon çıkarmış bölgeden... Sonra yavaş yavaş fidanlar ekmeye başlamış. Erginoğlu, çam fidanlarını Orman Müdürlüğünden ücretsiz almış ama kendisi de az masraf etmemiş, bir minibus satmış bu orman için. Yüzlerce meyve ağacını kendi alıp ekmiş. Kayıtsız elmaye, cevizine, zeytine, limondan incire yüzlerce meyve ağacı da var artık bu ormanda. Bütün bunların masrafını, sulama için gerekli boruları, ilaçlamayı hep kendi bütçesiyle karşılamış Şeyhmus Erginoğlu.

Anormal hava şartları olmazsa her gün ormanlık alana giden Şeyhmus Bey, tek tek ağaçları kontrol ediyor, budama ve bakım yapıyor, çöp olursa topluyor, yangına karşı araara temizlemeler yapıyor, yeni fidanlar ektiriyor ve gece geleni gelpi karantlık, o eğimli toprakta, ezberlediği yoldan alınırlı suluyor.

Meyve ağaçlarının meyveleri ormana, ağaçlara zarar vermemek kaydıyla herkese açık.

26 yılda 48 dönüm araziye 20 bine yakın ağaç bizzat dikerek bir ormana çeviren Erginoğlu'nun çocuğu yoktu. Ağaçların kendisi için birer çocuk edindiği, kaygısı kendinden sonra ormana kalması için.

ROBINSON ZİYA

Tuncelli Ziya Abay, namdiger Robinson Ziya'ya "Kaç çocuğunuz var?" diye sorulduğunda "Dört çocuk, dört bin de ağacım var," diyor.

83 yaşındaki Abay, Tuncelli'nin Çakırbağ köyünde doğmuş, eşi ve çocuklarıyla Eskişehir'de yaşamış, uzun yıllar antikaçılık yapmış. 1995'te eşi trafik kazasında kaybetmesi üzerine aynı yıl Tuncelli'ye dönen Abay, teknesiyle Keban Baraj Gölü'nde gezinirken gördüğü bir adaya ağaçlandırmak amacıyla "kisimen" yerleşmiş, gündüzleri hep orada, Robinson Crusoe göndermesi de oradan. Eşinin anısına adaya diktiği ağaçlarla kurak adayı yeşil bir vahaya dönüştürmüş Abay. Su motoru ve baraj gölünden kovaıyla taşıdığı su yardımıyla ağaçlarını sulayan Robinson Ziya'nın elma, ceviz, nar, kiraz, şeftali, üzüm yeşaya; binlerce ağaç var.

Ziya Abay/Robinson Ziya
Fotoğraf: Turgay Karal

EMEKLİ MAAŞI FIDANLARA

Yozgat'tın Sankaya ilçesinde 40 yıl esnaflık yapan Abdullah Karataş, 2000 yılında bir kimseliyle bir fidan dikme seferberliği başlamış. Yetkililerin kendisine gösterdiği okul bahçesi, mezarlık ya da boş alanlara fidanlardan Karataş, her yıl da 5 ila 10 bin arasında fidan dağıtmış başkalarının dikmesi için. "150 bini aşmıştı," diyor dağıttığı fidanlara ilgili konuşurken, kendi diktilerle 200 bini aşkın ağaç, 20'ye yakın hatıra ormanı... Sedit bölgeye uygun, az bakım isteyen ve dayanıklı bir türmüş, özellikle sedir diyor. Çocuklarından da destek alan Karataş, 2008'den bu yana da tüm emekli maaşını yine fidan almaya ayırıyor, hafta sonlarını da fidanlarını görmeye, bakıma ayırıyor.

Abdullah Karataş
Fotoğraf: Sankaya Belediyesi Arşivi

HEDEFİ 20 BİN AĞAÇ

Sivas'tın Akıncılar ilçesine bağlı Elibüyük köyünde yaşayan 71 yaşındaki Selim Petek, 15 yılda 10 bine yakın ağaç dikmiş; hedefi 20 bin ağaç. "Kıymetin yarın kopacağını bilseniz de ağaç dikin", "Öldükten sonra yaşamak istiyorsanız, dünyada ölmeyecek bir eser bırakın" gibi hadis ve sözlerden etkilendiğini belirten Petek, 50 yıl yaşadığı İstanbul'dan memleketine döndüğünde ağaç dikmeye başlamış. Kendi birikimi, amcalarının ve köylülerinin desteğiyle 10 farklı bölgeye, 8 bin çam, 100 ıhlamur, 200'ü aşkın da meyve ağacı dikmiş. Dikim yerlerini "suyla yakınlığına" göre seçmiş. Yaşınagöre diğ olmasını da ağaçların verdiği güce bağlıyor.

1987'DEN BERİ ŞEHİT OĞLU İÇİN

Eminin başka ormanlar da var;

bunların birini ilk bakışta karşılaştığım, okuduğum insanlar... "Yakını yakını kadar, bakını da yapını da dikeni de var" demek için belki de... Doğayaşam kaynağı, bir sevgi aktarmı, yorgunluk giderici, mutluluk verici. Robinson Ziya'da olduğu gibi yaş tutmanın da bir yolu... Neşehir'e yaşayan 78 yaşındaki

Ahmet Soyul, 15 yaşından bu yana ağaç dikmiş; ancak oğlu Mustafa'nın 1987'de, askerlikten terhisine üç gün kala şımak'ta şehit düşmesinin ardından Kuru Dağ'ına ağaçları için çokluğunun fidan dikmiş. Binlerce fidan, binlerce orman.

Ahmet Soyul
Fotoğraf: Çoşkun Sağlamdin

Tom Dine

Livaneli

KARDEŞİMİN
HİKÂYESİ

"İnsan soyunun en tehlikeli duygusu aşkıdır"

İNİCIAP 94.yıl

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Zeki Kayahan Coşkun

sevemedim gitti

Radyo programımda önceden yayınlarımda çaldığım şarkıların kalitesini, gurbete giden ve uzun yıllardır göremediğim akrabam kadar özleyorum.

VARAKLI MOBİLYA

Çocukluk kabuslarımdan biridir. Oymalı, kakmalı, hantal yapıyla varaklı mobilyaların yer aldığı kimi evlere misafirliğe gittiğimizde, koltuk başında yer alan boynuzumsu çıkıntıya kafamı çarpımla başladılar. Sonrasında Saddam Hüseyin gibi zalim liderler, güçlerini kaybedip sarayları yağmalanınca, illaki bu varaklı mobilyalar fotoğraf karelerinde olurdu. "Hey gidi Saddam, neydin ne oldun" dercesine... Ben lider olsam mesela, oldukça rahat bir L köşe takımı alır, köşe kısmında yayılır, keyfime bakardım. Bir kere bu varaklı koltuklar hiç rahat değil. Oturma alanı üç, dört parçadan oluşur. Her bir parçası balon gibidir. Oturunca iner. Oturunca imzese serttir, daha da rahatsızdeder. Kolçağ kısmına kolunu koymak istesen, yamuk yumuk bir hâl vardır o kolçağın genelde. Abartının, sertliğin, otoritenin, zevksizliğin simgesidir benim için... Biraz daha abartırsam, bir manken eskisi gibi "varaklı mobilyası olanlarla görüşmüyorum" diyeceğim. O kadar da değil...

SON DÖNEM TÜRKÇE POP ŞARKILARI

İyibir Türkçepop şarkıya ulaşmanın kıymete bindiği şu günlerde, eski şarkıların lezzeti daha da anlaşılıyor. Doksanlar da doksanlar diye tutturuyorum. 2000'li yılların başındaşahaneşarkıyapmış şarkıolar bile kendilerine yabancı, şarkı sözlerizaten hepimize yabancı... Gitarın, kemanın, piyanonun canlı çalındığı şarkı neredeyse yok... Elektronik müzik diydiye çarpıldırakıma. Çıkamıyorlar da. Radyo programımda önceden yayınlarımda çaldığım şarkıların kalitesini, gurbete giden ve uzun yıllardır göremediğim akrabam kadar özleyorum. Hele bir de şarkı sözleri "sırtındaki bıcağın satışmıgider yeni bir ev aldım" kıvamına geldi ki Sırdar Ortaçbile hayretmetmişir.

"HEMŞİREEAAAAAN SERUM BİTTİ!"

İyi bir refakatçiyimdir. Genelde soğukkanlı, sonra telaşlı, üzgün ve mutlu olabiliirim. Bir iş ciddiyetle refakat ederim. Odanın sıcaklığı, perdelerin konumu, ışık, hepsinihastanın durumunugözlerner ayarlarım. Doktor odaya gelmeden önce dersime çıkarır, sorularımı not alır, tek tek sorarım. Hastanın ilaçlarını takip ederim. Kan değerlerini tek tek incelerim, tütümdür. Hastanın egzersizlerini bir beden eğitimi öğretmeni ciddiyetinde yaparır, diğer odalardaki tanımadığım hastaları da egzersizlere dahil eder, kattaki koridoru yürüyüş yoluna çeviririm. "He he sensin, tamam" dediyensiz devam ediyorum... İkna

oldunuz değil mi? Fakat bir grup refakatçi var ki hastanın serumunun son damlası damladığı an, saniye geçirmeden koşuyorsorumlu hemşireye... "Serum bitti!" Serum bu, bitecek elbette. Sanki bir dakikagecikse, serumun bitmesi hastanın kalp krizi geçirmesine, böbrek fonksiyonlarının bozulmasına sebep olacaktı ki ilgili katta çalışan hemşirelerin daraltılmasına, "hemenbizim odaya yetiş" telaşına itirazım var. Serum bittikten sonra bir süre bekleyebilir, sakın.

PARMAK ARASI TERLİK

Kim buldu bunu, nasıl kabul ettirdi, nereden aklına geldi, bilemiyorum. Bir ara bildiğimiz kalın bantlı, o rahat terlikler yok olacaktı neredeyse. Terlikteki incecek bir ipin, plastiğin

ayak basparmağı ve yanındakiparmak arasındaki boşluğa girmesiyle giyilen bu rahatsız edici terlik epey bir ilgi gördü. Parmak arasına giren o çıkıntının kopmasıyla çok yolda kalan oldu. Dışardan bakınca parmak arasına g-string giydirmiş ve yürümeye çalışıyormuş izlenimi veren bu terlikten ben de birkaç tane alsam da bir zamanlar, olmadı, anlaşılmadı.

"DUR BAK KİMİ VERİYORUM!"

İnsanı sıkıntıya sokan, durduk yere başına iş açan ifadelerin TOP 10'unda yer alabilir. Telefonda biryle konuşurken, konuyla ilgili, karşı tarafın ne kadartandığı meçhul kişinin konuşmayadahil edilmesi lüzumsuzludur.

"Durbak kimi veriyorum" denilerek, telefonun uzatıldığı kişi hipnoz edilmiş gibidir. Niye elim telefon alıyorum, karşıdaki kim diymeyden telefonu önce elinde, sonra kulağında bulur.

- Alo
- Efendim
- Tanyamadım...
- Zeki ben
- Zeki kim?
- Arkadaşınız kitapımız gününe geldi de uzatınca telefonu aldım ben de...
- Yazar mısın? Tanyamadım ben...
- Aslen radyo programıysam ama evet kitaplarım da var.
- Heee iyi tamam, benim arkadaş veririm misin?
- Dur bak kimi veriyorum ifadesiyle konuşmaya başlayan iki kişi, tanışıyor olsalbine yine de o konuşmadık pekerim alınmaz.

VALE HİZMETİ

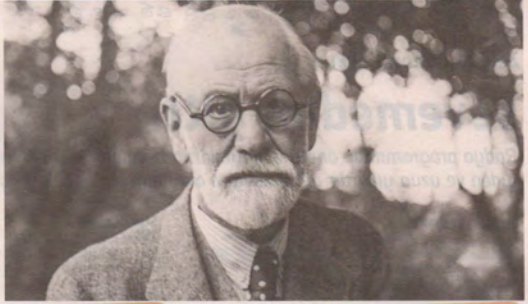
Park karmışasının olduğu kurumsal yerlerde vale hizmeti yerinde bir hizmetken, benim park edebileceğim, geniş parkimikâni olan mahallearısı çorbaçınınvalesinin olmasını anlamıyorum. Ben çocukken çorbaçının valesi yoktu. Hem ilave bir maliyet hem de arabam benim özel alanım, yabancı bir elin temasından pek hoşlanmıyorum. Çorbamı içip gideceğim... Kapımın açılmasından, kapalımasından hoşlanan biri de olmadım hiç zaten. Utanırım bu statüde yaşamadım. Böyle anlarda vale hizmeti veren kişiyi kollarım. Meşgul olduğumu, geli yönümü bakmadığımı gördüğümü an hemen aracıma park ederim. Kapıyı açıp inerken "hoş geldiniz" diyerek yaptığının farkındayım, birşekilde ücretaltımalımıyimbaskısını alırsam da ben pek oralı olmam. Devam ederim. Çorbamı içip çıkarken, "afiyet olsun" deyip hadi bu bölümü de geç de görelim dediğinde hafif bir mahcubiyet hissetsem de teşekkür eder, hızla uzaklaşıyorum.

KAFA

YORAN SORULAR

SIGMUND FREUD

Fotoğraf: Hulton-Deutsch Collection, Getty Images

1 Freud, yaşantısı boyunca hep çok çalışan, rutinlerini aksatmayan bir nörologdu. Sabahları 07.00'de uyanıp kahvaltısını yapar, ardından hastalarıyla ilgilenirdi. Peki öğle yemeğinden sonra, saat 13.00 sularında, çalışmaya ara verdiği zamanlarda ne yapmayı severdi?

- a) Şekerleme yapmayı
- b) Kitap okumayı
- c) Mektup yazmayı
- d) Yürüyüş yapmayı

2 Alfred Adler, Rudolf Reitler, Max Kahane ve Wilhelm Stekel adlı Viyana'da doktorlar, ruhçözülemeyi öğrenmek için Freud'un evinde toplanıyor, araştırmalarını dinlemek istiyorlardı. Freud için de bir alışkanlık hâline gelen bu toplantılara ne isim verilmişti?

- a) Akşam Anlatıları
- b) Gece Çözümlemeleri
- c) Çarşamba Toplantıları
- d) Konferans Saatleri

3 Freud, Wilhelm Fliess'e yazdığı bir mektupta bir kitabından şöyle bahsetmiştir: Nice sıkıntılı saatlerimde, geride bu kitabı bırakacağımı düşünmek benim için teselli kaynağı oldu. Freud'un bahsettiği bu yapıtı hangisidir?

- a) Düşlerin Yorumu (1899)
- b) Cinsellik Üzerine (1905)
- c) Kültürde Tedirginlik (1929)
- d) Musa ve Monotheist Din (1939)

4 Freud doğduğu zaman, köylü bir kadın annesine bir kehanette bulunmuş, dünyaya getireceği ilk çocuğun büyük bir insan olacağını söylemişti. Freud'un nazırında, bir insan öz annesinin sevgili gibi hissediyorsa, başarı o insanı bırakmazdı. O hâlde ona göre başarının anahtarı neydi?

- a) Güven
- b) Özveri
- c) Şehvet
- d) Şefkat

5 Freud'un arkadaşlık ilişkileri oldukça farklıydı. Arkadaşlarıyla hemfikir olmaktan rahatsızlık duyar, bu nedenle yalnız kalmayı ve mütemadiyen çalışmayı tercih ederdi. Bu bilgiye göre, Freud'u iyi hissettiren neydi?

- a) Aşk ve cinsellik
- b) Carl Gustav Jung'la sohbetleri
- c) Çiçekleri ve köpeği Jofi
- d) Düşleri ve histeri

6 İnsanlar, Freud'dan Yahudi olması sebebiyle yabancı gibi davranmasını beklıyorlardı. Bulunduğu ortamlarda ve toplumda kabul görmüyor, kendince buna tahammül etmeye çalışıyordu. Peki Freud, ırkçılığa ilk kez nerede maruz kalmıştı?

- a) Çalıştığı hastanede
- b) Kaldığı otelde
- c) Üniversitede
- d) Psikanaliz kongresinde

7 17 Haziran 1882'de, Alman-Yahudi asıllı bir ailenin kızı olan Martha Bernays'la tanışmıştı. Evleninceye dek geçen dört yıl boyunca, nişanlısını yalnızca bir kez gören Freud, Martha'yla tanışana kadar hangisinden mahrum kalmıştı?

- a) Yaşamahazası
- b) Cinsel çekim
- c) Ruhsal çöküntü
- d) Yalnızlık ihtiyacı

8 1923 yılında, Freud'a kanser teşhisi konmuş, çenesindeki ve damagındaki hastalıklı kısımlar alınmıştı. Ağrıları dinmiyor, çektiği acının dozu yavaş yavaş sürekli aralıklarla artıyordu. Freud acısını dindirmek için ne kullanıyordu?

- a) Kas gevşetici
- b) Sıcak su torbası ve aspirin
- c) Alkol
- d) Doktor kontrolünde uyuturucu hap

9 Freud'u tıp dalları içinde bir tek psikiyatri cezbediyordu. Ancak Zweig'a psikolojiden çok, arkeoloji kitapları okuduğunu söylemişti. Çalışmaktan artakalan zamanlarda kendi hobilerine vakit ayırıyordu. Sızce ne koleksiyonu yapıyordu?

- a) Tarih kitapları koleksiyonu
- b) Antika koleksiyonu
- c) Eski fotoğraf koleksiyonu
- d) Çizim koleksiyonu

10 "Gençliğimde hiç genç gibi olmadım, şimdi, olgunluk yaşlarına girerken de doğru dürüst olgunlaşamıyorum," demişti Freud. Peki bir arkadaşına yazdığı mektupta, gençten neye özlem duyduğunu itiraf etmişti?

- a) Cinselliğe
- b) Bilime
- c) Felsefeye
- d) Dine

11 Freud üç yaşındayken ailesiyle birlikte Freiberg'den ayrılıp Viyana'ya yerleşmişti. Bu taşınma eylemi neden gerçekleşmişti?

- a) Annesinin iş değiştirmesi sebebiyle
- b) Freud'un kreşe başlaması sebebiyle
- c) Babaannesinin hastalığı sebebiyle
- d) Ekonomik durumlarının bozulması sebebiyle

12 Freud'un 1891 yılında taşındığı, sabahları 08.00-09.00 ve öğleden sonra 17.00-19.00 saatleri arasında hastalarını kabul ettiği yeni muayenehanesinin kapı numarası kaçtı?

- a) 23
- b) 19
- c) 21
- d) 20

Levent Erden

düşe düşe düş...

Derin nefes almasına fırsat kalmadan bütün kapaklar gök gürültüsüyle açıldı. Her yer karardı. Düşmeye başladı. İçinde olduğu küre çarpmalara karşı korusa da sürekli sendeliyor, içerisinde yuvarlanıyordu. Düştü.

Tepesinde hiçbir çıkışı olmayan cam fanus, önünde bir kenarında rakamlar, bir kenarında harfler olan sekize sekiz altmış dört kare vardı. Demek bir alandaki çarpışmalardan sonra kumdan filler, atlar, kaleler, vezirler hatta şahlar toz olup uçup gidiyorlardı. Kareler kocamandı, her kenarı iki insan boyuna vanyordu neredeyse. Birdenbire bir tıkırtı ve siren duyuldu. Sonra bütün karelerin yüzeyinin bir kapakolduğunu farketti. Büyük gürültüyle hepsi aşağı doğru açıldılar... tek hareketle kapandılar. Sonra bir kere daha açılıp kapandılar. O kadar büyük ve hızlıydı ki kapaklar ve hareketleri, yüzüne bir rüzgâr çarptı. Bir de kâğıt parçası. Katlarını açtı. İlaç prospektüsü gibi. Kullanma kılavuzu. Kavanozda çıkış yoktu ama karelerden biri çıkışı açılıyolun başı idi. Ama sadece biri. Diğerlerinde sonsuza kadar düşüyordu. Hiçbir yere varmadın. Ne beyaztavşana ne çilgin şapkacıya ne de Kupa Kralçığı'ne ulaşmak söz konusuydu. Sadece düşmek. Sonsuza kadar. Yani şans altmış dörtte birdi. Yüzde bir buçuk. Tepesinden tık tak sesleri duyuldu. Kafasını kaldırdı. Baş kadından geri sayan bir panel! Bir yandan çözüm düşünürken bir yandan seçtiği deliğe nasıl gireceğini düşündü. İlk özüm kolaydı, Şeffaf, fermuarı bir taş vardı. Hani şu parklarda su üzerinde yürünen, Hani sadece reklamlarda görünenlerden. İçine girdi. Fermuarı kapadı. İltirak et yürüdükçe top hareket etti. Göstergeye baktığında geri sayımın tek tek değili saniyeleri ikiye ikiye eksiltireceğiydığını fark etti. Yanlış seçmiş, onu sonsuza kadar düşürecekti. Elma bile birinin kafasına düşse yer çekimi bulunuyordu. O sonsuza bulacaktı, yatay sekizlere.

Moebius'a erişim miydi bilinmez. Basit bir formül denedi, bir kenardaki sekiz harf arasında sadece bir tanesi kendi adında vardı. Hem de iki tane. Sonrayının rakamlarını topladı. Tek hane kalacak şekilde. O rakam ve harfin keşiştiği kareye gitti. Bir iki saniye kala. Son anda. **Derin nefes almasına fırsat kalmadan bütün kapaklar gök gürültüsüyle açıldı. Her yer karardı. Düşmeye başladı.** İçinde olduğu küre çarpmalara karşı korusa da sürekli sendeliyor, içerisinde yuvarlanıyordu. Düştü. Durmadın. Zamanın geçişini anlamadın. Düştü. Düştü. Hızla. Sonsuza kadar düşme fikrinin korkusu içini kapladı. Sonsuza kadar düşmek de olabiliyor muyum?

Birden ışık geldi. Ortalık aydınlandı. Bir an çevresi bomboş, açık havada asılı kaldı. Yeşil sert bir zemine indi. Ama içinde bulunduğu küre şoku yumuşatmıştı... derken... neye uğradığını şaşırdı... Sağ tarafından sert bir darbe aldı. İki tam tur yuvarlandı... Soldan darbe aldı bu sefer. Sonra tepesine bir ağırlık kondu. Yaş, küçük darbelerle kontrollü olarak sağa sola oyratıyor. Birden sert bir hareketle yine vuru tepesinde dolaşan çubuk gibi şey. Az önce karşıda kendisine vurmuş olan çubukların arasından geçti, bir sıra çubuğu daha geçti. Duvara vurdu. Duvarın ortasından dikdörtgen bir boşluk önünde sadece bir çubuk vardı. Bir yandan bir yana savrulduğu yeşil zemini yer, dikdörtgen duvarlarla çevrili idi. Karşılıklı kısa kenarlarda, yine dikdörtgen bir boşluk vardı. Arka kapalı çukur. Köşelerde, kendi içinde bulunduğu kürele durmasın diye hafif bombeli yapılmış. Hafif yavaşlayınca etrafta olan biteni irdesi daha seçebilir hale geldi. Sekiz sıra çubuk vardı. Hepsini de birbirlerine daha uzun bir çubukla bağlıydı. Her sıra, ocakbaşında zgarra kenarında bekleyen şişlere benziyordu.

Çubukların hepsi de insana benziyordu dikkat edince. Üstlerinde üniformalar hatta formalar vardı. Dörderdördere karşı karşıya sıralar. Bir, iki, beş, üç dizilişinde karşı karşıya duruyorlardı. Her biri...

Hele bir tanesi, Barcelona'dan Paris'e gelmiş gibi, fir fir dönüyordu. İçinde bulunduğu topun ona rastlamamasını umdu. Ama hâli dayanılır gibi değildi; bir, bir takım vuruyor bir diğer takım. Aradaayını sıradakiler yanlardan vurarak birbirlerine geçiyorlardı. Bazen duvarlara vuruyor bazen yerden bile kesilip uçuğu oluyordu. İçinde bulunduğu fermuarlı topta çabuklar küçük delikler oluşmaya başlamıştı. Her vuruşa bunlar bir daha artıyordu. O zaman onu koruyacak bir şey kalmayacak ve bütün darbeleri kendi alacaktı. Kaçışı da yoktu. Birden arkasında "on" yazan lacivert formali, sakallı adamın önüne yuvarlandı. O da bir andaydı bir döndü ki firıldak gibi... Ve vurdu. Karşındakini müdafaa sıraları bir o kenara bir diğer kenara çarpa çarpa müdafaa yapmaya çalışıyor. Ama o kadar hızlı vurmuştu ki doğrudan dar kenardaki duvara çarptı. Top parçalandı. Çukura düştüler. Arkadan coşuklu gürültüler bağışlar geliyordu. Bir süre yuvarlandıktan sonra bir "terasa" geldirdi. Burada başka topar vardı. Hepsini aşşap. Kendisinin plastikti ve yitirip birkaç parçaya ayrılmalı. Hemen uygun bir parçayı seçti. Terasın kenarına gitti. Çok yüksekti. Aşağısı zor görülmüyordu. Ama acele etmezse, yukarıdaki oyuna yine onu seçebilirlerdi. Bu defa, korumasız kalmıştı. Darbelere dayanamazdı. Bir elin kendine doğru yaklaştığını görünce yitirip top parçasını kollanını açıp iki eliyle tuttu. Kendini brakverdi.

Parasüt fikri işe yaramıştı. Yavaş ve süzülerek iniyordu. Ama ne atladığı yer Babadağ'ı ne ineceği yer Ölüdeniz'di. Tepeden bakınca görülen bir manzara da yoktu. Rüzgârın ritmiyle ahenkle dans eden otlar, çok güzel çiçekleri olsa da bol dikenli otlar...

Derinliği belli olmayan su birikintileri... Düşün düşmek için Akyaka usulü çekışirdiği parasütü dikenlere takılıverdi. Sallanırca koca dikenler ona da batabilirdi. Kurtulamazdı. Hemen ellerini braktı. Geniş yapraklı bir ota yaslandı. Tutunamazdı. Kaydı. Hızlı. Yere yakındı, en azından bir yerleri kırılmazdı. Yapraktan yaprağa düştü. Bileşim oyununda dağılırdı. Engelleriçarpmadan puan toplamaya çalışıyordu. Ama son yaprağı da kaydı. Bitti. Otlar ve yapraklar o kadar sıkı ki güneş ışığını geçirmiyorlardı. Etrafı zar zar görüyorordu. Toprağı fark etti. İki eliyle başını tutup, anne karımındaki gibi kıvrıldı. Toprağa çarpmadı. Dokundu. Çünkü düşmeye devam ediyordu. Bir köstebeğin ya da tavşanın açığıdeliğe rastlamıştı. Düşürseveydesine duramamış içine düşmüştü. Deliğin kenarlarındaki bitki köklerine çarpa çarpa düştü. Satraç tahtasından düşerken sonsuza kadarüreklü düşmek, acaba böyle bir şey miydi? Düşüğe düşüyordu. Düşenin düşün tolmayacağı gibi, yolu da yoktu. Ama durdu. Birdenbire. Yumuşak toprağın üstünde. Delik bitmişti. Ama tekrar yukarı çıkması imkânsızdı. Zaten düşerken kopardığı topraklar deliği kapatmıştı. Başka yol bulmalıydı. Neyse ki Dantesiz bir katmandaydı ve sıcak yoktu. Kanuni mecburiyet dedi olsa hiçbir yere ışıklı çıkı tabelası ya da ok da konmamıştı. Sorumsuzluk. Yine de kurtulmuş sayılır mıydı? Yukarıdaki maçı kaç kaç bitmişti? Yerin dibi kaç katıydı düşünse de el yordamıyla yol bulmaya çalıştı. Belki deliği açan kirpi, tavşan, kurbağa, yılan...

Düştükçe düşüyordu. Düşenin dostu olmayacağı gibi, yolu da yoktu.

HER AY
2 KİTAP

KEŞKE HERKES OKUSA

Albert Sánchez Piñol, *Soğuk Deri*,
Jaguar Kitap, 2018 Çeviri: Yıldız Ersoy Canpolat

Eylül ayına vardık, yaza veda ediyoruz. Şurası kesin: Hepimiz için zor bir ay oldu. Tüm gezegen yangınlar ve sellerle boğuştu, bir yandan da senelerdir dünya gündeminden düşmeyen mülteci meselesi yeniden ve alevlenerek kendini gösterdi.

Tüm bunlar üzerine düşünürken, geçtiğimiz yıl okuduğum ve beni çok etkileyen bir kitap düştü aklıma: Albert Sánchez Piñol'un *Soğuk Deri*'si. Herkesin ve her şeyin politikleştirdiği bir çağda edebiyatın bazen de bu aşın politizasyondan bir uzaklaşma fırsatı sunmaya yaradığını düşündüğüm için bu köşede politik konulara girmekten özellikle kaçınıyorum. Ancak edebiyatın yine aynı şekilde bazı konulara başka türlü bakmamıza da sağlayabileceğini düşünüyorum. *Soğuk Deri*'nin bana kendini hatırlatması muhtemelen bu dürtüyle oldu.

1965 Barselona doğumlu antropolog Piñol'un Katalanca yazdığı bu kitabı tanımlamak için tek bir sözcük seçmek zorunda olsam, sanırım "görmekli" derdim. Hayatta hem bunca lezzetli hem böyle sürükleyici olabilen, bir yandan enfes bir kurguya sahip olup bir yandan da böyle derdi olan çok az kitap var.

Birinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra Antarktika yakınlarındaki küçük bir adaya, bir yıllığına yeni bir meteoroloji uzmanı geliyor, adada bir de deniz fenerinin sessiz görevlisi yaşamakta. Fakat iki kişilik bu adanın, hiç de görüldüğü kadar sakın olmadığını, sırlarının karanlık çöktüğünde ortaya çıktığını kısa sürede anlıyoruz. İnsana benzemeyen ve yalnızca geceleri ortaya çıkan saldırgan garip yaratıklarla adadaki iki kişi arasında bir "savaş" başlıyor, savaş ilerledikçe kahramanımızın zorlanması da derinleşiyor.

Belki ilk bakışta bir "korku/genilim" romanı gibi gözükün eserin asıl mevzuu bana sorarsanız başka bir şey: insanın "öteki"yle kurduğu (yahut kur(a) madığı) ilişkisi meselesi. Yani *Soğuk Deri* aslında "zenofobi (yabancı düşmanlığı)" üzerine bir roman. Zenofobi özellikle bilim kurgu edebiyatı ve sinemasında sıkça kişiselleştirilerek kullanılan, insanın çok karanlık yönlerini ortaya çıkarmasıyla peyce düşünsel malzeme sunan bir kavram malum. Bize benzemeyene, bizden farklı olana karşı duyduğumuz korku ve bu korkudan devşirdiğimiz düşmanlığa dair sorgulamalar, kitabın yüzeyinde değilse derin tabakasında sürekli olarak kendini ortaya koyuyor. **"Canavar" olarak kodladığımız "yabancı"yla savaşırken canavarıdan daha çok canavarlaştığımızı neden fark etmiyoruz?** Korkuyu bir meşguliyet aracı olarak kullanmak haklarını bize nereye koyar? Yahut zenofobiden irkilen ve hatta cinnsini/sokırını uzanan mesafenin ne kadar kısa olduğunu görmeyi nasıl reddederiz?

Bu müthiş kitap, anlattığı olağanüstü sürükleyici hikâyeyle okuru yerine mihlarken (uyar: gerçekten elinizden bırakamayabilirsiniz, o nedenle der bir zamanda başlamayınız) bir yandan da bu sorularla der düşünmeye davet ediyor hepimizi. Bülent Somay'ın "Tarihin Bilinçsizliği" kitabındaki şu cümleyi hatırlatarak bitirmek isterim: Kendimizdeki öteki korkusunu anlamadan, Auschwitz'i anlayamayız.

ZORUNDA MIYIM?

Herta Müller, *Keşke Bugün Kendimle Karşılaşmasaydım*,
Siren Yayınları, 2015 Çeviri: Mustafa Tüzel

Bu ay sayfamın bu kısmını No bel konusunda söylememeye ayırdım, ona göre pozisyon alınız. Oscar'dır, Nobel'dir, bu tür büyük ödülleri kazananlar her zaman tartışma konusu olur, mutlaka eleştirilir, her kafadan bir ses çıkar, alışınız buna. Ama insan bizi No bel ödülü yazarların kitaplarını okuyup hâlâ kendilerine bir No bel takdim edilmemiş bazı isimleri düşününce (Milan Kundera? Javier Marias?) hakikaten sinirleniyor.

Bu hususta en son sinirlenmem 2009 No bel Edebiyat Ödülü'ne layık görülen Rumen yazar Herta Müller'in "Keşke Bugün Kendimle Karşılaşmasaydım" adlı eseri nedeniyle vuku buldu. (Yazarın diğer kitaplarını okumadığım için belki de sinirim haksızdır ama okuduğum eleştirilerden diğer eserlerinin de bunayakın olduğunu hatta en övülen eserinin de olduğunu gördüğüm için öfkemin arkasında durma hakkımı kullanmak istiyordum) Öncelikle, ne harika bir isim, değil mi? İsmi bu kadar ümit verici olup, yazar da No belli olunca bir hevesle başladım kitaba. Ve fakat hayatta içine bu kadar giremediğim bir kitap hiç olmamıştı desem, abartılı olmaz.

Diktatör Çavuşesku'nun Romanya'da polis tarafından sıkı sıkıya sorguya çağrılan bir kadın anlatıcımız var. Kendisinin tüm kitaba yayılan tramvay yolculuğu boyunca yaptığı gözlemleri okuyor, bir yandan da gördüklerinden yola çıkarak hatıralarına dalıyor, öyküsünü izliyoruz. Aslında ne kadar ilgi çekici bir konu!

Vefakat kitap benimizhimde bir imge bırakmadı, anlatıcıyla bağ kuramadım. Öncelikle bu kadar depresif edebiyata yokumsanırım. Büyük bir iç sıkıntısı duyduğum okurken, fazla acımasız, fazla soğuk geldi. Anlatıcının duyguları (neydi ki onlar?) bir türlü geçemedi bana. Aralara serpiştirilmiş güçlü cümleler, sarıscı tespitler de durumu kurtarmadı.

Sonuçta elimde kalan genel olarak fazlasıyla karanlık; mutsuz insanlar geçidi gibi bir kitap oldu. Yazarın yalın dili kitabı kolaylaştırırdıydı, gi bu okuru kendinden uzaklaştırıp imdii yarı sanki, eseri de yavan ve kupkuru bırakıyor. Kitabı sevenlerin şu cümlelerle savunmaya geçeceklerini hayal edebiliyorum, "İşte tam da bu zaten, Çavuşesku yönetiminde iktidarsızlık ve faşizan uygulamalarla insanların hayatının nasıl durağanlaştırdığını kurduğuna, renksizleştirdiğini anlatıyor yazar, bir tür dayanıklılık testi gibi geçen yılları dayanması zor bir eserle okura deneyimletiyor adeta." **Teşekkürler, dünyamız yeterince dayanması güç bir yer zaten, ben bu şekilde sınamak istemiyorum.** Kötümserlik kötü edebiyat anlamına gelmez elbette, öyle anlaşılacak istemem: ama iç sıkıntısını anlatmanın bence çok daha lezzetli yolları bulunabilir ve bulunmuştur bugüne dek.

O hâlde soru şu: Kendilerine No bel takdim edilmiş eserleri sevmek zorunda mıyız?

Emrah Akbaş

"tiyatrodur,
iyidir"

Erkan Can

kargaşa ile düzen arasında bir yol!

Fotoğraf: İsmet Demircioğlu

Fiziksel Tiyatro Araştırmaları'nın "Şatanun Altında"ndan sonra ikinci oyunu olan Kalabalık Duası: sezonun en beşenilen oyunları arasında! Volkan Çinkintoğlu'nun yazdığı, Güray Dinçol'un yönettiği oyunu, Tolga İskit'in tek kişilik başanlı performansıyla izliyoruz. İskit'le Kalabalık Duası'nı konuştuk.

Kalabalık Duası neyi anlatıyor?

Oyun temel olarak, insanın hayatla kurdugu iki türlü biçim olduğunu düşünüyor. Bazen kaostan medet umanlar ile düzenden medet umanlar. Biri (bilge mi, meczup mu, deli mi, bilmiyoruz) birtakım rüyalar görüyor, birtakım karakterler var tanıştığı. Keşmekeş ile nizam arasında, kargaşa ile düzen arasında bir yol bulmaya çalışıyor.

Metinde sık sık geçişler olduğu için bir ara kopukluk yaşadım. Bazı izleyiciler de bu tarz düşünmüş. Bunun nedeni nedir?

Sık geçişlerin olması özellikle seçilmiş yazar arkadaş tarafından. Biraz postmodern metinlere göz kütlesi...

oyle bir ihtiyacı hissedilmediği bir metin. Sadece hikâye anlatma hevesi olan, hikâye anlatıkça hayatta kalacağını, yaşamla bağını koruyacağını düşünen bir karakterimiz var. Onun aklına birtakım hikâyeler geliyor. Bunları yaşadığı mı, uyduruyor mu bilmiyoruz. Hikâye anlatma hevesinin gücüne tutunuyor ve biraz da hayatta kalmayı düşünüyor. Bu kopukluk meselesi bize geldi seyirci tarafından da fakat doğrusal bir hikâye değil. Bir kurgu izlemiyoruz oyunda.

Oyunu Özgürlük Parkı Tepe Sahne'de izledim. Mikrofondan da bir talihsizlik yaşadınız. Böyle teknik aksaklıklar sizi düşürüyor mu?

Açık havalarda oynamaya başladığımızdan beri yaşadığımız bir sorun. Hemen hemen her zaman yapıyorum mikrofon sorunu. Gönül ister ki açık havada da mikrofonuza oynayabileyim ama bizim oyundığımız yerler hep şehrin göbeğinde olduğu için, ciddi bir ses sıkıntısı oluyor. Mikrofonuza oynamayı da denedim ama maalesef olmuyor. En son bir kere daha yaşarsam, mikrofonu çıkaracağım, gerekirse seyircilerin ortasında mikrofonuza oynayacağım. Sinir bozucu bir durum, oyuncunun ritmini bozan bir şey. Doğrusal bir metin olmadığı için, hikâye anlatma hevesini korumamız gerekiyor. O esnada dünyevi bir şeyle uğraşmak istemiyoruz.

2020'nin Şubat ayında sahneye koydunuz, bir süre sonra da kapanmalar başladı. Bu aralıklarla oynama sizi nasıl etkiliyor?

Yazarımız Volkan Çinkintoğlu kâhin gibi yazmış metni. Metinde yazan her şey neredeyse oldu, yangınlar, seller, pandemi... Dünya yok oluyormuş sinyalleri gösterdi. Oyunda da biraz var bu. Tuhaf bir kalma hâli yaşadık. 10 kere falan oynadık pandemiden önce. Tam oyunun o heyecanı varken, iyi dönüşler alırken yasaklar geldi. Oyundaki bekleme teması gerçekleşti resmen. Pandemi sürecinde herkesin kendiliğe yüzleştiği en büyük temalardan bir tanesi, bekleme. Belirsizliği bekleme, beklemenin kendisini bekleme, tam boğuk zamanı. Benim kişisel ilişkim çok derinleşti. Artık mesleki bir isten öte, çok daha kişisel bir dert hâlini aldı.

İlk tek kişilik oyununuz oldu Kalabalık Duası. Nasıl bir deneyimdi?

Bir daha da yapacağımı sanmıyorum. Çok dertli bir süreç ama bence her oyuncunun bir kere denemesi gerekir. Sahnedeki hiçbir şeye bağlı olmadan hayatta kalmayı öğretiyor. Belli bir deneyimden sonra tek kişilik oyuna soyunmak çok değerli. Bir kere daha yapamam çünkü çok yalnız bir süreç. Yalnız olma hissi yorucu aynı zamanda. Oyundaki en büyük avantajı seyirciyle birlikte oynanan interaktif oluşu. Çok öğretici, oyunculuksa manifestelerini birkaç basamak yukarıya çıkartan bir deneyim. Kiminle çalıştığını, yönetmenin nasıl çalıştığını, seninle nasıl paylaştığını çok önemli. Yönetmenimiz Güray Dinçol, dokuz ay bana ustalık yaptı.

Oyunda İstanbul'un tarihi semtlerinde yolculuk yapılıyor. Tatlı bir nostalji havası katıyor. Teksti okuduğunuzda ne hissettiniz?

Ben sık okuduğumda çok başkaydı. Bir süre şey abıldı, bir süre şey konuldu. Ama ilk hâlini okuduğumda gerçekten çarpıldım. Bir oyuncu için çok akıcı, dramatik bir dili var. O noktada çok heyecanlandım. Zor da bir metindi. Başu sonu nerede, ortası nerede? Kayboluyor hâli de bana çok iyi gelece...

Mehmet Ali & Akşamsefası

OYUN TAKVİMİ

16 Eylül, Selamiçeşme Özgürlük Parkı, İstanbul ★ 29-30 Eylül, DOT-Kemerburgaz Kent Ormanı

ISPAKLI ANANASLI SMOOTHIE

Yarım paket
SuperFresh Ispanak

Yarım ananas

1 çay bardağı yoğurt

1-2 yemek kaşığı bal

HAZIRLANIŞI

- SuperFresh Ispanak, yarım ananas, yoğurt ve balı blenderda karıştırın
- Hazırladığınız smoothieyi bardaklara alıp servise sunun

DOUBLE CHEESE BURGER

- 1 paket SuperFresh Dana Hamburger
- 2 adet hamburger ekmeği
- 3 yemek kaşığı sıvı yağ
- 4-5 yaprak roka
- 3-4 adet salatalık turşusu
- 4 dilim cheddar peyniri
- 2 adet domates
- 1 adet soğan
- Ketçap

HAZIRLANIŞI

- Bir tavada soğanları karamelize edip soğanları başka bir kaba alın
- Boşalttığınız tavaya çok az sıvı yağ ekleyip ısıtın
- SuperFresh hamburger köftelerini tavaya koyuport a ateşte her iki yüzünü 4-5'er dk pişirin
- Tavadan almayı yakın, hamburger köftelerinin üzerine 1'er dilim cheddar peyniri koyun
- Peynir hafiflerince burgerleri tavadan alın
- Hamburger ekmeğinin altına 1-2 adet roka, 2 adet SuperFresh hamburger köftesi ve cheddar peyniri, karamelize soğan, turşu, domates dilimi, marul yaprağı ve soğan olarak ketçap koyup servise sunun

KARISIK MEYVELİ YOGURT DONDURMA

1 su bardağı
SuperFresh Bögürtlen

1 su bardağı
SuperFresh Frambuaz

350 g yoğurt

1 yemek kaşığı
pudra şekeri

HAZIRLANIŞI

- SuperFresh Frambuaz ve Bögürtleni derin dondurucudan çıkartıp 10 dk bekletin
- Üzerine pudra şekeri ekleyip çatal yardımıyla ezmeden az karıştırın
- Yoğurdu ilave edip alacalı olacak şekilde karıştırın
- Dondurma kalıplarına koyup derin dondurucuya kaldırın
- Katılaşınca servise sunun

Meral Işık

umut ve merak

Geleceği planlamak, hayal etmektir umut. Hayal ve umut varsa merak vardır. Merak araştırmaya, çaba göstermeye motive eder insanı; bunun yaşlı ve genç diye de ayrımı yoktur. Umut için çok sağlıklı olmak da gerekmez. Çünkü umut yaşama tutunmak, çaba göstermek, pozitif inanç ve mücadele demektir. Umutunu yitiren insan yamazken kendini alıkoymadır.

Pastör kuduz aşısını 60 yaşında buldu. Mimar Sinan, Süleymaniye'yi 71 yaşında yaptı. Telefonun mucidi olarak tanıdığımız Alexander Graham Bell 51 yaşında yeni doğan solunum yetmezliği nedeniyle hayatını kaybeden bir bebeklin ardından yapaşolunum sistemleri üzerinde yaptığı çalışmalarla yapaş akciğeri üretmeyi başardı.

İnsan kendine olan güveni derecesinde genç, korkuları derecesinde yaşlıdır. İnsan yaşadıkça yaşlandığını sanır. Oysa umutlarını, hedeflerini belirleyemediğinden yaşlanırlar. İhtiyar olmaya karar verdiği gün artık ihtiyardır. Güzellik gelip geçicidir. Güzellikleri görmekten vazgeçtiği gün yaşlanırlar insan.

Kalpte olan sevgi, hoşgörü, baktığın her güzellikteki derin anlamı hissedebilemeyeceklerini kaybetmediysen ve yeni tecrübeler keşfedip yaratabiliyorsan hâlâ gençsindir. Steve Jobs, Apple'dan çok genç olduğu için kovulmuş, umudunu yitirmemiş ve bir atarıyle başladığı mücadelesinde iOS işletim sistemini ortaya çıkararak artık dünyaya hükmeden bir sistemin sahibi oldu. 1960'lı yıllarda her insanın kişisel bir bilgisayarının olması gerektiğini savunan Microsoft'un kurucusu Bill Gates de hedefine ulaştığında "başarını kutlamak güzel ama, başarısızlıkların öğrettiği derslere kulak vermek daha önemlidir" diyerek umut ve merakın insan yaşamına katkısını ispatladı. Dünyanın en zengin kişilerinin liste başında ve 66 yaşında olmasına rağmen, mirasının çok azını üç çocuğuna, geri kalanını araştırma ve yardım kuruluşlarına bağışlayacağını açıkladı. Çocuklarına tüm servetini neden bırakmadığını ise mirasını onlara bırakmanın iyilik etmek olmayacağını savunarak açıkladı. Bu, araştırma, çaba ve umut etmenin her yaşta yaşam felsefesi olması gerektiğine dair güzel bir mesajdır.

Enis Batur

kültür ile yok kültür arası ölüm

Jean-Didier Urbain'in her kültürel tarih çalışmasına dikkatle eğitim bugüne dek, sıra altbaşlığı "Batıda Mezarlıklar ve Bellek" olan *Ölümler Tokimodosi*'na (1989; gnş. basım 2005) geldi – geçmiş, ama uygun zamanlamaya denk gelen bir okuma deneyimi.

Urbain'in mezarın kitaba, mezarlığı kütüphaneye benzetmesi bana çok ilginç görünmedi açıkçası. Buna karşılık, ada benzetmesi yerinde: Yerleşim yerinin ad dışında da olsaydı, ortayında da olsaından sınırlarıyla ayrılır o topografik kesit, büyük şehirler için takmada kullanımı bu nedenle uygundur. Çokolmadı, kimbilir kaçınıcı kez. Feriköy'deki Latin Katolik mezarlığında düşürdüm yolunu: İstanbul'un tam merkezinde bir başka ülke – yerli yabancılarla yerleşmiş yabancılardıydı.

Mezarlıkların bir dil geliştiğisavına katılıyorum Urbain'in: Her kültürde farklı veyüküklü bir simgesel onanırma konuşur mezar(lık)lar, harfleri ve rakamları, imlirive imlirive işler işler, simge-bicimlerden açıkseçik ya da örtük illerledibulunur, mürekkep veçetrefil, eşi bulunmaz bir 'codexler zinciri yaratmıştır – bütün coğrafyalarda.

LouisBazin'in, Bacqué-Grammont/Vatin ikilisinin yayına hazırladıkları Stelae Turricae'lerden (II-V) hareketle gösterdiği gibi, Osmanlı dilim kültüründe OrtaAsya kökenli bir anadamları İslami anadamları içine geçtiği bir maya egemendir. Günümüze geleşey pek çok ögesi kullandıran kalımsı olsa bile, Osmanlı döneminden kalan yabana atılmayacak sayıda ve türde örnekten sözkonusu dilin "gramer"ini de, "sözlükçe"sinde de sökmekte güçlük çekmeyiz.

Cumhuriyet'in bu dilde de kırılma yaratıldığı kesinlebiliriz: Taşçılığindeki zanaat kaybı, Ahlat mezartaşlarının görkemi stilsizliğinden bugünün her tür estetik kaygıdan yoksun kalıplarına, dudak uçuklatıcı boyutlarına, Simge donanımlarında yaşanan dönüşüm, farklı toplumsal rol modellerinin oluşumuna koşut biçimde gerçekleşmiştir. Yazlılarda başyurulan dil örüntülerinde süreklilik (Fatıha) ve başkalaşım (modern ve post modern ifadeler) içine geçmektedir.

Burada, öncelikle, çoğunluk = azınlık mezarlıkları karşıtlığı üzerinde durmak önemli. Farklı inanç sahipleri için "kare"ler de ayrışla, bağimsız mezarlıklarda da tesis edilse, sıkıştırılmış azınlıkların gömü yerlerinin kalıcılığı sınırlıdır: Harbiye odevinden Askeri Müze'ye uzanan kesitteki Ermeni mezarlığı 'şehir büyükren' sırta kadem basmış olanlardan yalnızca biri – nedir ki ayrıca, bin yılı aşkın hüküm sürmüş Bizans'tan tek karış mezarlığı rastlamak elde midir?Öte yandan, diller ölüyor, kültürler nasıl uflanmadan korunmuş?

Mezarlık kültürünün üç bölgelerinde sessiz, suskun diller konuşuluyor: Kargışız statüsündekiler, sözelemi Eyyüp'teki cellât mezarlığının sıyah taşları dilsizdi. "Kimsesizler" mezarlığında, fakirlik söz alamaz. Beterin beteri, gömülmeleri bile istenmeyenler, örneğin gerilla ölüleri – soykırımın toplu mezar zihniyetine koşut bir anonim ve suskun gömü politikası. Geliyor bu tabloya mezarlık saldırılarının her türlü ve buna özgü dil kullanımları ekleniyor: Bir karış kültürümü, hayır, bir tür kök kültür.

Ölme, gebermek, nalları dikmek, tahtalı ögü gitmek, cızılma çekmek, cartayı çekmek, mortlamak, vefat etmek, rahmetli olmak... uzargider bu fil silsilesi, oysa sonuç birdir – biyolojik düzlemde. Buna karşılık, semantik düzleme geçince için için çehresi değişiyor:

Birinin gözünde hakkın rahmetine kavuşan, bir başkasının gözündeşek cennetine gışın olabiliyor. Son nefesini vermekle gebermek kaçışmıyor.

Ve ba salımlarında, XIII. yüzyıl Anadolu'sunda kullanılan bir kavram: "Ölet". Mutasavvif şair, "sersen derviş" ve güyende Şeyyad Hamza'da rastlanıyor sözcüğü. Akşehir mezarlığında Kızı Aslı Hatun'a ait hece taşı var şairin, anlaşlan oğlunu da kıranda kaybetmiş.

Her mezarın, her taşın, her taşın olduğu içindir ki ölebiliyorlar.

Kelimelerin de bir hayatı olduğu içindir ki ölebiliyorlar.

DÜNYANIN KÜLTÜR ELÇİLERİ İZMİR'DE BULUŞUYOR

UCLG Kültür Zirvesi için geri sayım başladı. 9-11 Eylül tarihleri arasında Türkiye'de ilk kez İzmir'de yapılacak zirve, kültürün sürdürülebilirliğini sağlamak, iş birliğine dayalı öğrenmeyi geliştirmek, dünya çapında kentler ve yerel yönetimler arasında iyi uygulamaların paylaşımını teşvik etmek amacını taşıyor. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer kültürün geleceği inşa etmekteki önemini vurgulayarak, "Gelecek İzmir'de kuruluyor" dedi.

Büyük mücadele sonucu İzmir'in ev sahipliğini kazandı Dünya Belediyeler Birliği (UCLG) Kültür Zirvesi'nin dördüncüsüne sayılı günler kaldı. Zirve 9-11 Eylül 2021 tarihleri arasında İzmir'de düzenleniyor. İzmir Büyükşehir Belediyesinin ev sahipliği yapacağı organizasyon Türkiye'de bir ilk olma özelliği taşıyor. Zirvenin amacı kültürün sürdürülebilirliğini sağlamak, iş birliğine dayalı öğrenmeyi geliştirmek, dünya çapında kentler ve yerel yönetimler arasında iyi uygulamaların paylaşımını teşvik etmek.

"YÜZÜMÜZÜ KÜLTÜRE DÖNÜYÖRÜZ"

Bu büyük organizasyonu Türkiye'de ilk kez İzmir'de yapacak olmanın gururunu yaşadıklarını dile getiren İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, "Zirvede pekçok ülkenin, pekçok kentin yerel yöneticileriyle ve bilim insanlarıyla bir araya geleceğiz. Kültüredüydüğümüz yoğun ihtiyacı açıkça ortaya koyan pandemi krizinin etkisini değerlendireceğiz. Yeni katılımcı modeller ve dayanışma ağları üzerine konuşulacaktır" dedi. Başkan Tunç Soyer, kültürün geleceği inşa etmekteki önemini vurgulayarak, "Bizi neyin bir araya getirdiğinin farkına varmak ve kentlere karşı aidiyet duygumuzu güçlendirmek için yüzümüzü kültüre dönüyoruz. Özellikle pandemi sonrasında hayatımızda kültürü kalkanımızın merkezine yerleştirmeye mecburuz. Zaman, birlikte yaşamamızın farkı, daha iyi ve sürdürülebilir yollarını hayal etme cesaretini gösterme zamanıdır. Ve buna hep birlikte, farklı kültürlerin bilgi birikimleriyle zenginleşmiş bir Akdeniz kenti olan İzmir'de yapacağız. Biz geleceği İzmir'de kuracağız, gelecek İzmir'de kuruluyor" diye konuştu.

"SOMUT UYGULAMA VE PROJE ÖRNEKLERİ ÖNE ÇIKACAK"

Kentlerin sürdürülebilir kalkınmada kültüre merkezi bir rol vermek için öncül üstlendiğini beliren Soyer, sözlerini şöyle sürdürdü: Zirvenin iki ana hedefi var. Bunlardan birincisi yerel düzeyde kültürün sürdürülebilir kalkınmada oynadığı role ilişkin mesajları, somut uygulama ve proje örnekleriyle pekiştirmek. İkincisi ise zirve, hâlihazırda on yıllık eylem planı içerisinde olduğumuz BM 2030 Gündemi ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile 2027'de beşinci yılını kutlayan Yeni Kentel Gündem'e ilişkin uluslararası tartışmalara görünürlük sağlayacak.

FARKLI KONULAR MASAYA YATIRILACAK

Ana konu başlığı "Geleceği İzmir'de Kuruyoruz" olarak belirlenen zirve,

yerel yönetimler arasında bilgi paylaşımını ve birlikte öğrenme pratiklerini artırmayı da hedefliyor. Zirvede oturumlarla beraber deneyim paylaşımına da yer verecek etkinlikler, atölye çalışmaları, somut projeler ve girişim önerilerini tanıtmaya olanak sağlayan odakalan sunumlarına da yer verilecek. Zirvenin ana temaları:

- Covid-19 Sonrası Kültür, Çevre ve Sağlık
- #Kültür2030 Kampanyası
- Kültür ve İklim Krizi
- Kültürel Haklar ve Topluluklar
- Kültür ve Toplumsal Cinsiyet
- Yaratıcı Ekonomi ve Kültürel Çeşitlilik
- Kültürel Miras Turizm
- Kültürel Diplomasi
- Erişilebilirlik ve Kültür
- Yeni Kentel Gündem'in Beş Yılı
- Kültür 21 Eylemleri
- Kültür, Engeller ve Eşitsizlikler
- Yeni Anahtar Atölye Çalışması

OTURUMLAR KÜLTÜRPARK'TA YAPILACAK

Zirveye İsveç (Malmö), Hindistan, İspanya (Terrassa, Puerto de la Cruz, Barselona, Valencia), Fransa (Lyon), Zimbabve (Bulawayo), Portekiz (Lizbon, Coimbra), Çin (Xian), Amerika (California), Meksika (Mexico City), İngiltere (Bristol), Ürdün (Amman), Filipinler (Vigan), Güney Kore (Jeju), Kolombiya (Bogotá), Endonezya (Bandung), Filistin Ulusal Yönetimi (Ramallah), Lüksemburg (Esch-sur-Alzette), Almanya (Mannheim), Fransa (Paris), Arjantin (Buenos Aires), KKTC (Girne), Yakutistan (Dlenyoksky) gibi ülkelerin ulusal ve yerel yöneticileri, akademisyenler ve bilim insanları katılacak. Kültür Zirvesi kapsamında delegeler Kültürpark 4. Hol'de hazırlanan özet toplantı salonlarında buluşacak ve kendi kentlerine ait deneyimleri, akademik düzeydeki bilgi birikimlerini, yeni çözüm önerilerini ve planlarını, paylaşıp geliştirme fırsatı yakalayacak.

TÜM KENTTE ETKİNLİKLER DÜZENLENECEK

Kültür Zirvesi, kentte bir dizi etkinliklere yansıyacak. Zirve kapsamında konserler, sinema gösterimleri, dinletiler, gün batımı konserleri, şiir, edebiyat, kültür söyleşileri, resim sergileri, sanat gezileri, denizsu perdesi gösterileri, İzmir Körfezi vapur gezileri ve daha birçok etkinliksadece kent merkezinde değil ilçelerde de düzenlenecek.

UCLG nedir?

UCLG dünyanın farklı bölgelerinde 240 bin kenti ve nüfus bakımından ise yaklaşık 5 milyar kişiye temsil eden en kapsamlı yerel ve bölgesel yönetim ağıdır. Genel merkezi İspanya'nın Barselona kentinde olan UCLG, yerel yönetimlere dünya çapında temsil yetki zemini sunar.

UCLG Kültür Zirvesi'nin Amacı Nedir?

Kültür Zirvesi kentler için kültürel değerlere uygun politikalar geliştirmeyi amaçlıyor. Bu politikaları kalkınmanın genel refahını, mutluluğunu ve geleceğin kaynağını olarak görüyorlar. Zirvede kentlerde daha planlı, yenilikçi ve çözüm odaklı politikaların geliştirilmesi için yerel yönetimlerin bir arada çalışmaları hedefleniyor.

Detaylı bilgi için İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin web sayfasını takip etmeyi unutmayınız.

Mehmet Ali Akşemsefasi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.com>

Pınar Aksel

heykel terörü

Son zamanlarda sosyal medyada şehri temsil ettiği düşünülen heykelleri görünce hepimiz aynı tepkiyi veriyoruz: Gördüklerimiz gerçek olamaz! Diyarbakır, Konya, Mersin ve İnegöl'de yapılan heykelleri ve son durumlarını sizler için hazırladım.

"ALEM KARPUZ GÖRSÜN"

9 Mayıs 2021 sabahı Twitter kullanıcıları "Mimarî Facialar (@mimarfacialar)" hesabının attığı tweette güne "bu da olmaz" diyerek başladı. Tweet şöyleydi: Diyarbakır havalimanı kavşağına yeni açılan karpuz içindeki çocuk heykeli... Paylaşımı görenlerden ilk yorumlar gelmeye başlamıştı: Bu heykel kesin bir Photoshop'tu, gerçek olamazdı. Fakat 6 Nisan 2021'de Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi internet sitesinde bir yazı yayımlayarak "heykel müjdesini" duyurmuştu: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Yonca Kavşağı'nda yaptığı çevre düzenleme çalışmasıyla kentegelen yerli ve yabancı turistleri, doğanın güzellikleriyle karşılayacak. Belediye bu açıklamayı yaptıktan sonra heykeli bağınna basarak resmi Twitter hesabından da bir paylaşım yaptı. İçine çocuk sığan karpuzlar #DiyarbakırKarpuzu'dur. Alem karpuz görsün.

Bazı sosyal medya kullanıcıları heykel için "rezalet" yorumları yapınca kısmen de olsa

sevindirici bir gelişme yaşandı. Diyarbakır Valiliği bir açıklama yaparak "karpuzun içinde çocuk heykelinin geleneleştirilmesin, sonrasında kaldırıldığını" duyurdu fakat heykel komple kalktı diye hemen sevinmeyin. Diyarbakır'a gittiğinizde heykel aynı yerde duruyor ve sizi tek bir farkla karşılıyor; içerisinde çocuk yok.

Valilik, komple heykeli kaldırmak yerine sadece çocuğu heykelden çıkartmış. Düzenlemenin henüz bitmediğini umut ediyor, heykelin son hâlini merak ediyorsunuz. "Karpuzun içinde çocuk" heykelinin takipçisiyiz.

"YA TUTARSA..."

2017 yılında Konya-Afyonkarahisar kara yolu üzerindeki dinlenme tesisine, Nasreddin Hoca'nın çanakla göle

Heykeli tepki gösteren bir tek halk değil. Akşehir Belediye

Başkanı Salih Akkaya heykelle ilgili "Nasreddin Hoca'yı hakkabaz, hayatını şaka ve fıkralardan ibaret bir insan olarak görenlerin yaptığı saygısızlıklardan biridir," şeklinde açıklama yapmıştı. Heykel, Nasreddin Hoca'ya daha fazla saygısızlık yapılmayarak kaldırıldı.

"SOSYAL MEDYA RÜZGÂRI"

MersinYenişehir kavşakta dokuz yıl önce yapılan "Boksör Heykeli", altı yıl önce vefat eden, dokuz defa Türkiye Şampiyonluğu, bir altın, bir gümüş ve iki bronz madalya kazanan efsane boksör Sinan ŞamilSam'a benzetildiği için büyük tepki çekerek

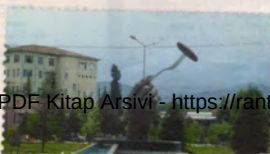
tekrar gündem oldu. Sosyal medyada "Hamamcı Boksör" ve "Tantuni Kral" gibi benzetmeler yapıldı. Bu yapılan benzetmelere oyuncu Ata Demirer de katıldı. Demirer, Twitter hesabından heykeli "Ne

zahmet ettiniz" yazarak paylaştı. Fakat teyit.org'da yapılan habere göre, Sinan Şamil Sam'a benzetilen boksörü yapan sanatçı Kim Won Geun, sosyal medya hesabından açıklama yaparak "heykelin herhangi birini temsil etmediğini" söyledi. "Boksör Heykeli" 2013 yılında Mersin'de düzenlenen Akdeniz Olimpiyatları için yapılmıştı. Mersin'e yolunuz düşerse "Boksör Heykeli"ni görebilir, hatıra fotoğrafı çekebilirsiniz.

"KÜFTEDE BAŞYAPIT"

İnegöldenilirce herkesin aklına "köfte" gelmesi çok doğal. Peki şehrin girişinde "çatala batırılmış köfte heykeli" karşılarsa ne düşünürdünüz? Çok düşünmeyin, 2008 yılında belediye başkanı Alınur Aktaş bu "başyapıtı" şehre kazandırdı fakat bu "şaheser" artık yok.

Bu duruma üzülmediğimiz söyleyemeyiz çünkü İnegöl köftesini tanımak için bizi İnegöl köftesini unutmaya zorlayan çatala batırılmış köfte heykelini görmemize gerek yok, tadı damağımızda.

Aslı Alpar

İKONOMİ REFORM PAKETİNDE NE VAR BİZİM DE BİZİM GIDA PAKETİNİN HALİ HARAP...

HANGİ YAZAR

1- Murat Uyrukulak

2- Barış Bıçakçı

3- Melisa Kesmez

4- Nermin Yıldırım

5- Murat Mentş

6- İrmak Zileli

7- Mahir Ünsal Eriş

8- Alper Canıgüz

9- Hakan Günday

10- Sema Kaygusuz

11- Seray Şahiner

A- Yazar ve çevirmen. Bir dönemin edebiyat sitesi Afili Filintalar ekibinde yer aldı. Mahallesindeki Deli İbo'dan yola çıkararak yazdığı son kitabı *Delibo* Can Yayınlarından çıktı.

B- "Romani, saatte 300 km gidebilir bir spor araba gibi tasarlıyorum. Dileyen okur yavaş yol alabilir," diye anlattığı *Ruhi Müccerret*'i kaleme alan yazar.

C- 2000 yılında ilk romanı *Kınyas ve Kayra*'yla hayatımıza giren yazar, bu kitap yayımlandığında 24 yaşındaydı. Sonra sekiz kitap daha yazdı. 2013 yılında yazdığı *Daha* adlı romanı 20'den fazla dile çevrildi ve sinemaya uyarlandı.

D- Son kitabı *Ev'le* 2021 Duygu Asena Ödülü'nü alan yazar. Ödülün maddi karşılığını "şiddet gören kız kardeşleriyle dayanışmak için" Mor Çatı Vakfına bağışladı.

E- *Sandık Lekesi* adlı kitabıyla 2000 yılında Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'nü kazanan ve 2016 yılında Almanya'nın saygın edebiyat ödülleri Ruckert Ödülü'ne "Türkçe edebiyatı temsilen" layık görülen yazar.

F- 2019 yılında çıkardığı üçüncü

kitabı *Nohut Oda*'yla Sait Faik Hikâye Ödülü'nü kazandı. Diğer iki kitabının ismi: *Atları Bağlayan Geceyi Burada Geçireceğiz*, *Bazen Bahar*.

G- Yazarın 2004'te yazdığı, çok sevilen romanı *Bizim Büyük Çaresizliğimiz*, erken yaşta kaybettiğimiz başarılı yönetmen Seyfi Teoman tarafından 2011 yılında beyaz perdeye uyarlandı.

H- Almancaya çevrilen *Gizli Ajan* romanıyla üç ayda bir yayımlanan *dünya edebiyatının en iyileri* listesine giren ilk Türk yazar.

I- 2017 yılında yazdığı *Kul* kitabıyla Orhan Kemal Roman Ödülü'nü kazandı. Eser, aynı adla bir yıl sonra tiyatro sahnesine taşındı. Kitabın başkarakteri Mercan'ı Dolunay Soyser oynadı.

J- Bir kadının varoluş hikâyesini anlattığı ilk romanı *Şişik* 2012 yılında Yunus Nadi Ödülü'nü alan yazar.

K- *Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde...* yazarın ilk öykü kitabı. Daha sonra 2013'te çıkan *Ödülü Kadar Güzel* adlı öykü kitabı 60. Sait Faik Hikâye Armağanı'na layık görüldü.

konu: deniz
hikâye: merve yurtsever
fotograf: semih demirel

zamanda bir an

Bu hikâye kaybolan, unutulmuş bir zamanın yansıması. "Küçükken kulağıma fısıldanan, şimdilerde bir efsaneye dönüşen bu hikâyede sen de varsın," dedi yaşlı kadın avucundaki bakla fallarını taşta dizerken. Kadının tiz sesi kulağımda cızırdarken bir simitçinin sona kalan simidini martırlarla nasıl paylaştığına takılmıştı gözüm. Güneş tüm kızılığını mavi sulara bırakmıştı. Rüzgâr bir balonu peşine takarken, ardından el sallayan küçük kız onu mutlulukla uğurlamıştı. Bir ailenin piknik sofrasına yaklaşmıştı küçük bir kedi. Biraz ileriden bir gitar sesi...

Burası tam da böyle bir yerdi; denizin insanları kucakladığı insanların hayal kurdukları bir yer. "Neden denizler,

sahiller böylesine içten ve sıcağı bilirmisin?" dedi yaşlı kadın. Dalgınlığının farkına varmış olacaktı. Bir an göz göze geldik. Çünkü ne toprak ne deniz ne de hava, içten olmayan, doğal olmayan hiçbir şeyi kabul etmez tipki insan doğası gibi. "İnsan da kendinden uzaklaştıkça daha çabuk tükenir," dedi yaşlı kadın. "Haklısın," dedim. Sadece denizden farklı olarak biz tükenirken tüketiyoruz. Yok oldukça yok ediyoruz. Deniz gibi kucaklamıyoruz hayab. Belki de bu yüzden bu sahile bu denize bırakıyoruz kendimizi. Kadın bakla falını topladı avucuna, simiği tablasını aldı koltuğunun altına, baloncu rüzgâra savurdu balonlarını, gün battı, yaşlı insan, bir gün daha kapandı.

Bu köşe okuyucularımız tarafından hazırlanmaktadır.

Eylül 2021 - Sayı: 84 - Ayık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Ayık Yığın Süreni Yazar - Yayın Sahibi: KAFA Grup Reklam Yayıncılık LTD. ŞTİ.
Sorumlu Müdür: Mert Çengiz Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut
Görsel Yönetim: Volkan Gülmezcan Kayaalp Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Ayça Nur Seyhan Reklam: letism@kafa5000.com
Adres: Kuyutopu Mah. İsmailpaşa Sok. No: 44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 429 98 88
Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. Plaz Plaza No: 11/A41
Yenişehir / Beşiktaş / İstanbul Tel: (0212) 454 30 88 Bağlam: TSP (0212) 354 39 09
www.kafa.com.tr bilgi@kafadergisi.com reklam@kafagrup.com

Kafa Dergisi'nin tüm fotoğ. çizm. ayar ve tasarımları ayık kültür sanat ve edebiyatçıları tarafından hazırlanmıştır. Her bir ayık kültür sanat ve edebiyatçıları tarafından hazırlanmıştır.

Kafa Dergisi'nin tüm fotoğ. çizm. ayar ve tasarımları ayık kültür sanat ve edebiyatçıları tarafından hazırlanmıştır.

bir sanat fedaisi: afife jale

Cesareti, kararlılığı ve tutkusuyla tarihe geçmişti geçmesine... Karşılığını göremeyecekti. Büyük bir buhrana yuvarlanıyordu. Her şeyi feda etmeye hazır olduğu tiyatroyla arasına giren mesafe onu yok etmeye hazırlanıyordu.

"Kadınsızlıktan tiyatromuz yok ve yine kadınsızlıktan tiyatroya eserimiz yok. Epeyi uzun zamandan beri oyun oynamıyorum. Bunun yegâne manisi Türk aktrisi yok. Türk hanımlarından biri ibraz-ı cesaret edip de benimle oynayınca kadar oynamayacağım. (...) Eğer biz bu kadar felaketten sonra, adam olmak istiyorsak millet-i medeniyenin esasatını kabul etmeye mecburuz. Onların iyi dediklerine biz fena, onların beyaz dediklerine biz siyah diyecek olursak, böylece yerde sürünmekten kurtulamayacağız."

Bu sözler Muhsin Ertuğrul'a ait. 1918 yılında Temaşa dergisine yazdığı bir yazıdan; Müslüman Türk kadınının sahneye çıkmasının günah kabul edildiği bir zaman diliminden birisiyanbu.

Çok geçmeden karşılığını bulacak bir isyan. Karşılığında bir hayatı tarumar etse de...

"HAYATINDA MESUT OLDUĞUM İLK GECE"

1920 baharı, Kadıköy'ün eski tiyatrosu Apollon Tiyatrosu... Sahneye doğru yürüyen, heyecanlı ve kararlı genç kadın, o anda adını tarihe yazdığının farkında mıydı acaba? Belki de birazdan başına gelecekleri düşünüyordu sadece. Ailesi tarafından reddedilmişti. Az sonra tiyatroyu basacak polislerden kaçmak zorunda olduğunu biliyordu.

Azılı bir suçlu muydu? Hırsız? Katil?

Hiçbiri değil.

Sahneye çıkan ilk Müslüman Türk kadınıydı.

Adı: Afife Jale...

1902 doğumlu Afife, İstanbul Kız Sanayi Mektebinde okurken tutulmuştu tiyatroya. Bu uğurda bedel ödemesine ise henüz 16 yaşındayken girdiği Darülbeydâ'deki tiyatroye eğitimli sıradan başladı. Alesini karşısına almıştı tutkusunu uğruna. 1920 Nisan'ında Hüseyin Suat'ın "Yamalar" adlı oyununda Emel rolünü oynayan Eliza Binemeciyân yurt dışına gidinece "Haydi," demişlerdi, "rol senin." Bu gün Rexx Sineması olan Apollon Tiyatrosu'nda Jale adıyla çıktı o akşam.

"Hayatımda mesut olduğum ilk gece" diye anlatacağı; "Sanatın ruhumaverdiği güzel sarhoşluk içindim. O piyeste güzel bir sahne vardı; ağlama sahnesi... Orada taşkın bir saadetlergeçerken ağladım... Alkış, alkış, alkış... Perde kapandı; açıldı, bana çiçekler getirdiler. Perde tekrar kapandı. Muharrir kuliste bekliyormuş; ben çıkarken deriden, alımdan öpü, "Bizim sahnemize bir sanat fedaisi lazımdı; sen işte o fedaisin," dedi."

BÜYÜK BİR BUHRANIN EŞİĞİNDE

Polis baskınlarından zar zor kaçarak tamamlandı; temsilcilerin ardından bir gün gözaltına alındı. Suçlama "iffetsizlik"ti. Adının sözük anlamı iffetli olan Afife için ne ironi ama! Gözaltından çıkan polislin attığı tokat, hayatının dönüm noktası oldu. O anı unutmak için günbegün kendini unuttu...

Müslüman kadının sahneye çıkmasını "günah" olarak gören Osmanlı yönetimi, ona nefes aldırılmayacağı karardı. 1921'in Şubat ayında Dahiliye Nezareti Darülbeydâ'ye resmi bir yazı gönderdi ve Müslüman kadınların sahneye çıkmayacaklarını bildirdi. Bu, Afife'nin görevine son verilmesi anlamına geliyordu.

Cesareti, kararlılığı ve tutkusuyla tarihe geçmişti geçmesine... Karşılığını göremeyecekti. Büyük bir buhrana yuvarlanıyordu. Her şeyi feda etmeye hazır olduğu tiyatroyla arasına giren mesafe onu yok etmeye hazırlanıyordu. Depresyon, geçmeyen ümitsiz ve doktorun tedavisi için

verdiği morfin... Düşüğü denizde sarılığ; yılanı bulmuştu.

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte Atatürk Müslüman kadınlarasahneye yasağını kaldırdı. Afife için kavuşma zamanıydı. Turneye çıktı, eski günlerine dönmeye çalıştı. Ama morfin daha fazlasına izin vermiyordu.

MEZARI KAYIP

1929 yılında bestekâr Selahattin Pınar'la büyük bir aşkla evlendiğinde henüz 27 yaşındaydı ama geleceksiz kalmış gibiydi. Pınar'ın "Nereden Sevdim O Zalim Kadını", "Huysuz ve Tatlı Kadın" gibi şarkılarının onun için yazdığı söylenir. İlişkilerine dair pek de parlak olmayan izler... Bu zor evlilik ancak altıyı sürübilmisti.

Bu ayrılığın ardından Afife, dünyadaki sayılı günlerini hızla tüketmek ister gibi yaşamaya başladı. Sokaklar, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ve erken veda... Henüz 39'undaydı. Bir avuç insanın denediği cenaze töreniyle Kazıkçeşme Kabristanı'na defnedildi.

Bugün mezar yeri kayıp. Kimse bilmiyor. Kimse ziyaretetmiyor.

Çünkü Afife Jale'nin itibarı görmesi, hatırlanması, anılması yıllar aldı. 1980'lerde Haldun Dormen TRT için yaptığı "Unutulmayanlar" adlı dizide ona yer verdi. Sonra Nezihe Araz'ın oyunu Ankara Devlet Tiyatrosunda sahnelendi. Şahin Kaygun, bu oyundan yola çıkarak Araz ve Selim İleri tarafından yazılan senaryoya "Afife Jale" filmi çekti.

Sonra 1997 yılında Halk Sigorta tarafından Haldun Dormen öncülüğünde başlatılan Afife Tiyatro Ödülleri... Sonra bestesi Turgay Erdener'e, koreografisi Beyhan Murphy'e ait "Afife Jale Bale Süiti"... Cem Kenar imzalı "Afife" oyunu... Osman Balcı'nın "Afife" kitabı ve neleri... Nezihe Araz, Afife Jale için yazdığı tiyatroya oyununda ona "Beni acıyarak değil, düşünerek, severek, kucaklayarak hatırlayın" dedirtmişti, "Tiyatro varsa ben de varım."

Afife Jale var. Onu anlatan oyunlarla, kitaplarla, ödülleri var.

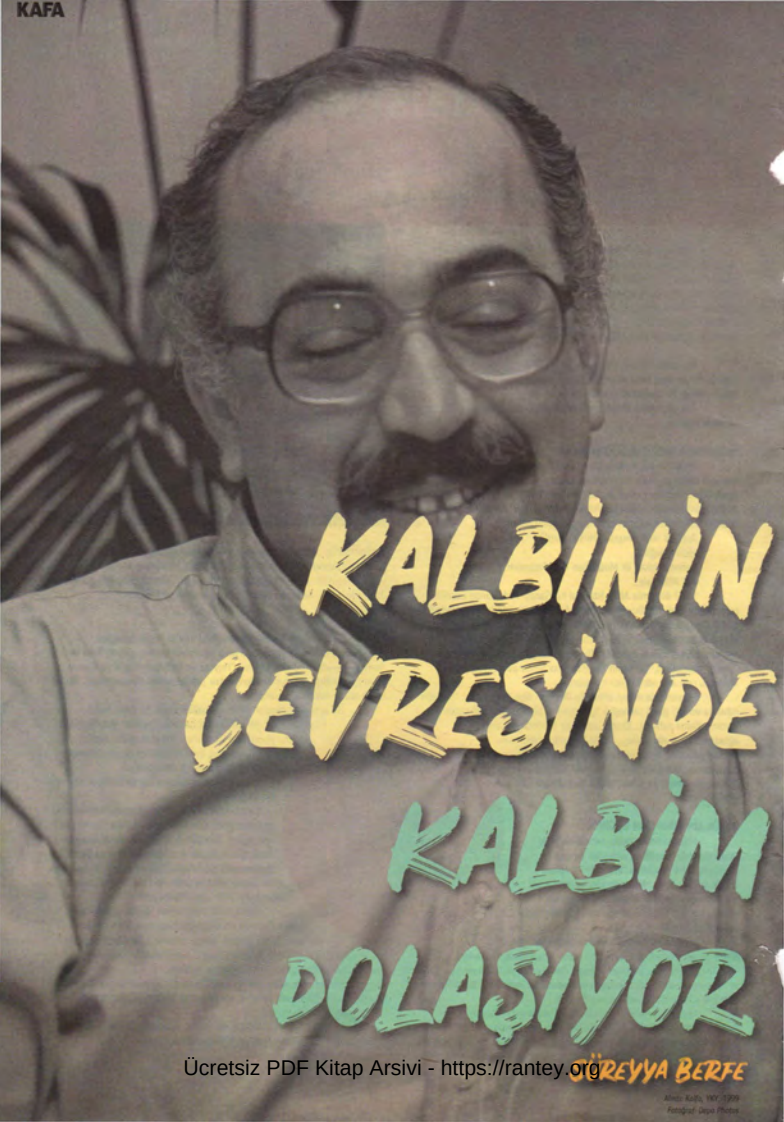
En çok da sahneye çıkan her kadının alnına düşen ışıkla...

Ruhu sad olsun.

**Afife Jale var.
Onu anlatan
oyunlarla, kitaplarla,
ödülleri var. En
çok da sahneye çıkan
her kadının alnına
düşen ışıkla...**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Afife Jale'nin ve daha birçok "Ben Varım!" diyen kadının sıra dışı ve ilham verici hikâyesini sizlerle buluşturuyoruz. Vodafone'un katkılarıyla...

KALBINİN ÇEVRESİNDE KALBİM DOLAŞIYOR

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org> **SÜREYYA BERFE**